

RELECTIO
NON MODO
TENEBROSI,
SED ET TENEBRICOSI

c. accepta, de restit. spoliat. composita, & pronunciata,
anno 1547. coram frequentissimo, eruditissimo,
ac longe illustri auditorio, in inelyta
Lusitaniæ Conimbricensi
Academia,

PER MARTINUM AB AZPILCVETA DOCTOREM
*Nauarrum tunc eius in sacra canonum facultate primariae functionis
gymnastam, qui ante nouem annos fuerat eiusdem fun-
ctionis in præclarissima Salmanticensi.*

NUNC AVTEM ROMÆ RECOGNITA, EMENDATA,
& aucta per eundem ante viginti annos rure donatum, siue iubila-
tum; & in præsentia in Romana Curia S.D.N. Greg. XIII.
Sacraeq. eius in foro conscientiae Pœnitentiariae
obsequiis inseruientem.

CONTENTORVM ELENCHVS
est proxima pagina.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

ROMÆ, IN AEDIBVS POPVLI ROMANI.

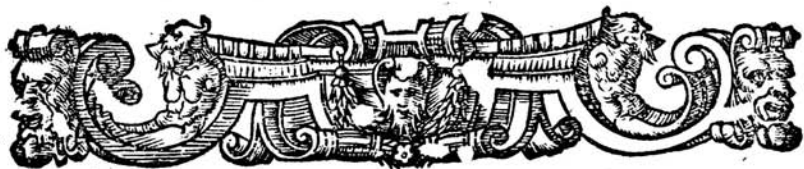
M D LXXX.

ELENCHUS CONTENTORUM.

HAEC RELECTIO, TOTA EST IN VERSANDA
sepe, ac multis modis huius c. communi ἀνακαραδίωσι siue summa-
ria conclusione.

- I. Loco eam confert ei, quæ Panor. plus placuit.
- II. Decem eius, quæ vulgus solidā putat, fundamenta, breuiter expendit,
& monstrat octo eorum esse inania.
- III. Totidem, quibus tantum non corrui, tormenta in eam etiam breuiter
torquet.
- III. Late, sed sine vlllo ad ea, quæ huc non pertinent excursu, singula eorum
singulatim, & fere omnia noue excipit: & ad iuris adyta & penetra-
lia penetrans multa perplexa resoluit, confusa digerit, illustrat ob-
scura, vtilia, noua & quotidiana, infert.
- V. Additur index locuples.

REVERENDISSIMO
PRAESVLI CONIMBRICENSI,

DOMINO D. IOANNI SOAREZ

Comiti longe illustri Arganilo,

MARTINUS AB AZPILGUETA

Doctor Nauarrus. S. P.

LII alijs de causis, Praesul amplissime, idemq. Comes longe illustris, suas lucubrationes viris principibus nuncupare solent. Hi quidem, ut eos operis dedicati claritate, aut eloquentiae suae splendore, illustriores reddant: illi vero, ut caninos detractorum morsus, et rictus praepotentium auctoritate arceant, simul & inclarescant clarissimorum luce in se veluti reflexa. Mihi vero eloquendi arte ac vsu vacuo, & sarcophagiam epropinquo me vocantis memoria gloriam caducam satis temnere, & ignominiam praesertim caninam, non nimirum timere monito, alia in causa fuerunt, ut hanc tenuem relectionem tibi Ecclesia Conimbricensis nostro spectatissimo principi, dedicarem. Primum quo tester quiddam perrarum, & imita-

(ij tione

tionem dignum, quo die illa pronunciata fuit, contigisse. Nempe, quod Præsul Ecclesiæ opulentiſſimæ, idemq. Comes longe illustris, quem Ecclesiæ suæ Cantor, idemq. primariæ functionis gymnasta auscultavit mane copiose, acriter, ac magno cum fructu de more concionantem, & frequentissimi auditorij animos in cælestia rapientem; idem vicissim eiusdem diei tribus circiter horis pomeridianis continuisq. mira comitate, pariq. intentione animi audiuit suum eundem cantorem, de re magis obscura, quam suavi disputantem. Deinde, quo significarem mei erga te animi observantiam, & pietatem amoris, timorisq. sancti plenam ac redundantem; excitatam quidem a principio titulis istis, quibus extrinsecus auctus, populo coruscas & mihi es pater, pastor & dominus. Auctam vero, & supra meam, & multorum opinionem confirmatam istis; cum corporis, & naturæ; tū animi & gratiæ dotibus, quibus intra ardes, & extra luces, ob quas sapientissimorum iuxta ac Christianissimorum Regum, quibus illæ notiores, quam alijs erant, iudicio, Conimbricæ Mineræ sedi, non abs re, præter multorum opinionem, merito es præfectus. In quibus veluti emblemata quedam eminent ingenium istud ad omnia versatile, capax, acutum, acre, ac promptum; animus candidus, præsens, & ardens; iudicium exactum fidei memoria comitatum; caritas non ficta, qua divinam amicitiam nobis animo desideras ardenti, suades solliciti, & sollicito procuras. Misericordiam miseriæ primum internæ: deinde externæ ex animo compatiens, & non semel ultra opes opitulans. Clementia, qua proprias iniurias ita condonas, ut earum memoriam ad ultima vsque vestigia de animi candidi tabula omnino radas. Modestia illa in homine ingenuo, eruditione, opulentiâ & dignitate adeo illustri, rariſſima, qua te,
caritate

caritate id exigente subditis tibi subycis, quaque non modo per
subreptionem statuta, veritatem monitus facile restituis: sed
etiam (quod quis iure miretur) quæ sancta, & vtilia proprio iu-
dicio, præcipis, & discernis, æquo animo in sanctiora, & vtilio-
ra, iudicio aliorum; prius tamen tibi probato, transfers: quaq.
reputans cum Apostolo: Sæpe minori reuelari, quod maiorem
fugiat, gloriæ, non ignominia ducis cum Sapiente: filios vide-
re sapientes. Perosa, vana quadam & perniciosa superbia eo-
rû, qui omnia sua etiam incauta, aut minus vtilia. immo & ma-
la, mordicus defendentes, pertinaciam, appellant constantiam.
omniaq. sua, & aliena nulla, pulchra putantes, cuncta sibi tri-
bui gaudent, & curant. Postremo, vt etiam atque etiam rogem,
& horter, quod ex animo facio, omnes omnium facultatum stu-
diosos, præsertim eos, qui concionandi, prælegendi, orandiue mu-
neri animos intendunt: vt te, similesq. tui perraros ecclesiastas
audiamus, amemus, & colamus, quo facile discamus, non solum
vitare: sed & horrere vitia. virtuteq. non solum vti: sed etiam
gaudere ac lætari. Imitemurq. tuam in dicendo dexteritatem,
qua implicita explicas, profusa colligis, longa decurtas. Quod
editi quoque a te libri testantur. Suspicientesq. prudentiam,
qua omnia suis personis, temporibus, & locis conuenire facis: am-
plectamur bonitatem, qua nūquam non consulens auditorij vti-
litati: immo & honori, qua parte licet, moues, delectas, & rapis
omnes in amorem, & cultum omnium diuorum: magis tamē
in eorum illius regina longe præpotentiſſimæ παρθένου Μαρ-
ρια, cuius te dulcissimo nomini merito addictiſſimū, multa non
obscure clamant: Maxime vero in Dei Opt. Max. qui te,
Præsul amplissime, idemq. Comes longe illustris, beatitudine,
cum temporaria, tum æterna donet. Amen.

A D A V D I T O R E S
C O N I M B R I C A E
I X . A N N I S S V P E R I O .

ribus habitos .

VM ab hinc quinque annis, feruentissimi iidemq. genere illustri, clara virtute ac eruditione ornatissimi auditores, commentaria in tres de pœnitentia distinctiones posteriores, ederemus; in epistola scripta ibi ad auditores antiquos, quos primum Tholosæ, ac Cathurci in Galliis; deinde Salmantica in Hispaniis habui deuotissimos; e quibus non pauci, virtute duce, comite fortuna, eruditione, ac dignitate longe etiamnum me præcellebant, multa excusauit, cur vsque ad tam multam ætatem ab edendis in ius Pôtificium commentariis ordinariis me abstinuissem: & rursus non pauca, cur id facere incipiebam. Quorum litteris addito calcare, totus eram in præstandis ibidem promissis: cum quædam, malum, lis, quam fugere rei diuinæ causa non licuit, exercere me coepit, quantum vidistis & indoluistis; reuocauitq. ad alia extraordinaria; quæ licet tempore breui, ac paruo: longa tamen, & magna intentione animi, nec citra sudorem composita, visa sunt multis perdoctis. Qui etiam e longinquo gratias egerunt ob plurima, & quotidiana, quæ in eis inuenerunt noue decisa, illustrata, resoluta, praxi, vsuue applicata, etiam in his, quæ vulgari sermone minime vulgaria enunciant. Iam præfaturus ordinaria, quia his saturnalibus non potuerunt emendari tota commentaria in tit. de restit. spoliat. ante triennium scripta: decreui edere saltem hanc relectionem, nuncium veluti eorum. Quæ eodem stylo, quo pronunciata vobis placuit, editur; non quidem ornato & pressio: sed apto, distincto, & ob perspicuitatem deiecto; sed qua parte licuit casto.

casto. Extrariis similibus, historiis, diſtictis, ſuperficiariis, & allegationibus ſuperuacaneis; quorum rãdere ſolet ingenioſos, leuato: texto tamen filo illi Adriadnes ſimili, quo lector in nouas fontium venas, & nouos fontes, & inde in riuulos extremos quosque: ac rurfus ab his in illa tute duci, ac reduci per labirintheos flexus, poſſit. Accipite igitur eam, quo vobis traditur animo; nempe candido, & beneuolentiſſimo: ſimul & precibus veſtris, quæ veſtra caritas fuerit, iuuate apud Deum Opt. Max. hunc peregrinum vſui veſtro iam pridem deditiſſimum, quo vobis ea, quæ in hunc, & Decretorum librum commentus eſt, emẽdet, & edat in gloriam eius, qui nos ad vnum omnes ſua, quæ immenſa eſt, miſericordia, tandem in regiam illam cæli empyrei ampliffimam inducat ouantes; quos in hanc Conimbricæ ſatis amplam ſæpe ſæpius introduxit ex animo militantes. Amen.

Bene valete.

REGORII XIII. PONT. MAX.

motu proprio sancitum est, ne quis Typographus imprimere, neu quis bibliopola, vel alius vendere, venaliave habere, donare, aut permutare audeat *Martini ab Azpilcueta Doctoris Navarri opera omnia, vel illorum partem aliquam* ante septem annos absq. eiusdem auctoris consensu; sub pœna sententia excommunicationis, & aliis in præfato proprio motu contentis.

PRÆFATIO. ET PROPOSITIO DICENDORVM.

LICEAT mihi, Rector integerrime, Patres
Conscripti, & uiri cuiusq. ordinis ornatissimi,
primum gratias agere Præsuli nostro Reueren-
dissimo, eidemque Comiti longe illustri,
ac viro musis, & gratijs, præsertim ecclesiastæ

Illustrissimo; quod sua præsentia amplissima hanc sui cantoris
relectionem obscuram alioqui, & humilem illustrare dignatur
& sublimare. Liceat item præfari, quod multa me ab actione
hac publica retrahebant. Quorum de numero est famæ, ac
gloriæ^a periculum, sine ulla spe augmenti earum. Lassa iam
ætas actiones eiusmodi ægre ferens. Timor æstuarie Fortu-
næ,^b nequæ mihi in sexcentis, quæ de me spectaculis exhibui,
tum in Hispanijs, tum in Gallijs tempore, & ætate uarijs,
arrisit; nunc iure, ac more suo irrideat. Opinio item nonnul-
lorum iudicantium, me debere iam alijs, quod aiunt, lampa-
da tradere. ^c Plura uero eademq. firmiora in contrariam me
flexerunt sententiam; nempe, quod dominus apud Matthæum
^d admonet; solum eum coronandum, qui in finem vsque per-
seuerauerit, & quod illa Illustris Ezechielis ^e animalia penna-
ta minime reuertebantur. & quod Alexander huius nominis

^a Quæ sunt
magni pre-
tium, vt mon-
stramus in
rapet. c. Inter
verba
II. q. 3.

^b Iuxta illud
Fortuna æ-
stuarie, For-
tuna Euripus.
chilia.
3. centu. 6.

^c Chlliad. I.
centu. 2.

^d Matthæi. x.
& c. 24. & c.
mirādū. de
pæn. d. 2.

^e Ezechiel. I.
& c. penna-
ta. & c. non
reuertebant
de pæn. d. 2.

A tertius

PROOEMIA.

f
c. 1. de renū
ciatio.

g
Chiliad. 1.
centu. 2.

h
Glof. c. mul
ti. de pænit.
d. 2.

i
Chiliad. 1.
centu. 2.

K
Aethico. 3.
quem sequi
tur Thom.
2. fec. q. 124
art. 1. infine
& nos trad
didim⁹ in re
pet. c. Inter
ver. n. 222.

l
Quod testa
tus fuit ver
bo & factō
Eleazarus
Machabeo
rum. c. 6.

m
Arg. 1. rem
legatam. ff.
de adem, le
gat.

n
Iuxta de cla
rationem
Thō. 3. lib.
cōtra gēt. c.
92 & c. 93.

o
Iuxta illud
Apost. ad
Ro. 8. Dil
igentibus
Deum o. a
cooperatur
in bonum.

p
c. Firmiter
de sū. Trini.

tertius respondisse, traditur ^f episcopo Londoniensi: Curas & labores pastorales deponere ob senectutem percipienti, in decens esse, prius soluere militiæ vinculum, quam cedere victori aduersitas præliorum. Nam & sæcularibus litteris Mandrabuli ^g nomine ridetur is, in quo non respondent vltima primis. Et est peior lepuro senex, ^h nec curat, vt ei tandem cygnea cantio ⁱ contingat. Sed & auctore philosophorum Peripateticorum principe: ^k Magnanimi est pluris facere virtutem; quam famam & gloriam. Quin & fortiter fugere debemus, ne senes simus ^l exemplum ignauitatis, ac somnolentitatis, qui fatore diuino iuuenes fuimus quale quale strenuitatis; ac vigilantitatis. Nec fungenti munere suo in re longe pulcherrima, academia, presertim florentissima legibus ^m ad id adactis, ⁿ timenda est Fortuna. quam constanter credimus non esse, vt fabulantur, Deam cæcam: sed tuam ⁿ istam, sapientissime deus, diuinam prouidentiam, occultis de causis humana uersantem. Neque minus putamus euentus eius quamlibet uarios; & aduersos etiam hos, quibus fama & gloria, immo & ipsa vita priuantur, nobis profuturos, modo ex animo diligamus te, ^o Opti. Maxi. trinū & unum. ^p Quem etiam, atque etiam oro, vt propter temetipsum precibus illius longe gloriosæ Virginis Mariæ, ac gloriosorum Apostolorum tuorum Petri, & Pauli, quibus hic dies sacer est, in adiutorium meum intendas, idq. festines domine facere. Amen.

Iterum ergo ex academia instituto prælecturus vnum aliquod ex capitulis, quæ superiore anno interpretabamur, elegi hoc non minus utile, quam difficile; cuius initium est: *Accipienda. de restit. spoliato.* Ac primum omnium omnia, quæ dicam non solum Romanæ, quæ una est omnium magistra, ecclesiæ censuræ: sed etiam vestræ, domini & patres grauissimi, emundissimæ limæ subijcio, nihil aliud ipse probaturus, quam quod uos cum illa probaueritis. Principio igitur diuisa littera, ficto que casu totius repetitionis, & *λογόμαχαι* scopum, & *ανακεφαλαίωσιν* insinuabimus. Deinde adducemus eius confirmationes, infirmas a firmis segregando. Tertio decem difficiles oppositiones singulas singulatim, quo fuerint ordine propositæ dissol

uemus

Alludit ad illa, quæ de hoc versu late dixit in Enchirid. De Orat. siue repet. c. qu. de conf. c. r. d. 1. c. 19.

uemus ad gloriam tuam, præsentissime Deus, qui linguas etiã infantium soles interdum efficere differtas.

DIUISIO ET CASUS.

Capitulum hoc duas partes habet. Prior consulit: posterior ibi: *Mandamus*, respondet. Casus, super quo facta fuit, is erat. Quidam clericus P. nomine conquestus fuit Alexandro huius nominis tertio, se sua ecclesia uiolenter fuisse spoliatum. Ille mandauit quibusdam iudicibus, ut si id eis constaret, illam ei restituerent. Quo cognito, responsum fuit ei ab aduersario, id ei non debere prodesse, eo quod sponte abiurasset eandem coram Eboracensi Archiepiscopo Apostolicæ Sedis Legato. Iudices dubitarunt, audienda ne esset hæc obiectio ante restitutionem? Nec abs re: quoniam pro spoliato scriptum erat, spoliatum ante omnia esse restituendum: contra vero ipsum legebatur cedenti suo iuri, non esse ad id regressum. Quamobrem eundem Alexandrum consuluerunt, qui respondit, audiendam fuisse illam obiectionem, & adeo quidem, ut ea probata conquerenti silentium imponi debuisset. Littera sic habet.

Accepta questione P. clerici, quod uiolenter fuerat ecclesia spoliatus; uobis dedimus in mandatis, ut si hoc constaret, eam sibi restitui faceretis. Quo cognito, responsum est ab aduersario, id non debere proficere; eo quod spontanea uoluntate coram Eboracensi Archiepiscopo. Ap. Se. le. præscriptam ecclesiam abiurasset; & infra. Mandamus, quatenus si uobis constiterit, quod præfatus P. nullo metu, uel uicocactus: sed spontanee prælibatam ecclesiam taliter abiurauerit, ei super hoc perpetuum silentium imponatis.

SUMMARIUM.

1. Restitutionem petenti obstat spontanea abiuratio.
2. R sum cuique pulchrum.
3. Oratio clamorior aptiori ubi præstet.
4. Exceptio renunciationis etiã spontanea non impedit restitutionem.

P R O O E M I A .

- 5 Exceptio peremptoria proponi potest post probationem intentionis actoris, nisi, &c.
 6 Summa communis præstat Panormitana.
 7 Novitas multa commendat, non tamen scripta.

EX hac casus fictione, quæ communis est, colligit Ion. An. quem Bal. Anto. Pet. ab Ancar. Car. & Io. Imol. sequuntur, petenti restitutionem ecclesiæ ob stare exceptionem spontaneæ abiurationis. &c. At Pan. quem sequitur Petrus Raue. aliud colligit; scilicet, petentem restitutionem beneficii non audiri, etiã si spoliationem probet, si probatur illud beneficiũ prius resignasse. Et Panor. eo forte, quod iuxta proverbiũ: *Sum cuique pulchrum*, laudat hanc suam summam, quod pinguior sit communi. Qui licet non aperiat, qua parte sit pinguior; verum tamen est, quod ait. Primo, quod pinguiore, ac crassiore Minerua composita sit: & quod plurium verborum non adeo eleganti structura luxuriat: quo tamen nomine nulli erudito fuerit laudabilior. Quia, licet auditorio rudi, ac crasso, eo magis interdũ arrideat oratio, quo fusior est & clamosior, etiam si forte sit, vt Maro ait: *Sine mente sonus*, quod in iudicandis prælectionibus, quæ ad cathedras & gradus aliquos nanciscendos fiunt, frequentissimum videmus: theatro tamen eruditorum, ceteris paribus, eo placidior est, quo aptior, penitior, & salua perspicuitate necessaria est breuior. Quo nomine Sallustius præcipuus. Historiographorum habetur multis, in quibus videtur esse noster Gratianus, qui singulariter id sensit in §. i. 4. d. Pinguior est item summa Panor. qua parte comprehendit exceptionem renunciationis non iurata: at hac parte non congruit verbis tex. qui tantum agit de abiuratione; & ita de sola exceptione renunciationis iurata. Sed neque eius decidendi rationi; immo neque veritati, vt in solutione septimæ oppositionis monstrabimus tam longe ab est, vt debuerit illico a principio, pro scopo quodam, & ἀνακαταλαΐσεις proponi. Pinguior item videtur; quatenus aperit, hanc exceptionem opponi posse, etiam post probatum spoliũ. at etiam hoc nomine parum laudis habet: tum, quia id non coligitur efficaciter ex textu; quoniam verba illa: *Quo cognito*, vnde id excerpendum erat, planius referuntur ad commissionis & mandati Papæ notitiam, quam ad spolij probationem, vt palam est: tum, quia hoc lippis, & tonloribus patet, attento iure communi, secundum quod exceptio peremptoria æque proponi potest post intentionem actoris propositam, & probatam; ac post propositam tantum, iuxta c. de testibus. cum gloss. fin. recepta. de testi. adeo quod gloss. memorabilis Clem. sæpe. §. & quia. verbo. partes. de. verbor. signifi. diceret, fatuum esse prius exceptionem peremptoriam proponere; quam actor probet suam intentionem. Tum, quia hæc ampliatio Panor. parum

a
Chiliad. 1.
c. 2.

rum est utilis hodie; quia non est ei locus ubi, & quando iudex aliqua iusta de causa terminum ad id præfigit, quod potest, secundum eundem Panor. Felin. Deci. & commun. in .c. pastoralis de exceptio. quidquid Georgius, & alij sentiant in .d. §. & quia. Non item, cum intentioni actoris directe est contraria, vt ipsemet Panor. annotauit hic in 3. notab. Nō item secundum iura particularia horum regnorum, vt patet lib. 3. Ordin. tit. 1 §. *E quando o reo.* & titul. 30. §. i. Nec secundum iura regia Castellę lib. 3. Ordin. tit. 8. li. immo neque secundum vsum & consuetudinem, quæ fere vbique contrarium induxit. Ex quibus infertur primo, communem summam præstare summæ Pan. Secundo licere demirari fortunam eius in nouandis, ac mutandis antiquis. Quoniam, vt plurimum illæ nitidiores, breuiores, & contextui aptiores sunt, quam summæ ipsius: recentioribus tamen interpretibus posthabentur, & a typographis litteris rubeis donantur. Eo inquam magis demirari licet, quod quamuis, iuxta prouerbiū: *Pleraque commendat nouitas:* in scriptis tamen antiquitas gratiam; nouitas inuidiam conciliare solet. Quod ægre ferens Flaccus aiebat: *Indignor quidquam reprehendi; non quia crasse compositum, illepidene putetur; sed quia nuper.* Hactenus de proemij, & prima nostræ actionis parte.

b
Chiliad, 3.
centuria. 9.

SUMMARIUM.

- 1 **E**xceptiones multæ admittuntur cōtra petitorio agentem, quæ non cōtra possessorio.
- 2 Lex genaralis restringitur quando.
- 3 Electo abiuranti suam electionem obstat abiuratio.
- 4 Argumentum a contrario multis modis solui.
- 5 Cedere cogitur, qui facultatem id faciendi petit.
- 6 Exceptio spontaneæ renunciationis, an obstat?
- 7 Rotæ auctoritas magna; sed non firma.
- 8 Spoliatur nemo, qui non possidet.
- 9 Restitutionē beneficij petens repellitur obiecto defectu notorio proprietatis.
- 10 Abiurare ecclesiam quid.

CONFIRMATIO DECUPLEX

summa principalis.

SECUNDAM expediturus partem, primum prætermitto tria priora notabilia Panor. tum, quia cōtra eorum primum late cum communi tenuimus in .c. in litteris inf. cod. cuius ibi propria sedes est: tum, quia

CONFIRMATIO

quia secundum, & tertium parum ad hoc c. pertinent. Deinde confide-
ro multa in multis locis citari pro conclusione communi summaria,
quam ipse quoq. Panor. colligit in 4. nota. scilicet: *Petenti restitutionem
ecclesie obstare exceptionem spontanea abiurationis*; quorum tamen pau-
ca sunt satis firma. Et omnium quidem firmissimum est hoc c. quate-
nus habet, hunc P. petijisse restitutionem ecclesie, qua se aiebat spolia-
tam; & disponit negandam ei fuisse illam, si aduersarius probaret, eum
illam sponte abiurasse.

SECUNDO ad hoc alegatur c. super hoc. de renunciatio. quate-
nus habet, ei, qui beneficium reposcit obstare exceptionem spontaneæ
abiurationis. Sed hoc facile dilui posset respondendo, illud c. agere de
repositente beneficium quoad proprietatem, secundum gloss. 3. eiusdem
c. nostram ad autem conclusionem. de repositente quoad possessionem,
& ideo non inferri efficaciter ex illo; quia multæ exceptiones opponi pos-
sunt contra agentē super proprietate, quæ non admittuntur contra agentē
super spolio. c. 2. & si. de ordi. cogni. & c. in litteris inf. eod. Et licet replicari
possit illud c. generaliter agere de repositente beneficium, quod non mi-
nus comprehendit agentem super possessorio; quam super proprietate;
& multi, vt ibi aiunt Inno. & Panor. illam decretalem intellexerunt in agen-
te super possessorio; hæc tamen replicatio non est insolubilis; tum,
quia frequentissime legem generaliter loquentem restringimus, ne pro-
cedat in aliquot speciebus ipsius, in quibus non est eadem ratio, vt latius
hoc anno diximus in penult gloss. c. ad nostrā. 3. de iureiur. post Cardin. &
Panor. ibi declarando glo. illam celebrem c. vt circa. de electio. lib. 6. verbo
aliorum: & constat non esse eandem rationem admittendi exceptionem
contra agentem possessorio, ac contra agentem petitorio, per prædicta.

TER TIO ad hoc ipsum allegatur c. ad aures. de his, quæ vi. qua-
tenus probat, ei, qui etiam ad populi clamorem renunciauit electioni suæ,
ac iurauit, se non fore Prælatum illius ecclesie, ad quam electus erat obsta-
re illam abiurationem, ne illi præficiatur. Sed & hoc dilui potest. primo,
si respondeatur, illud quoq. de agente petitorio agere: quoniam qui solū
electus est, non potest agere possessorio; quippe qui neq. habet ius in re,
iuxta decis. penult. Rotæ in nouis, quæ in rubricatis est sexta de electione ali-
as 192. neque potest capere possessionem ante confirmationem, iuxta c.
auarisię. de electio. lib. 6. Dilui potest etiam, respondendo, illud c. non dice-
re hoc in sensu directo; quamuis iuxta gloss. fin. eius innuat a contrario,
quatenus habet, eum, qui renunciauit electioni suæ, præfici posse, nisi iura-
mento, vel fide præstita eam abiurauerit. Et constat argumentum a contra-
rio sensu multis modis tolli, sicut pridem diximus cum gloss. c. significasti
de for. compet. quorum vnus est, respondendo contrarium eius, ad quod
inducitur, esse in iure expressum, c. a nobis 2. de senten. excommunic.
quod

quod in nostro proposito contingit.

QUARTO. facit. *c. ad audienciam*, eiusdem tit. de his, quæ vi met. quod habet, ei, qui grauissimo regis metu iurauit renunciare ecclesiam suam, & renunciauit; non obstare illam ab iurationem, quo minus petere posset; eo, quod non iurauit, se non petiturum: sed se renunciaturum. & ita innuit, quod si iurasset, se non repetiturum obstitisset ei. At hoc quoque arg. quod a contrario sensu desumitur, eque ac proximum præcedens fundamentum tolli potest.

QUINTO allegatur. *c. ex transmissa cum c. in præsentia*. de renuncia. quæ probant, renunciationem simplicem, etiam non iuratam obstare renuncianti: ergo fortius obstabit iurata. Sed hoc fundamentum facile tollitur; quoniã illa duo capita loquuntur de repellendo eo, qui agebat petitorio; hoc vero de repellendo illo, qui agebat possessorio, contra quem non admittuntur tot exceptiones; quot. contra illum, vt prædictum est.

5 SEXTO facit. *c. quidam*. de renunciatione, qua parte habet, eum, qui petijt, & obtinuit licentiam cedendi, cogendum esse ad cedendum: ergo a fortiori is, qui iam cessit, cogendus est in cessione iam facta perdurare. Sed neq. hoc argumentum quidquam concludit: quoniam is, qui obtinuit licentiam cedendi non cogitur cedere negando restitutionem; si spoliatur: & ita neq. concludit, eum qui cessit per denegationem restitutionis cogendum esse stare illi cessione; sed alio modo, quod nemo negat.

6 SEPTIMO. facit decisio illius omnium totius orbis Christiani prætorij celeberrimi Rotæ. 216. in antiquis, quæ in noue rubricatis est 6. de renuit. quæ incipit: *Nota, quod existenti. &c.* & habet agenti de spolio obijci posse renunciationem spontaneam, in quod inducit hoc *c. nostrum*, & dictum Innoc. in glos. 2. *c. cū super. de causa possessi.* quod extendit decisio. 6. *c. quæ in noue rubricatis est 2. de rer. premut.* per hoc *c. & dictū eiusdem Innoc. in c. super hoc. de renunciat. ad exceptionē renunciationis causæ permutationis factæ. Quibus addit. 352. quæ in noue rubric. est 4. de renunciat. in nou. Si opponatur: id procedere etiam in renunciatione solū in manibus superioris facta, sine alia illius admissione. Cui confertit decisio. 2. Gulielmi Cassad. in tit. de renunciat. & 3. Bernardi Vifneti in antiquioribus quod autem neq. firmum esse neq. verum in. 7. oppositione monstrabitur. Ad idem facit decisio. 401. in nouis, quæ in noue rubricatis est 13. de restitut. spoliatorum quatenus habet, agenti de spolio obstare pactum & iuramentum de non petendo restitutionem, pro quo est glos. sing. in *c. ex insinuatione. de procurato.* Quod ampliat decisio. 428. *Nota quod Si spoliatus*, quæ in noue rubricatis est 11. in antiquis procedere in eo, qui post spoliū renunciauit petitioni restitutionis cum iuramento.*

7 At hoc fundamentū, quod soli auctoritati illius prætorij nititur, facile tollitur, respondendo, eius auctoritatem magnam quidem esse ac maiorem, quam

CONFIRMATIO

quæ aliorum doctorum ceteris paribus; non tamen necessariam: secundum Domini in c. duobus de rescriptis lib. 6. col. 5. probatum a Felin. in c. 2. de rescriptis col. penultima. quod communiter ibi, & ubiq. receptum est.

6 OCTAVO Facit quod is, qui non priuatur possessione non potest agere de spolio, licet priuatur detentatione. l. 1. §. de iur. ff. de vi & vi armat. Et traditur per omnes in c. cum uenisset infra eo. at qui post renunciationem expellitur a beneficio, non spoliatur possessione; licet forte priuatur detentatione. quia per renunciationem beneficii in manibus superioris factam perditur proprietatis, & possessio beneficii, secundum Inn. in c. super hoc. de renunciat. nu. 5. communiter receptum, argumento. l. si quis vi §. differentia. ff. de acquir. poss. Sed & hoc fundamentum diluitur negando, perdit semper possessionem per renunciationem proprietatis etiam in superioris manibus factam, & ab eo admissam, ut in solutione septime oppositionis noue apparebit.

9 NONO facit, quod defectus notorius proprietatis repellit quæ a petitione restitutionis beneficii. c. quoniam, & c. constitutus de filiis presbyterorum. quæ communis opinio est recepta, per Rotam in decisi. 14. in nouis quæ in noue rubrica. est 2. De rest. spoliator. & per alios sæpe: & renunciatio inducit defectum notorium proprietatis, ut Panor. hic & in c. precedenti aiebat. sed neq; hoc satis est firmum. quoniam non omnes renunciations: immo neq; maior pars earum inducunt defectum notorium proprietatis, ut in primæ, & septime oppositionis solutione monstrabitur.

10 DECIMO ergo & postremo fundo eam illa noua, ac insolubili ratione quod omne iuramentum promissorium, quod sine interitu salutis eternæ seruari potest, est seruandum iuxta. c. si vero. de iureiur. c. si aliquid. i. & c. si aliquid. ij. 22. q. 4. etiam de non petendo, & non contrahendo actum per se factum. c. cum contingat. de iureiur. & c. quamuis de pactis lib. 6. & iuramentum de non repetendo ecclesiam, etiam metu renunciatum est huiusmodi: ergo illud est seruandum; at abiurare ecclesiam, nihil aliud est, quæ renunciare illam, & iurare se non repetiturum eam, quod non obscure significat hoc c. & c. cum inter. de renunciat. ubi Ioan. Imol. id adnotauit in 2. notabil. & in c. super hoc. col. 3. eodem tit. ergo hæc abiuratio seruanda est; ac per consequentem petitionem restitutionem ecclesie obstat. Quæ est nostra conclusio, & scopus satis confirmatus presidio primi & postremi fundamenti, reliquis ob suam infirmitatem dimissis. quod facere promissimus in hac secunda parte. Transeamus igitur ad tertiam.

SUMMARIUM.

- 1 RENUNCIATIO beneficii metu facta valet.
- 2 Iura non esse trahenda ad gratiam.

Renunciatio

- 3 Renunciatio beneficij etiam facta in manibus priuati nonnumquam tollit possessionem; licet non tollat proprietatem.
- 4 Renunciationes hodie pauca inducunt notorium defectum proprietatis.
- 5 Renuncians proprietatem beneficij non renunciat semper eius possessionem. Et qua ratione videretur renunciare illam, eadem quoque videretur renunciare remedium illam recuperandi.
- 6 Interdicta licet sint personales actiones: tamen cum competunt ad beneficia causam proprietatis quodammodo habent annexam.
- 7 Renunciante post spolium, & petenti restitutionem non opponitur renunciatio; sed pactum de non petendo restitutionem sic.
- 8 Spoliatus auctoritate superioris, quando non restituitur.
- 9 Exceptio omnis, & sola qua respicit possessionem admittitur contra petentem restitutionem.
- 10 Restitutionem petenti obijcitur pactum de non petendo, & iuramentum de non molestando.
- 11 Exceptio renunciationis etiam iurata non admittitur contra spoliatum, cum maliciose praesumitur proponi, donec restitutio fiat.
- 12 Malitia facilius praesumitur contra excipientem aduersus agentem possessorem, quam petitorio.
- 13 Exceptio renunciationis qua praesumptione iuris, & de iure praesumitur coacta, non admittitur, contra spoliatum.
- 14 Praesumitur aliquid praesumptione iuris, & de iure vsq; ad certum tempus, & non post illud.
- 15 Sententiarum trium conformium executio non impeditur per restitutionem in integrum, etiam ecclesia, vel minoris.

OPPOSITIO DECUPLEX

contra principalem summam.

IN hac tertia parte ad mouebimus decem oppositiones, totidem veluti arietes, & bombardas muris huius conclusionis, quibus concussa aut cadet, aut certe nutabit. Harum tres priores ex gloss. i. huius c. decerpimus. quarum prima fundatur in c. praecedenti, quod quasi ex diametro huic contradicit, quatenus habet, contra petentem restitutionem ecclesie non admitti exceptionem renunciationis, etiam iurate. Secunda fundatur in c. cum venissent, de insti. In cuius casu non fuit admissa contra Archidiaconum quendam eius abiuratio, qua dicebatur abiurasse quaedam iura, in quorum possessione se defendi petebat, antequam in ea defendi iuberetur. Tertia fundatur in c. post electionem. de concess. preb. In cuius casu, cuidam agenti interdicto adipiscendae ad nouam possessionem que-

O P P O S I T I O

rendā fuit obiecta renunciatio, & abiuratio: qui tē non obstante illa, neq; admīsa illius p̄batione, inductus fuit in possessionē nouā: ergo fortiore ratione agens de recuperanda possessione est ad antiquā restituendus; cum interdictum vnde vi maiora priuilegia habeat, quam interdictum adipsenda, vt cum gloss. c. 1. supra eodem diximus.

Quarta extra gloss. fundatur in c. ad aures, de his, quę vi. met. qua parte in sensu directo hēt, ei; qui est electus ad aliquam ecclesiam non obstare renunciationem iuris per electionē ei quęsiti, quo minus p̄ficiatur illi.

Quinta fundatur in eo, quod hęc conclusio innuit, aliud esse dicendū de renunciatione meticulosa, & aliud de spontanea. At eadem omnino ratio militare videtur in vtraq; quia vtraq; valet ipso iure, & per vtramq. perditur titulus, & vere vacat beneficium, secundum communem opinionem, quam tenet Rota in nouis. 374. quę in nou. rubricatis est 5. de renunciat. Licet contrarium ei tribuat Petrus Rebuffus in libello de pacificis posse. dum more suo plus animum intendit ad cumulandum, & tangendum; quam ad perpendendum, ac digerendum. Quod ipsum ante Rotam tenuit gloss. sing. c. super hoc de renunciat. quam sequitur Panor. cum communi ibi, & idem Panor. in c. precedenti. col. penult. & in fine. c. 2. de his, quę. Immo. in c. ad aures. eod. tit. vbi eam dixit singularem Rauenas, & ante omnes id affirmavit Inno. in c. ad audientiam. de his quę vi. pro quo putatur esse tex. singularis per locum ab speciali in Clemen. 2. §. sane de p̄nis. Cum igitur eadem ratio militet in renunciatione metu facta, quę in sponte; consequens erit, aut exceptionem renunciationis spontaneę non obstaturam petenti restitutionem; aut obstaturam etiam exceptionem renunciationis metu factę: cuius contrarium innuit c. hoc, & conclusio eius summaria.

Sexta fundatur in supradicto c. ad aures. de his quę vi, qua parte a contrario sensu probat, ei, qui electus est ad aliquam ecclesiam obtinere renunciationem iuris per electionem quęsiti iurata, etiam si metu sit facta; cuius contrariū innuit hoc c. & conclusio ex eo collecta & confirmatur ea conclusione ab omnibus recepta; nempe, iuramentum quamlibet iusto metu factum ligare, per. c. si vero. & c. verum. de iureiur. quod late ibi anno p̄senti confirmauimus.

Septima, quod exceptio renunciationis etiam iniurate admittitur contra agentem. c. ex transmissa, & c. in p̄sentia. de renunciat. etiam contra agentem super spolio. secundum Rotam. 216. in antiquis, quę est in noue rubric. 6. de renunciat. cuius contrarium nostra conclusio significat a contrario sensu, quatenus de iurata loquitur.

Octaua, quod qui consequitur secundum beneficium incompatible, non solum videtur perdere prius, per. c. de multa. de p̄bend. sed etiam illi renunciare, per Cle. gratię. de relect. attamen ei agenti de spolio prioris etiam

etiam facta post adeptionem secūdi, non obstat exceptio huiusmodi renunciationis, per c. licet. 2. de prebend. etiam si iurasset retinere secūdū, iuxta mentem omnium, licet nemo id exprimat: at is cum iuramento videtur renunciaſe.

Nona, quod contra agentem de spolio nō admittitur regulariter exceptio defectus proprietatis. l. 1. §. qui via me ff. de vi & vi armat. Facit. l. si de vi. ff. de iudi. l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi. etiam in materia beneficiaria. c. in litteris. infra eod. etiam si probatio ex continenti offeratur, vt late diximus super gloss. sing. c. 1. supra eod. at exceptio renunciationis nulla ratione alia videtur admitti, quam quia concludit defectū proprietatis: ergo non poterit illa apponi contra agentem super spolio. Confirmatur hoc ex eo, quod nulla ratio reddi posse videtur, quare defectus proprietatis contingens per renunciationem opponi posset, potius quam defectus proprietatis alia de causa contingens. Cum igitur defectus proprietatis contingens alia de causa non possit opponi talem restitutionem petenti; consequens erit, neq; contra contingentem ex renunciatione opponi posse.

Decima, quod si vlla ratio efficacis dari potest, quare contra agentem de spolio admittatur exceptio renunciationis; maxime illa esset, quod per eam concluditur defectus proprietatis notorius, vt Panor. hic in. 4. notab. aiebat: at hoc duplici nomine refelitur. Alterum est, quod multe sunt renunciationes, quę neque sunt notorię; neque talem defectum notorium inducunt, vt postea probabo. Alterum, quod falsum videtur, defectum notorium proprietatis repellere agentem super spolio: tum, quia ius commune, quod est contra ipsum non repellit. c. licet. 2. de prebend. lib. 6. tum, quia in c. porro. de diuor. videtur probari, petenti restitutionem mariti non obſtare consanguinitatem, quę inter eos esset notoria: per quam tamen notorie conclusa videtur mulieri deesse ius in proprietate. Haetenus de oppositionum propositione.

OPPOSITIONIS PRIMÆ
decem solutiones.

NYNCTVA, Deus Opti. Max. ope ostendemus hanc nostram conclusionem his. 10. oppositionibus, quasi totidem duris machinis concussam, instar cautis Marpesur medijs in fluctibus stantis tremere quidem videri posse; non tamen loco moueri. Primam igitur oppositionem, eandemq; cum primis grandem, quę iustam concordiam inter hoc c. & precedens petit, noua data tollemus, si primum ostenderimus, nullam; quę iusta sit, haetenus umquam fuisse datam. quod vt faciamus incipia-

O P P O S I T I O . I .

mus a prima, quam dedit gloss. 1. huius. c. sub. fin. & gloss. c. ad aures. de his, quæ vi; scilicet, quod. c. præcedens continet dispensationem: hoc vero, & conclusio nostra iusticiam. Quæ tamen responsio communiter repro-
 2 batur hic, & per Panor. in. c. præcedenti. n. 8. & merito: tum quia fugiendi sunt intellectus deducentes iura contra suam naturam ad gratiam, secundum Ioan. Andr. receptum in c. ex parte. sub finem de testib. iuxta glo. quæ multis putatur singularis in c. consultationi. de tempor. ordin. quæ tamen similem habet in c. ex tua. de fil. presbyt. & c. exhibita. de homi. pro quibus tex. in. c. ex multa. de voto: tum quia illud c. ita intellectum super vacaneum esset contra præmium huius libri: tum quia ex nullo illius contextus verbo colligi potest illud continere gratiam. Secundam ergo concordiam posuit gloss. 2. c. præcedentis; scilicet, quod hoc, & nostra conclusio intelligantur de exceptione renunciationis sponte factæ, quæ obstat petenti restitutionem: illud vero de coacte, quæ non obstat. Cui tamen solutioni repugnat contextus illius, qui expresse habet, in casu illius obiectam fuisse renunciationem spontaneam, sicut & in huius: ad quam tamen probandam non fuit ibi admissus; hic autem sic. quod palam colligitur ex illis verbis illius capituli: *Testes alterius partis de iuramento, & renunciatione sponte facta, antequam restitutus fuerit, non admittas.*

Tertia concordia etiam ponitur ab ead. gloss. illius. c. scilicet, hoc intelligendum esse de renunciatione facta in manibus superioris; illud vero de facta in manibus alterius. quam concordiam tandem tenet Panor. ibidem. nu. 10. Contra quam tamen facit primo, quod ipsemet eam repro-
 bavit ibidem paulo ante. nu. 8. Secundo, quod nullatenus congruit illi capitulo; cuius nullo verbo directe, aut indirecte significatur, renunciationem, de qua illud loquitur, fuisse factam coram alio, quàm coram superiore: Tertio, quod huius c. decisio non fundatur in eo, quod renunciatio esset facta coram superiore, licet narrando casum incidenter de illo meminerit Et ex verbis narratiuis legislatoris non desumitur argumentum secundum gloss. sing. l. 1. C. quando non petent. nisi in eis fundetur decisio legis, secundum Ioan. Imo. in. c. dilecto col. 7. de præben. Quarto, quod si hæc concordia iusta esset, inepta foret utraque ratio decidendi huius c. reddita per ipsummet Pan. in. 4. notab. Altera enim illarum est, quod ideo hic exceptio renunciationis contra agentem de spolio
 3 admititur, quia per renunciationem perditur possessio, at tam per renunciationem in manibus superioris., quam in manibus alterius factam perditur illa, secundum Inn. in. c. super hoc. & in. c. quod in dubijs. de renunc. receptum cõmuniter per Anto. & alios utrobique, & per Pan. in. d. c. super hoc per Bernar. Bifnetum in deci. 3. eiusdem tit. in antiq. & Guliel. Cass. in. 2. eiusd. tit. in nouiss. ergo vel illa ratio decidendi est inepta, vel nihil refert quoad, hoc an renunciatio fiat in superioris, vel alterius mani

us manibus, quod late probabimus in 7. oppositionis. solutione. Quod autem altera ratio decidendi Panor. esset inepta, si hæc concordia foret iusta ex eo patet, quod secundum illam, ideo petentem restitutionem repellit exceptio renunciationis; quia renunciatio inducit notorium defectum proprietatis: at dari potest renunciatio facta coram superiore; quæ ramen non sit notoria, vt palam est. Quoniam licet teneamus facta in iudicio haberi pro notorijs, iuxta c. fin. de temp. ord. & c. fin. de cohabi. cleri. & c. cum olim, cum eis annotatis, de verb. sig. renunciatio tamen potest fieri; immo vt plurimū fit coram superioribus extraiudicialiter, & diebus nonnumquam feriatis; et rara est, quæ Romæ vel alibi fiat in iudicio. Quinto facit, quia secundum hanc concordiam ratio in illo capitulo expressa; scilicet quod non est verisimile, quod sponte iuri suo renunciauerit, qui renunciauit spoliatus, non congruit decit. eiusd. Sexto, quod secundū hanc cōcordiā non referret, an quis renūciasset post, vel ante spoliū; sed solum an in manibus superioris, vel alterius; quod tamen contra tenorem illius. c. est. Quartam concordiam etiam ea glossa posuit; scilicet quod ibi tantum possessorio agebatur: hic vero petitorio simul & possessorio. sed hæc responsio preterquam quod diuinat, nimium restringit hoc c. & reddidit inutile. Quoniam notissimum erat per e. super hoc. de renun. & alia multa iura contra agentem petitorio posse opponi exceptionem renunciationis.

Quintam, in quam communis inclinatur, posuit etiam eadem glossa. scilicet quod hoc c. loquitur de renunciatione facta ante spoliū: illud vero de facta post illud; cuius diuersitatis rationem ait, illam esse, quod per factam post spoliū sola proprietas perditur; quia illi soli renunciaisse videtur renunciāns, cum solam illam haberet: perfectam vero ante spoliū proprietas, & possessio amittitur, quia vtramq; habebat ipse, qui renunciabat. Quæquidem ratio belle confirmatur per illam quotidianam decisionem Lapi, qui in allegat. 24. dixit capitulo præcedenti non esse locum in eo, qui post spoliationem quidem renunciauit; sed ante illam dedit mandatum ad renunciandum. Quoniam is animmū videtur habuisse renunciandi tam proprietatem; quam possessionem. Quandoquidem vtrumque habebat tempore, quo dedit mandatum ad renunciandum.

Contra ramen hanc rationem diuersitatis facit primo, quod falsum est, renunciantem beneficium eipso priuari eius possessione, vt in solu. 7. oppositionis monstrabimus. Secundo, quod si quis renunciat proprietatem beneficij, videtur renunciare etiā possessionem, vt ipsi aiunt: eo, quod hæc, sine illa esse nequit, arg. c. si quis obiecerit. 1. q. 3. c. quo iure. 8. dist. 1. eum, qui. §. si libertus. ff. de iureiur. fortiore ratione videbitur renunciare remedium recuperandi possessionem; cum nullus debeat restitui ad beneficium, anteaquam monstret titulum saltem coloratum,

tum,

O P P O S I T I O

tum, secundum glo. illam unicam, & communiter receptam Clem. 1. de cau. poss. & ea, quæ late adduximus in. c. in litteris. infra eod. Neque obstat id, quod in c. præcedenti dixit Imol. post Inn. in. c. super hoc. de renunciat. scilicet, interdictum esse actionem personalem, quamvis in rem scriptam. l. 1. §. final. ff. de interdictis. Quoniam quædam sunt, quæ causam proprietatis habent annexam. l. 2. §. quædam. ff. de interdictis: qualia sunt aliquo modo ea, quæ pro beneficijs ecclesiasticis dantur, de quibus loquimur, qui ex titulo beneficij pendent quoad restitutionem saltem ipsius beneficij: & in eo fundantur adeo, vt per ea, sine titulis nihil possit recuperari, secundum cõmunem: ergo sublato fundamẽto, ipsum quoq; submoueri videtur; arg. c. cum Paulus. 1. q. 1. Quamvis quoad restitutionem fructuum, & aliorum damnorum, sine illo, & esse, & dari possit.

Secundo facit, quod si hæc ratio apta esset, illa, quam reddit c. præcedens impertinens, & inepta foret. Nam ratio, quare tex. ait, renunciationem post spoliationem factam non esse admittendam, est, quia non videtur is sponte renunciare. at si renuncians beneficium, quando est spoliatus non renunciat, nisi proprietatem; & possessionem adhuc retinet, vt tenet gloss. cum communi. quid, te rogo, agit, quod illa renunciatio præsumatur coacta, cum licet præsumeretur voluntaria, idem esset dicendum? Tertio facit, quod decisio illa Rotæ. 401. quæ in noue rubricat. est. 18. in nouis. quam voluit citare Pan. in col. penul. c. præcedentis longe aliud sentit, dum ait ideo opponi pactum de non petendo restitutionem: vel iuramentum, de non molestando contra petentem restitutionem post spolium factum, non autem renunciatio beneficij. quia, licet non sit verisimile, aliquid eorum prima fronte sponte factum esse; tamen minus verisimile est de renuciatione; quippe quæ magis est præiudicialis; quoniam tollit proprietatem; quæ maioris æstimatur, quam possessio. l. 1. C. si de momenta. possessio. Diximus post spolium factum. quia factum ante non valet; quippe quod daretur occasio delinquendi, vt singulariter dixit Panor. in c. præced. nu. 16. per l. si vnus. §. pacta. ff. de pactis cum suis concord.

Sextam concordiam Inno. & Host. hic addiderunt, quod in hoc c. spoliatio facta fuit auctoritate publica Ordinarij, in præcedenti vero priuata. pro quibus facit l. iuste. ff. de acquir. possessio. & gloss. illa singul. nuf. quam non laudata c. præsentium. 7. q. 1. quam nos quoq; ornauimus in prælectio. c. cum contingat. in. 7. causa nullitat. pag. 127. de rescri. quæ tamen concordia refellitur: tũ quia diuinare videtur: tum, quia nec hoc; 8. neq; illud c. se super hoc fundant. tũ quia tunc demũ spoliato auctoritate ordinaria non competit interdictum vnde vi, iuxta prædictam gloss. singul. c. præsentium. 7. q. 1. quando Ordinarius id facit cum causæ cognitione,

cognitione, & ordine iuris seruato; non autem cum aliter eijcitur, per conquerente, & ea multa, quæ ibi citauimus inf. cod. de quo modo eie-
cto loquuntur Inno. & Hostienf. quoniam agunt de illa auctoritate, qua
in ipso beneficij titulo iubere solet Ordinarius clericis omnibus, & nota-
rijs, ut institutum per eum inducant in possessionem. Agunt enim de
illo, cui prouidit Ordinarius accepta renunciatione; & iubet ei dari pos-
sessionem, sine alia renunciantis citatione.

Septimam tetigit Anton. in princip. c. præcedentis. scilicet quod ibi op-
ponebatur exceptio non verisimilis contra petentem restitutionem; puta,
quod spoliatus renunciaffet sponte. sed & hæc facile refellitur: tum quia
etiam in hoc c. allegabatur exceptio spontanea renunciationis beneficij,
quæ non est verisimilis. c. super hoc. de renunc. & tamen admissa fuit:
tum quia sequeretur, quod contra agentem possessorio nulla exceptio es-
set admittenda ante restitutionem, quæ non esset verisimilis. quod ta-
men ut nullo iure probatur: ita videtur reprobari omni fere iure, quo
permittitur aliqua exceptio opponi contra petentem illam, qualis est ex-
communicatio c. ex insinuatione. de proc. qualis hæresis. c. quo iure. 8. d.
qualia alia multa

Octauam superaddidit Io. Imol. in c. præcedenti. scilicet quod tex. hic lo-
quitur, quando contra exceptionem renunciationis spontaneæ non re-
plicatur, eam fuisse factam post spoliū: illud vero quando id replica-
batur. Contra tamen hanc responsionem facit, quod contra agentem in-
9 terdicto unde vi, & petentem restitutionem, omnis illa & sola exceptio,
quæ respicit possessionē admittitur, ut post Bal. & Pan. tradidimus in c. 1.
supra eo, at replicatio nō efficit, quo minus exceptio respiciat, vel nō respiciat
possessionē: ergo si exceptio renūciationis est admittenda, quādo nō
10 replicatur de spolio interiori; quia respicit possessionem: admittenda quo-
que erit, quando replicatur de illo. Secundo contra Imol. facit, quod ea-
dem ratione sequeretur, quod non posset opponi etiam pactum de non
petendo restitutionem; nec iuramentum de non molestando spoliātem
post spoliū factum, quod est contra illa, quæ in fine. 7. confirmationis
adduximus.

22. Nonam vltra omnes addimus nos. scilicet quod c. præcedens loquitur,
quando exceptio renunciationis etiam iurate opponitur maliciose causā
differendi restitutionem, quod præsumitur eo ipso, quod renunciatio fa-
cta post spoliū, obijcitur. quæ solutio vera quidē est in se; quoniam quā-
do est aliqua coniectura, quod renunciatio maliciose proponitur ad im-
pediendum restitutionem, non est admittenda, antequam illa fiat, per
c. post electionem de concess. præben. quod in solutione tertiæ oppositio-
nis latius attingemus. Contra tamen hanc concordiam facit primo,
quod etiam contra agentem petitorio non debet admitti exceptio, quæ
iure

O P P O S I T I O I.

iure præsumitur opponi malitiose, per gloss. singul. & dictum Innocen. celeberrimum in illo c. post electionem. dilatatum per nos, post Deci. in c. licet. de probat. Et aliquid speciale videtur introducere c. præcedens in materia spoliij; quod tamen non videretur facere, secundum hunc intelligendi modum: Secundo facit, quod parum conuenit illa rationi decidendi illius cap: scilicet. quod spoliatus non videtur sponte renunciare; quæ non videtur fundari in malitia excipientis; sed in metu præsumpto

12. renunciantis. Ad horum prius responderi potest ex his, quæ in fine. 3. oppositionis scribimus, scilicet quod in materia spoliij est speciale, vt ex minore coniectura præsumatur malitia, quam in materia petitorij. Ad secundum responderi potest, quod ex illo metu præsumpto nascitur præsumptio malitiæ illius, quæ est causâ immediata repellendi exceptionem eius modi, licet metus, tamquam huius malitiæ præsumendæ mater, sit causâ mediata illius repulsionis: & secundum hunc intelligendi modum est hic text. singul. ad id, quod magis explicabitur sub finem prædictæ. 3. oppositionis.

Decimo loco etiam vltra omnes noue, ac vere respondeo, hoc c. & nostram conclusionem intelligenda esse de exceptione renunciationis spontaneæ talis, de qua nulla est præsumptio iuris & de iure, quod sit metu

13 facta: illud vero capitulum de illa, de qua est præsumptio iuris, & de iure, saltem quoad restitutio fiat, quod est metu facta; qualis est renunciatio facta post spoliium, quod singulariter in c. præcedenti probatur. Pro quo facit, primo, quod c. præcedens clare sentit differentiam inter renunciationem factam ante spoliium, & factam post; nec potest dari alia commodior, quam hæc. Secundo facit, quod non est tanta ratio, quare tali præsumptione iuris & de iure, contra quam non admittitur probatio, renunciatio facta ante spoliium præsumatur in dubio sponte facta, quanta est quare præsumatur facta post spoliium: Quia in hac duæ præsumptiones iuris concurrunt, ne videatur spontanea; altera quia nemo præsumitur sponte renunciare beneficio; quo sustentatur, quodque multis sumptibus, & laboribus forte quæsiuit, vt habet c. super hoc. de renunciat. Altera, quod videtur ex desperatione recuperandi ius suum id facere, arbitrans se non fore potentem ad recuperandum, quod non potuit seruare; cum facilius sit seruare, quam amissum recuperare. arg. c. quemadmodum de iureiur. Nam duo vincula fortiora sunt vno. c. 1. de reg. & p. ce. authen. defuncto C. ad S. C. Terti L. & authen. Iraque C. coia de success. Et ne mireris aliquid præsumi præsumptione iuris & de iure ad aliquod vsque tempus, & non post illud, perpende Clem. 1. de re iudi. quatenus

15 præsumit, præsumptione iuris & de iure pro valore trium sententiarum conformium donec executioni mandentur, & non post. Perpende item decisi. illam quotidianam Rotæ, quam prodidit Gulielmus Cassador in decisiõ,

declisio. 1. de restitut. in integ. scilicet neque minori, neque ecclesie concedendam restitutionem in integrum contra tres sententias conformes, donec executioni dentur. Et ita præsumitur præsumptione iuris, & de iure pro illis, donec executio fiat; & non post eam factam. Illa vero, quæ contra solutionem hanc replicari possent de rationis unitate, quoad hoc, inter renunciationem spontaneam & coactam, quatenus utraque valet, soluentur in. 5. opposit. & quatenus utraque iurata est, ut hic, in. 6.

SUMMARIUM.

- 1 **A**biuratio aequè admittenda aduersus agentem interdicto vnde vi, & agentem retinenda.
- 2 Sententia super possessione qua ratione quandoque interlocutoria, quandoque dicitur definitiua.
- 3 Exceptionis vim habens remedium non repellit agentem, cum proponitur per viam actionis.
- 4 Renunciatio per viam actionis proposita non repellit agentem super spolio.
- 5 Agenti per viam attentatorum, licet opponatur defectus notorius proprietatis: non tamen defectus coloris tituli, neque abiuratio spontanea.
- 7 Abiuratio ante possessionem adeptam facta non potest opponi agenti super ex.
- 8 Qui dat aliquid ut quidpiam eo maius sibi debitum recipiat, timens ne alioqui totum perdat repetere potest.
- 9 Agenti super restitutione iurium beneficii non obstat eius renunciatio: quod tamen quando sit verum in 7. opposit. tractatur.
- 10 Potenti restitutionem beneficii non obstat renunciatio, qua non obstante, renuncians insistit beneficio renunciato.

OPPOSITIONIS SECUNDÆ.

nouem solutiones.

Intendamus nunc animos in. 2. oppositionem, quæ iustam petit concordiam inter c. hoc & c. cum venissent, de institutio. quatenus in illius casu non fuit admittenda contra quendam Archidiaconum abiuratio ei opposita; qua dicebatur abiurasse iura quædam, in quorum possessione se defendi petebat, donec defendi iuberetur. Hanc difficultatem conata fuit soluere gloss. nostra. primo, quod ibi agebatur possessorio; sed hæc solutio refellitur, eo quod hic quoque possessorio agebatur, ut in prima oppositione, dum 4. concordiam refellebamus, probabamus: attamen obstitit exce. agenti. Secundo respondet, quod ibi renunciatio fuit personalis: id est præiudicans soli personæ renunciantis, & non eius dignitati; quæ

C

etiam

etiam inepta est: tum quia hic quoque personalis erat: tum quia nihil refert quoad hoc; an personalis sit, an realis. cum in utraque, quoad hoc eadem inueniatur ratio. Quoniam ceteris paribus aequè per utranque. ~~ut patet in c. de lib. vel p. est neutram, ut infra dicitur. Et amissio, vel post~~ ~~modum possessionis ex renunciatione est potissima causa, & ratio~~ ~~quare illius exceptio obstat, vel non obstat agenti possessorio, ut postea~~ ~~mostrabitur.~~

- Tertio respondet gloss. in d. c. cum venissent. in uerbo abiurasse quod ibi agebatur interdicto retinendæ; & ad tuendam possessionem habitâ, aduersus quem non admittitur exceptio abiurationis. quæ solutio inepta est duplici nomine. Primo, quia; ut esset apta oportebat concedere eam admitti contra agentem interdicto unde vi, & de recuperanda possessione perditâ; quod tamen negat ipsa eadem gloss. statim subiiciens, eiusmodi exceptionem non obstat etiam agenti interdicto unde vi, per c. sollicitate, immediate hoc præcedens. Secundo, quia utrumque est fallum. Nam contra agentem interdicto unde vi, admittitur abiuratio spontanea, ut est indubitatum per hoc c. & omnino eadem ratione admittenda est contra agentem interdicto retinendæ, ut colligi potest per ea, quæ infra in solutione. 6. oppositionis dicetur. Hanc oppositionem nescio, quare noster auriga doctissimus ille, ac reuerendissimus Archiepiscopus Pan. noluit tractare, nisi forte, ut hanc quoque, sicut pleraquæ alias huius c. difficultates dissimulareret, mittendo lectorem ad ea, quæ in c. præcedenti dixerat, sed minus sufficientia. Quare. 4. respondemus sequuti mentem Car. in illo c. cum venissent. de insti. opp. II. & Imolâ. col. 6. quæ ut hic; ita ibi fuit admittenda exceptio abiurationis, contra Archid. & quod non prius fuit super tuendâ in possessione Archidiaconum definitiue pronuntiatum; quam probatio illius exceptionis admitteretur. l. prius Papa ibi fuisset interlocutus, ne lite pendente, donec super exceptione probationes fierent, quidquam contra possessionem, quam pretendebat Archid. noueretur. Hæc tamen solutio, quæ iam bis in cursu prælectionis placuit altius nunc perpensa displicet. Quia eam confundit verficul. *Nos igitur*, illius c. Primo quatenus probat, fuisse pronuntiatum, Archidiaconum esse tuendum in plena possessione libertatum archidiaconatus. Sic enim habet littera: *Nos igitur interlocuti fuimus, Archidiaconum in plena libertatum eiusdem archidiaconatus possessione tuendum esse.* Quam pronuntiationem constat esse definitiuam possessorij. Neque inuat Cardinalem verbum: *Interlocuti fuimus*, per quod significari videtur, sententiam illam non fuisse definitiuam super possessione, sed aliam interlocutoriam: tum, quia verbum: *Plena possessione* in ea positum repugnat huic intellectui: tum quia constat, sententiam super possessorio vno respectu dici interlocutoriam; eo scilicet quod post eam alia plenior speratur, nimirum super proprietate;
- licet

licet alio respectu dicatur definitiva; eo scilicet quod totum negotium possessorijs definiat, ob quod a gloss. sing. c. consultationibus. de off. deleg. appellatur, quasi definitiva, & magisterialiter, ut aiebat Domi. in 6. definitivus. 2. q. 6. Secundo prædictus versiculus; *Nos igitur*, confundit hanc solutionem, quatenus probat, illam sententiam fuisse latam, anteaquam Archiepiscopus aduersarius Archidiacono admitteretur ad probandam ab iurationem illarum libertatum Archidiacono oppositam. Quatenus item probat non fuisse prius admissum Archiepiscopum ad probandam illam abiurationem, quam ad probandum quiddam aliud; cuius probatio non debuit admitti, anteaquam ferretur sententia super possessione; nempe quod concessio illorum iurium ab Archiepiscopis facta Archidiaconi fuit personalis. Habet enim littera. Archidiaconum tuendum esse donec probatum fuerit legitime ex aduerso, libertates ipsas Archidiaconis ab Episcopis personaliter fuisse concessas, vel donec legitime probatum fuerit easdem libertates Archidiaconum abiurasse. Tercio confundit prædictam solutionem prædictus versiculus; *Nos igitur*, quatenus probat, quod sententia, quæ post illam interlocutoriam iurisdictionem possessionis sperabatur, futura erat super sola proprietate, & non super possessione. Habet enim paulo post littera: *Si ergo alterutrum ipsorum fuerit legitime probatum Archidiacono super libertatibus, ipsius; si neutrum, Archiepiscopo, silentium imponatur.* Cum tamen secundum intellectum Cardinal. & Ion. Imol. post illam interlocutoriam, speranda erat sententia super possessione, & ante illius probationem poterat Archiepiscopus probare abiurationem.

Quinta igitur vera, & noua concordia fit, hoc capit. agere de abiuratione opposita per viam exceptionis; illud autem per viam actionis, Nam ex ipsius c. contextu clare colligitur, quod Archiepiscopus, qui abiurationem allegabat erat actor, & petebat quadam iura, quibus utebatur Archidiaconus, dicens illa ad se pertinere, ac fuisse renunciata, & abiurata, per Archidiaconum, & ita is erat reus, & negabat intentionem Archiepiscopi. Nec obstat, quod ex illa sententia, quam interlocutoriam Papa appellat, clare colligitur, Archidiaconum petijisse defendi se in possessione illorum, ne lite pendente super proprietate turbaretur in sua possessione, & ne quidquam contra ipsum inuouaretur. Quoniam ex nulla parte illius c. colligitur, quod contra illam petitionem vlla renunciatio, vel abiuratio fuisset obiecta per viam exceptionis: & constat, remedium per viam actionis in iudicium deductum, etiam si habeat vim repulsionis, non sufficere ad repellendum, si etiam per viam exceptionis non opponatur, arg. c. fix. de ordi. cogni. quatenus probat, spoliū per viam actionis deductum non repellere agentem de spolio; quem tamen repelleret.

O P P O S I T I O N E

- leret per viam exceptionis propositum. Non etiam obstat, quod vide-
 mur diuinare, eo quod contextus illius c. non habet, non fuisset oppo-
 sitam abiurationem per viam exceptionis; quia sufficit, quod non habe-
 at fuisse oppositam: cum quod non probatur factum, presumatur non
 esse factum c. cum in iure peritis. de offic. de legat. & l. i. C. de mandat.
- 4 **princi.** Ex hac concordia colligitur limitatio memorabilis huius c. scilicet
 ut non procedat quando abiuratio per viam actionis opponeretur.
- Sexta eademque noua concordia sit, quod illud c. cum venissent. agit de
 abiuratione opposita agenti remedio attentatorum, seu officio iudicis de-
 scendente ex edicto, ut lite pendente nihil innouetur: hoc vero c. de abi-
 iuratione opposita agenti interdicto vnde vi. Quae confirmatur primo
 ex eo, quod contra agentem interdicto vnde vi multa possent obijci, quae
 contra agentem remedio attentatorum non possunt, praesertim in mate-
 ria beneficiorum, ut manifeste colligitur ex Inno. in c. dilecte. de maiori.
 & obedi. & c. bonae. de appe. & c. cum teneamur. de prebend. ut late
 declarat Rota in decis. 14. in nouis. quae in noue rubric. est 2. de restit.
 spoliat. & latius Panor. & alij, vbi latissime Perus. in d. c. bonae. Nam ut
- 5 **caetera praetermittam;** quoad propositum nostrum, est illud singul. quod
 contra agentem via attentatorum, non potest obijci defectus tituli colo-
 rati; qui tamen potest contra agentem vnde vi, vel alio remedio posses-
 sorio, secundum plerisque omnes. Secundo confirmatur haec concordia,
 quod licet etiam agenti remedio attentatorum reppellat defectus noto-
 rius proprietatis; quamuis non defectus colorati tituli, ut tradit Rota. in
 illa decis. 14. siue 2. in nou. rubr. de rest. spol. tamen in casu illius c. cum
 venissent. non erat talis defectus notorius proprietatis, ut palam est. Ter-
 tio facit, quod licet ibi non ageretur remedio attentatorum, per quod
 nouata lite, vel appellatione pendente reuocaretur in pristinum statum;
 agebatur tamen, ne quid lite, vel appellatione pendente nouaretur; quod
 fauorabilis videtur: cum proprius iura tueantur quem in possessione
 iam habita, quam restituant ad habendam; argumento princ. c. quem-
 admodum. de iur. iur. & eorum, quae habentur in l. si vnus. §. pactus
 ne peteret. ff. de pactis, & l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui, vel alie.
 iur. Quarto facit, quod quemadmodum supra in 10. concordia primae
 oppositionis diximus, ideo contra agentem de spolio non posse obijci
 renunciationem iurata post illud factam, quia praesumitur malitiose
 id fieri, donec restitutio fiat: ita posset dici malitiose videri eum oppo-
 nere objectionem, quae ob eam vult innouare, lite pendente, vel innouata,
 ne reuocentur defendere. Secundum quam concordiam est ibi text. singul.
- 6 **a nemine perpensus,** probans, contra agentem remedio attentatorum
 non esse ad mittendam abiurationem spontaneam, praesertim cum age-
 retur, ne aliquid innouaretur. Quae est aequissima conclusio & nouissi-
 mapul-

ma pulchre limitans huius c. decisionem.

- 70 Septima concordia eademque noua, & singularis fit, quod ille tex. loquitur de abiuratione, quam dicebatur fecisse Archidiaconus, antequam adipisceretur possessionem archidiaconatus timore impediendi adipiscendi eam, ut clare constat ex uersibus: *Inter alia*, & ita perinde presumitur presumptione iuris, & de iure coacta quoad iuberetur defendi: sicut abiuratio, que allegatur facta post spoliū, de qua in decima concordia primę difficultatis dictum est. Ita, quod eodem modo possit conciliari hoc c. cum c. cum uenissent. sicut cum c. precedenti, & ita ibi fit tex.
- 7 *ling. a nemine unquam perpensus.* Quod sicut abiuratio, que allegatur facta post spoliū non obstat petenti restitutionem: ita neque abiuratio facta ante adeptam possessionem ob timorem ipsius impediendę, que
- 8 noua, & singularis est; confirmarique posset ex eo, quod dans aliquod, uel aliud maius sibi debitum adipiscatur repetere potest. l. fi. & l. 2. ff. de condictio. ob turp. caus. Immo & remittens partem debiti malo debitori, ut reliquum soluat repetere potest illud, per prædictam conditionem secundum Alex. & Ias. in d. l. fi. allegantes in hoc Iacobum de Aren, qui in meo libro super illa. l. non scripsit, & promittens operas, dum manumittitur, ei, qui eum tenebatur manumittere metu promittere uiderur, secundum Bal. per illum tex. in l. 2. nu. 2. C. de oper. liber. Neque abs re. quoniam qui aliquid mali eligit, quo maius uitet, iusto timore id elegerit uiderur, iuxta. l. metum. 1. ff. de eo, quod met. caus. & latius per nos anno præfati tradidit in c. si uero. de iuric. cum definitionem iusti metus declararemus.
- 9 Octaua concordia noua item fit, quod illud c. non agit de renunciatione beneficij; sed aliorum iurium, & libertatum pertinentium ad beneficium: hoc utroque ad renunciatione beneficij, que longe differunt, cum per hanc perdatur, secundum comu. titulus, & color tituli; quo carenti non fit restitutio beneficij, iuxta. d. gloss. singul. Clem. 1. de caus. posse. non autem per renunciationem aliorum iurium pertinentium ad beneficium, cuius tituli ratione possidentur. Quod, uerum arbitror in renunciatione saltem non iurata; cum contrarium nusquā probetur, & ita limitatur hoc c. ne procedat in renunciatione saltem non iurata iurium pertinentium ad beneficia ecclesiastica, que memorabilis consideratio est. A.
- 10 Nona item & noua concordia fit, quod illud c. agit de renunciatione, propter quam non desistit insistere rei renunciatę renuncians: hic autem de renunciatione propter quam desistit insistere rei renunciatę, inter quas est maxima differentia. Quia tunc demum obstat exceptio renunciationis agenti possessorio, cum per eam perditur possessio, & illa occupatur ab alio, antequam renuncians eam iterum accipiat, ut in 7. oppositione clare ostendemus: at licet quis renunciet proprietatem alicuius

O P P O S I T I O H I C

cuius rei, non uidetur propterea renunciare possessionem, iuxta gloss. sing. in l. si quis v. s. differentia. ff. de acquir. poss. quando saltem non desistit, propterea insistere ipsi rei renunciate, vt Alex. post Imol. cum communi ibi resoluit, & pro eis esset casus singul. in d. c. cum venissent, iuxta hunc intelligenti modum, saltem in se verissimum, quo singulariter limitatur hoc cap.

S U M M A R I U M.

- 1 **E**xceptio tractata ante sententiam coram vno iudice, non potest coram eodem post illam iterum tractari.
- 2 Exceptio renunciationis vnius tituli non repellit agentem super spolio ratione duorum titularum.
- 3 Titulis pluribus eiusdem beneficii niti quis potest, non solum defendendo; sed etiam agendo.
- 4 Tituli saltem colorati defectum obijcere potest agenti adipiscenda quilibet clericus ecclesia, cuius est illud.
- 5 Sententia, qua indicatur, vt titulus agentis suum sortiatur effectum videtur lata super interdicto adipiscenda, non recuperanda.
- 6 Abiuratio, qua obstat agenti adipiscenda, obstat agenti recuperanda.
- 7 Abiuratio non admittitur etiam contra agentem adipiscenda, cum coniicitur malitiose opponi.
- 8 Malitia opponitur in t. Post electionem. de concess. prebend. vnde coniicitur non.
- 9 Malitia lenius presumitur contra opponentem abiurationem aduersus agentem possessorio, quam petitorio.
- 10 Multa nonne collecta ex t. Post electionem, de concess. preb.

O P P O S I T I O N I S T E R T I A E.

septem solutiones.

EN Patres grauissimi, secundum arietem exceptum: uertat ergo suas nostras, *ayua x'e* vires in 3. oppositionem, qua petit concordiam inter hoc c. & c. post electionem de concess. prebend. quatenus habet, cuiusdam agenti interdicto ad cuiusdam beneficii possessionem querendam fuisse obiectam renunciationem & abiurationem; que tamen non obstat, quo minus in possessionem petitam induceretur. Quam difficultatem repellere conata gloss. hic, & ibi in verb. resignationem, & in gloss. final. respondit, illud agere de abiuratione obiecta, sed non probata; hoc vero de obiecta, & probata; & ideo hic obstituisse, non autem ibi. *Que solutio*

Solutio vera quidem est in se. Quoniam paria sunt, non allegare, ac allegare, & non probare, iuxta gloss. c. 2. de consuet. lib. 6. aug. l. duo sunt Titij. ff. de testam. tut. & c. si sacerdos. de offic. ordinarij. Ad hanc concordiam non congruit, immo repugnat illius c. contextui, qui sic habet in versu finali. *Exinde: ad epta possessione, si super renunciatione, vel abiuratione, vel aliquo premissorum aliquis valeat, & velt aduersus te quidquam proponere, ordine poterit iudicario experiri.* Ex quo clare colligitur post illam sententiam pro illa potuisse tractari de renunciatione, vel abiuratione illa; & per consecutionem non fuisse admissam ante illam, neque terminum ad eam probandam prefixum. Alioqui enim post sententiam non fuisset ad illud discutiendum admissus. arg. c. cum inter. de re iudi. & l. sub specie. C. de re iudi. Neque iuuat hanc concordiam responsio. Ion. Imol. ibi col. 6. que & si forte in sese uera sit, certe tamen apta non est.

- Secundam concordiam ponit predicta gloss. in verbo: *Resignationem*; scilicet quod ibi petens possessionem duabus confirmationibus siue titulis nitebatur, & sola vnus, scilicet prioris confirmationis renunciatio obijciebatur: hic autem petens possessionem nitebatur soli vni titulo, cuius renunciatio opponebatur. Quę tamen solutio non est litterę conformis. Quoniam ille, cui fuit obiecta renunciatio ibi, & cuius obiectione non obstante obtinuit in possessorio non nitebatur nisi vni titulo: sed alter, qui renunciationem obijciebat, & succubuit, nitebatur duobus, vt palam ex contextu illius c. colligitur. Quod demiror, non fuisse animaduersum a Ion. Imol. diligentissimo alioqui glossarum interprete. Hęc autem solutio, quamuis non sit conformis contextui; vera tamen in se videtur. Et ex ea colligitur singular. declaratio huius textus, scilicet tunc demum a rependa possessione per viam spoliij repelli spoliatum obiectu renunciationis, cum soli vni titulo, cuius renunciatio allegatur, nititur, secus cum duobus titulis, & vnus tantum renunciatio opponitur. quę est longe memorabilis conclusio. Colligitur item alia singular. scilicet quod potest quis obtinere varios titulos super eodem beneficio, & defendere se ratione illorum, in quod dixit Panor. illum tex. singular. est tamen ei similis in c. constitutus 1. de testibus, & illud tenet Lapus alleg. final. Cald. consil. 7. de elect. Decius in regul. nemo ex his .§. quoties. ff. de regul. iur. & in c. bonę. de appel. col. 2. ubi olim tenuimus, hanc conclusionem extendendam esse etiam ad agentem; vt scilicet quis possit agere super beneficio, & petere illud ratione multorum titulorum. Quod satis arridet Lapo in d. alleg. dum sentit c. vt quis duas. de electio. lib. 6. non procedere in eo, cui est ius quęsitum; sed tantum in eo, cui est ius quęrendum: & clarius hoc placuit Cald. in d. consil. 7. Er quamuis Fel. de hoc dubitet in c. inter dilectos. de fid. instru. id tamen affirmat in c. in nostra. col. 2. de rescript.

Tertiam concordiam ponit gloss. illius c. in illo verbo *Resignationem*
ibi

O P P O S I T I O III.

ibi: *Immo & c.* gloss. final. ibi: *Velideo*, & c. scilicet quod ibi obiecta fuit. exceptio renunciationis ab eo, cuius non intererat eam opponere: quoniam sua institutio non erat canonica; quippe quæ de beneficio uiuentis esset ei facta: hic autem fuit obiecta ab eo, cuius intererat. quam solutionem satis esse amicam litteræ ait Panor. ibidem, & eam Ion. Imol. probat. Quæ tamen profecto frigida nobis uidetur: tum, quia dubium erat, quando opposuit ille renunciationem, an sua institutio de beneficio uiuentis vel vacante facta esset. ipse enim de vacante sibi factam eam contendebat, dnos in hoc producens titulos, & ita pretendebat, suum esse beneficium; ac sua plurimum interesse, ne alter possessionem adipisceretur.

- 4 Tum, quia non solum is, qui allegat beneficium esse suum; sed etiam quilibet clericus ecclesiæ, cuius est beneficium potest obijcere defectum tituli ei, qui possessionem eius tentat adipisci, ne beneficia tradantur nõ habentibus veram, vel saltem apparentem institutionem canonicam, vt est casus singul. in. c. ex parte. de concess. præb. adiuncto dicto Innoc. probato per Imol. ibidem nu. 8. Facit. c. accedens. de accusa. c. 1. de eo qui mitti. in poss. caus. rei seruand. & c. 1. de regul. iur. lib. 6. cum annotatis in eis: Et proprius ea, quæ habentur per Inno. gloss. & omnes in c. cū olim. de testibus, & in c. cum ecclesiasticæ. de exceptio; & c. siquis presbyterorum. de rebus ecclesiæ.

Quartam concordiam sensit gloss. final. illius. c. quatenus probat, actum fuisse ibi interdicto possessorio, & intelligit recuperandæ; quia pro suo dicto allegauit c. sollicite. præcedens hoc: quem intellectum reprobat quidem Panor. ibidem, quatenus non conuenit litteræ; sed sentit in se verum esse, & Imol. super gloss. in verbo resignationem. nu. 14. expresse ait, verum esse in se; licet dicat non conuenire litteræ. At nobis videtur primum falsus esse in se: quoniam ex illo sequitur, agentem interdicto vnde ui, seu de recuperanda possessione beneficii ecclesiastici non posse repelli ab inrationis exceptione; quod palam est contra hunc tex. & communem omnium opinionem. Neque obstat c. 2. supra. eod. cui nititur illa gloss. nam illi in prima oppositione late respondimus. deinde ineptum esse hunc intellectum constat: tum, quia necunde apparet, vt ibi ait Innocen. in fine, eum, contra quem opponebatur renunciatio habuisse unquam antea possessionem: tum, quia constat, eum non fuisse ad eam admisum; eo, quia Papa ibi solum pronunciauit, vt institutio illi agentis facta sortiretur effectum; idest, vt virtute illius apprehenderetur possessio. Et si actum fuisset recuperandæ, pronunciaisset, vt ei possessio restitueretur, arg. c. licet. de sim. & c. qualiter & quando 2. de accusationibus.

Quinta concordia, quam Panor. & Ion. Imol. ibi probant est, scilicet, quod ibi agebatur possessorio adipiscendæ, quod habet priuilegium ne exceptio requirens altiore indagine ei obstat. Contra quem facit, quod

6 quod interdictum recuperandæ maiora priuilegia habet, quam interdictum adipiscendæ, per gloss. c. 1. & alia quæ ibi diximus supra eodem: & contra agentem interdicto recuperandæ in beneficialibus admittitur abiuratio spontanea per hoc c. secundum omnes: ergo etiam contra agentem interdicto adipiscendæ. Facit item, quod contra interdictum adipiscendæ admittitur exceptio nullitatis tituli c. cum olim. de caus. possels. ergo a fortiori defectus eiusdem, qui concluditur ex renunciatione.

Sexta igitur, quæ Innocenti est, quamq. aliqua ex parte sensit gloss. final. ibi per illa verba: *Et ideo* &c. fit, quod illud c. agit de abiuratione calumniose, ac malitiose; hoc est causa differendi possessionis adeptionē obiecta: hoc autem de ea, quæ sine malitia obijciebatur. Contra quam tamen concordiam facit primo, quod ex nulla parte illius c. colligi potest, allegationem illam fuisse malitiosam: & in dubio non est presumenda malitia, neque dolus l. merito. ff. pro soci. c. estote misericordes. de reg. iur. secundo, quod ille tex. aliquid speciale continere videtur contra opponentē aliquid agenti super possels. At etiam opponens aliquid malitiose contra agentem petitorio repellitur, ut etiam Innoc. ipse singularissime ibi dixit probatus per omnes ibidem, & multos alios. quod post & ultra Decium retulimus in c. licet de probat. Tertio quod sicunde oriretur præsumptio malitiæ maxime, ut ait ibidem Innoc. quem sequitur Imol. col. 4. ex eo, quod non est verisimile, quem sponte renunciare suo beneficio c. super hoc. de renun. Sed hoc uidetur falsum: tum quia hoc consequeretur, malitiosam quoque præsumendam esse omnem allegationem pacti de non petendō remissionis & donationis; quoniam etiam in dubio nemo præsumitur donare, nec iactare bona sua l. cum de indebito. ff. de probat. Neque dicas aliud esse, cum agitur plenarie super proprietate, aliud cum summarie super possessione: tum, quia in hoc nostro c. super possels. io agebatur; & tamen renunciationis obiectio non fuit reiecta, tamquam malitiosa: tum quia pactum de non agendo interdicto vnde vi non præsumitur malitiose opponi contra eum, qui eo agit. l. si vnus. §. pacta quæ turpem ff. de pactis; & Rota in decis. 401. in nouis quæ in noue rub. est 18. de restitut. spoliat.

Defendendo tamen hanc solutionem, quæ nobis uidetur omnium uerifima, simul & utilissima, respondeo ad horum primum, quod illa malitiæ allegationis præsumptio nascebatur ex multis coniecturis simul coniunctis. prima, quod allegabatur renunciatio beneficij. secundo, quod allegabatur ab eo, qui nitebatur titulo longe posteriori, & habito a non potente illum conferre iure communi. tertio quod per consecutionem allegabatur ab eo qui secundum ius commune præsumebatur intrusus. quarto, quod hoc faciebat contra eum qui nitebatur titulo ordinarij. quinto, quod allegabat contra agentem interdicto adipiscendæ possessio

O P P O S I T I O III.

nis. sexto, quod allegabatur renunciatio, lite pendente, facta:

Ad secundum concedimus, neque dolum, neque malitiam indubio præsumi: at negamus esse dubiam, cum tales coniecturæ sufficientes concurrunt, quales ibi concurrisse in solutione proximi argumenti præcedentis iam dicebamus.

9 Ad Tertium concedimus, aliquid peculiare, & speciale significari ibi circa exceptionem abiurationis oppositam agenti possessorio: sed negamus id consistere in eo, quod malitiose obiecta non admittatur contra illum; quoniam non esset admittenda, etiam contra agentem petitorio, si præsumeretur taliter opposita: sed in eo, quod minor præsumptio malitiæ sufficit ad repellendam oppositionem obiectam agenti possessorio; quam obiectam agenti petitorio. In hoc enim casu sufficit levis; in illo necessaria est vehemens, ut singularissime dixit ibidem Innoc. Pro cuius nos dicto allegamus tex. singularem in c. præcedenti intellectu iuxta nonam, & nouam concordiam in prima oppositione traditam inter hoc c. & c. præcedens adiuncto c. super hoc. de renunciat. Nam contra agentem possessorio recuperandæ non potest opponi exceptio renunciationis post spoliū facta: quia vehemens præsumptio est, eam malitiose opponi, ut habet c. præcedens: contra vero agentem petitorio sic, ut satis probat c. illud super hoc. quia levis est illa, quæ ibi præsumi potest malitia. Ad quartum concedo, considerationem illam Innoc. probatam per Imol. non esse veram, ut argumentum conuincit: sed nihil ex eo contra nos colligitur, ut palam est.

10 Ex hoc intellectu postremo, eodemque vero, & apto colliguntur sequentia. Primo, in illo c. post electionem. H. qui obtinuit egisse possessorio. Secundo, illud possessorium non fuisse recuperandæ. Tertio, male dicitur gloss. ibidem verbo, *confirmari*, illum. H. egisse etiam petitorio, quod Panor. quoque & Imol. ibidem damnarunt, licet eam Car. probasset ibidem, & Cald. consil. 7. de electio. Quarto, obiectionem, quæ vehementer præsumitur malitiose opponi, non esse admittendam etiam contra agentem petitorio. Quinto, minorem præsumptionem malitiæ sufficere ad repellendam obiectionem oppositam agenti possessorio, quam agenti petitorio. Sexto, renunciationis obiectionem non esse admittendam contra agentem possessorio, quando præsumitur malitiose opponi. Septimo non ex eo solo præsumi malitiam, quod allegetur renunciatio beneficij etiam contra agentem possessorio. Octauo multas fuisse ibi coniecturas, unde illa præsumptio nascebatur. Nono facilius præsumi malitiam contra eum, qui opponit agenti possessorio, quam contra eum, qui opponit agenti petitorio.

SUMMARIUM.

2 *Renunciatio spontanea, & meticulosa non sunt paris effectus.*

OPPOSITIONIS QUAR-
ta solutio.

I Am ter hoste fugato, Patres amplissimi, oratio animosior effecta trophæis, facili negotio tollet quartam oppositionem, quæ iustam petit concordiam inter hoc c. & c. ad aures de his, quæ vi. qua parte habet, renunciationem iuris, per electionem quæsiti non obstare electo. Nam respondere possum, illud c. agere de renunciatione ad terrorem populi, & ita metu facta, quod palam colligitur ex illo c. ibi: *Ad terrorem laicorum renunciant.* & paulo post: *Renunciatio ad terrorem laicorum facta.*

1 Nostra vero conclusio de renunciatione sponte facta, quod palam colligitur ex illis verbis: *Si vobis constitit, quod præfatus. P. nullo metu, vel vi coactus; sed sponte prælibatam ecclesiam taliter abiuravit.* Pro qua solutione facit c. præcedens, qua parte definit, renunciationem post spoliū factam, non esse admittendam contra agentem interdicto unde vi ad possessionem beneficii recuperandam; quia præsumitur metu facta: a fortiori ergo non oberit, si constat metu esse factam. qua ratione autem defendi possit hæc differentia monstrabit quinta, quæ sequitur, oppositionis solutio.

SUMMARIUM.

- 1** *Renunciationem metu factam non valere, quæ ratio potissimum olim persuasit auctori, & quæ capitula.*
- 2** *Renunciationem metu factam valere, vel non valere plurimum refert, contra Decium.*
- 3** *Fortunius laudatus.*
- 4** *Electio metu facta ipso iure nulla.*
- 5** *Electio solum dat ius ad rem.*
- 6** *Matrimonium tam spirituale, quam carnale metu contractum nihil valere.*
- 7** *Verbum decernimus ius novum significare.*
- 8** *Intellectus Clem. ij. §. Sane. de pœnis.*
- 9** *Peccant magis, ceteris paribus, qui bis peccant; quam qui semel.*
- 10** *Intellectus verborum c. super hoc, & c. Ad audientiam, de his, quæ vi, & Clem. ij. de pœnis in terse collatorum.*

O P P O S I T I O N U .

- 11 Iuramentum meticulousum valet, nisi cum interponitur superactū alioquī nullo, secundum communem; quæ an sit vera, alibi disputatur.
 - 12 Renunciatio coacta quare non impedit restitutionem, etiam in casu, quo spontanea impediret.
 - 13 Renuncianti metu beneficium non restituitur illud, ante rescissionem renunciationis saltem tacitam.
 - 14 Intellectus c. Ad aures de his, quæ vi. fortificans intellectum nouum huius c. & c. præcedentis.
 - 15 Iudicem, qui iubet restitui beneficium ei, qui renunciauit illud, eo quod metu renunciaisset, tacite rescindere renunciationem.
 - 16 Dolor peccatorum prius natura, licet non tempore sit contritio, quam remittat peccata.
 - 17 Restitutionem beneficij metu renunciati petens tacite videtur petere renunciationis rescissionem.
 - 18 Restitutionem beneficij petere posse quem aliquando, licet confiteatur nullum se titulum, cum petit habere.
 - 19 Renunciatio non omnis tollit possessionem.
 - 20 Renuncians etiam metu beneficium non potest vti eius fructibus, donec expresse, vel tacite restituatur.
- Et ideo nec tenetur dicere preces horarias. nu. 21.*
Neque ordine sacro insigniri ob titulum illius beneficij. nu. 22.
- 23 Electionem metu factam nullam esse, cur non concludit renunciationem quoque nullam esse.

O P P O S I T I O N I S Q U I N - tæ solutio .

Renunciationem metu factam tenere .

AD quintam ergo oppositionem transeamus, quæ uno, & eodem impetu fertur in tex. nostrum, & solutionem primæ & quartæ oppositionis, quatenus præsupponunt differentiam inter renunciationem beneficij coactam, & voluntariam. Fertur inquam, eo iaculo validissimo, quod eadem ratio omnino militare videtur in renunciatione metu facta, quæ in spontanea. Quoniam vtraque tenet, & per vtramque perditur beneficium ipso iure, & consequenter per utramque perditur titulus, & color eius, per ea, quæ in propositione huius quintæ oppositionis, & aliorum una cum prima citauimus: ergo renunciatio, quæ est, vel præsumitur metu facta obest petenti restitutionem; cum constet, sponte factam obesse.

1. obesse. quod est contra hunc tex. & prædictas duas solutiones. Hæc oppositio adeo nobis visa est grandis in hunc diem ab eo, quo primum eam Salmanticæ mouimus, vt ad eam soluendam necessarium putauerimus negare communẽ illam, de ualore renunciationis meticulousã, opinionem receptã ab his, quos in huius 5. oppositionis propositione retulimus: & tenere contrariam, scilicet renunciationem metu factam non esse validam, & per eam non vacare ipso iure beneficium: ad quam tenendam mouebamur, primo necessitate soluendi hanc oppositionem, cui aliter satisfieri non posse videbatur: deinde, quod licet nemo hac ratione utatur; mul-
 ti tamen sunt in prædicta opinione; scilicet Rota in antiquis. 203. dicens, renunciationem metu factam non valere ipso iure, neque per illam perdi-
 beneficium; licet renunciãns possit agere, vt rescindatur illa renunciatio. Et in. decis. 40. in nouis aiens, renunciationem factam in manibus Episcopi ordinarij ad liberandum fratrem de carcere, in quo alioqui mortuus fuisset, non valere. Idem tenuit Anton. in c. ad aures. de his quæ ui. q. 6. nu. 2. In quod etiam inclinauit Innoc. ibidem, & in c. super hoc de renunciatione, & Hostiens. in summa. tit. de renunciatione. §. qualiter, ubi expressẽ dicit, renunciationem beneficij uoluntariam & liberam esse debere, alias non valere. Decius etiam satis inclinãt in hanc opinionem: in c. 2. de rescri. nu. 4. & consil. 209. col. 2. dum ait, nullam esse huiusmodi renunciationem, aut reuocandam. Quamuis non satis caute loqui uideri possit in d. consil. dum ait, parum referre, an sit nulla, an reuocanda; cum plurimum referat. Quod non obscure demonstrant tot dici-
 nes Rotæ super ea re factæ, ac aliquot corollaria infra deducenda. In ead.
 3. etiam opinione est Fortunius totius Cantabriæ, ac omnium, qui linguã fuximus Vasconicam clarissimum decus, qui moribus ambiguum maior an ingenio fuerit in lib. de ultimo fin. illat. 1. nu. 290. & consequentibus: at eius opinio parum nobis commodat. quia secundum eum, etiã alia omnia metu facta sunt ipso iure nulla, canonica equitate attempta. Omissis tamen doctorum sententijs, quæ negari possunt, quæque frequenter plus turbant, quam illustrent veritatem; & frequenter ingenia, præsertim acutiora, tum discientium, tum docentium, confundunt; singulariter & irrefragabiliter mihi uidebatur tertio loco facere hoc capitulum, quatenus a contrario sensu probat, tantam differentiam inter coactam, & spontaneam renunciationem, vt per coactam non impediatur restitutio, per spontaneam autem sic. Quæ tamen diferentia stare non possẽt, si metu facta valeret. quoniam etiam per eam impediretur restitutio; quia per eã quoque non minus perderetur titulus, & omnis color eius & possessio, quam per spontaneam. Et carenti titulo uero vel colorato non est restituendum beneficium ecclesiasticum, secundum gloss. illam unicam & a toto mundo receptam. Clem. 1. de caus. poss. Quarto facit.
 c. prece-

O P P O S I T I O U.

c. præcedens, quod in sensu satis directo non solum habet id, quod hoc c. scilicet renunciationem, quam constat metu factam, non impedire restitutionem; sed neque illam, quæ præsumeretur metu facta. Ratio enim, quare ibi renunciatio non impediuit restituentem expressa in textu, illa est, scilicet quia non est verisimile, quod sponte ius suum renunciauerit, qui renunciauit spoliatus: ergo renunciatio, quæ præsumitur metu facta

4 non impedit restitutionem. Horum duorum capitulorum inductionibus hanc opinionem non solum persuasimus auditorio nostro Salmanticæ ab hinc circiter tredecim annis, cum in hoc tit. interpretando concurreremus illi magno, doctissimo, nec minus pio viro, cognomato Montemaior cathedram primariæ functionis magna cum laude tunc regenti; sed etiam auditorio ipsius. Neque fuit ullus, quem sciam, qui in illa, vel alia academia huic inductioni satisfaceret. Quare idem tenuimus etiam anno superiori, cum hoc idem c. ordinarie in hac florentissima prælegeremus. Quinto pro ead. facit c. ad aures, de his quæ vi. quatenus probat, renuncianti metu ius sibi per electionem quæsitum, non obstare illam renunciationem, quo minus illi ecclesiæ præficiatur. Sexto c. ad audientiam eod. titul. de his, quæ vi. quatenus loquens de renunciatione beneficii metu facta ait, eam robore firmitatis carere debere. Septimo facit Clem. 2. de pœnis, quatenus habet, renunciationem factam a coniecto in carcerem, donec id faciat, nullius esse momenti: & ead. ratio videtur de omni alia,

5 quæ iusto metu extorquetur. Octauo facit, quod electio metu facta, est ipso iure nulla, iuxta illum tex. pulcherrimum c. vbi periculum. §. ceterum. de electio lib. 6. & gloss. memorabilem, quæ 4. est c. bonæ 1. de elect. non nullis putatam singularem, & iuxta c. in nomine domini 23. dist. & c. 1. & c. si quis pecunia 79. dist. & iuxta ea, quæ tradit Inno. in c. quod sicut de electi. ergo etiam renunciatio. tum quia contrariorum eadem est disciplina, iuxta late tradita per Aretinum & nouiores in rubrica. ff. de acquir. posses. Tum, quia in electione agitur de iure querendo, & in renunciatione de quæsito perdendo, quod difficilius fit, arg. l. patre furioso.

7 de his qui sunt sui vel ali. & c. dilectus de spons. Nono, quod matrimonium carnale metu contractum ipso iure est nullum c. cum locum. & c. veniens de spons. & etiam spirituale. Nam ingressus religionis factus per metum non tenet c. 1. de his que vi: ergo & diuortium, & dissolutio tam carnalis, quam spiritualis metu facta nulla erit. Quoniam ea, quæ requiruntur ad actus compositionem videntur requiri, etiam ad eius depositionem arg. l. si ut proponis C. de nupt. & c. degradatio de pœn. lib. 6.

His tamen non obstantibus re alius excogitata contrariam, quæ communis est, opinionem amplectimur, & tenemus renunciationem beneficii metu factam ipso iure valere. Primum, quia communis est, & eam affirmauerunt Domini Rotæ, & alij quam multi, quos retulimus in huius quintæ

ius quintę difficultatis propositione nu. 7. Deinde quod in c. Abbas, & c. ad audientiam de his que vi. agitur de renunciatione beneficij metu grauissimo facta; in qua tamen nihil speciale inducunt, neque declarant: immo ex regula generali omnium aliorum metu factorum respondetur, esse in irritum reuocanda, vt habet c. Abbas. vel quod robore firmitatis debent carere, vt habet c. ad audientiam & ita præsuponunt idem de illa, ac alijs metu factis regulariter esse iudicandum. cum ergo metu facta regulariter teneant, licet rescindi possint, secundum communem sententiam, de qua hoc anno nõ nihil dixi in c. si vero de iureiur. & latius in d. c. Abbas. abhinc. 27. annis in illa clarissima Tholosatum academia, conseq̄ui videtur secundum eandem dicendum, renunciationem quoque beneficij metu factam validam quidem licet rescindendam. Hoc eodem fere modo induci potest d. c. si vero, attento principio, quod de omni refutante ius suum metu loquitur & perpenso sine, qui de renunciatione beneficij agit. Tertio facit Clem. ij. de pœnis. in. §. sane. quatenus innuit, aliquid noui per eum induci super renunciatione beneficij facta metu ab ecclesiastico detento per laicos, donec eam faceret: tum, quia habet verbum: *Decernimus*, quod suapte natura iuris noui inductionem significat, iuxta sex gloss. quarum prima est in c. eos. de sententia excommuni. lib. 6. Secunda in Clem. si. de æt. & qualit. Tertia in Clem. i. de causa pos. Quartain Clem. ij. de app. Quinta in Clem. per litteras. de præb. Sexta in Clem. ij. de reb. ecclesiasticæ non alien. tum, quia exprimi, illam nullius esse omnino momenti, non obscure innuens secundum iura quidem antiqua esse alicuius, licet rescindi possit; secundum autem illud nullius omnino.

9 Neque obstat replicatio Fortunij in d. libro de ultimo fin. illat. 21. nu. 290. & consequentibus, scilicet eundem casum esse illius Clem. & illorum duorum capitulorum Abbas. & ad audientiam, & eandem rationem, & eadem uerba in effectu. Quæ res mouit ipsum ad dicendum, doctores aberrare a ueritate, & falsos esse in hoc antiquos. Non, inquam, hæc obstant. quoniam primo non est idem casus. Nam illa Clem. non loquitur, vt ille putauit, de omni renunciatione metu potestatis sæcularis facta, sicut illa duo alia cap. prædicta satis loqui videntur: sed solum de facta per detentionem potestatis sæcularis quoad eam faciat, quod differt a superiori, tanquam species a genere. siquidem omnis renunciatio, per detentionem violentam potestatis sæcularis, quoad ea fieret facta, est renunciatio facta metu potestatis sæcularis: non tamen contra omnis rennnciatio facta metu potestatis sæcularis, est renunciatio facta per detentionem potestatis sæcularis, quoad illa fieret. Secundo non est eadem ratio specialitatis: quoniam ratio specialitatis illius Clem. assignata per Panor. in c. Abbas. de his quæ vi. col. si. non est ea, quam tribuit ei Fortunius, scilicet quod metu potestatis sæcularis est facta: sed quia per detentionem potestatis

O P P O S I T I O U .

- statis sæcularis, quoad resignaret, est facta. Quam non esse eandem ex proxime dictis constat. Et quia maior quædam audacia, & libertatis ecclesiasticæ offensio est, detinere clericum quoad renunciaret, quod idem est, ac ipsum in carcerem priuatum, vel publicum conijcere, quam alio genere metus ad id faciendum cogere: quia eo casu bis peccatur, scilicet detinendo, siue in carcerem conijciendo, & in cogendo metu ad renuncian-
- IO** dum: in alio vero semel, scilicet metu cogendo: & ceteris paribus, quo maior est numerus delictorum maior est offensio c. 1. de pœnit. d. 5. vbi latius scripsimus, & facit c. 1. de treug. & pac. & authenti. defuncto. C. ad
- II** Senatusconsul. Tertulli. Tertio non sunt eadem verba. Quoniam in d. §. Sane. ponuntur illa verba: *Nullius omnino decernimus esse firmitatis*, quæ palam significant actus nullitatem: in c. autem Abbas. illa: *Metu facta debere in irritum reuocari*, quæ potius sonant actum valere, quam non valere. cum id, quod non est nequeat reuocari, vel irritari l. nam & si. ff. de iniust. rup. & irri. & c. ad dissoluendum. de spons. impuber. In c. autem ad audientiam ponunt illa verba: *metu facta carere debere robore firmitatis*. quæ longe minus significant, quam illa: *Nullius sint firmitatis*. Quoniam verba illa: *Debere carere robore*, etiam secundum significationem propriam congruere possunt carentiæ & priuationi faciendæ, per sententiam: cum tamen illa verba, nullius esse firmitatis, soli actus nullitati conuenire queant, secundum saltem propriam significationem arg. c. ad aures cum ei annotatis de rescr. Cum ergo verba c. super hoc. proprie actui valido congruant: verba vero illius Clementinæ proprie inualido, & verba c. ad audientiam. Vtrique consequitur, non esse eadem verba etiam illorum trium capitulorum.
- 12** Quarto principaliter facit, quod licet regulariter iuramentum metu cogente factum sit validum secundum commu. per c. verum de iureiur. Fallit tamen quando interponitur super actu nullo, & a iure reprobato, per c. cum contingat de iureiur. & c. quamuis pactum de pactis lib. 6. & c. licet de iureiur. eod. lib. & authen. sacramenta pub. C. si aduers. vend. secundum Vincentium relatum, & valde laudatum per Pan. in c. cum contingat. col. 2. de iureiur. communiter receptum, ut ait Perus. in d. c. quamuis col. 4. & Feli. in c. 2. & c. si vero de iureiur. at iuramentum interpositum super renunciatione beneficii metu facta, valet. dicto c. si vero: ergo illa non est nulla. Quæ argumentatio neruossima est, nisi negetur illa Vincentij opinio, quam tractauimus hoc anno in c. si vero. de iureiur. Quinto facit, quod iuramentum de non repetendo beneficium metu renunciatum valet d. c. si vero: at si renuntiatio non valeret tale iuramentum illicitum esset. quoniam in effectu esset iuramentum de non inferuendo beneficio suo. quod est contra iura, scilicet c. relatum & c. conquerente de cleri. non residen. & per consequutionem non valeret.
- Regul.

Regul. Non est obligatorium de reg. iur. in 6. Sexto facit, quod si renunciatio non valeret, conquireretur, eum, qui metu renunciaisset teneri ad pronunciandas preces horarias, etiam si nunquam illud recuperaret, quoniam vere habet beneficium ecclesiasticum; & omnis qui illud habet teneretur ad id faciendum c. fin. 92. dist. iuxta latius tradita per nos in Euclid. De Orat. siue rep. c. Quando. not. 7. nu. 2. & consequentibus de consecr. dist. 11. quod tamen videtur absurdum. Septimo facit etiam, quod sequeretur eum, qui metu renunciauit beneficio suo, posse absque alio patrimonio, & beneficio ordine sacro insigniri, quod non videtur concedendum.

Non obstant illa nouem, ob quæ multo tempore contrariæ adhaesimus opinioni. Ad quorum primum respondemus negando, quod eadem ratio militet in renuntiatione coacta, quæ in spontanea ad impediendam restitutionem, dato & concessio, quod renunciatio coacta sit valida per ea, quæ in solutione tertiæ & 4. mox dicemus. Ad secundum, quod doctorum auctoritati nititur, respondeo. Primum, eam non esse necessariam c. ego. solis. 9. d. Deinde, quod multo plures sunt in contraria, & communi, quam sustentamus opinione. Ad tertiū, & quartum quæ fundantur in hoc c. & præcedenti, quorum hactenus solutio idonea mihi nisi
 13 quam occurrerat, respondeo, concedendo per hæc duo capitula significari illam grandem differentiam inter renuntiationem spontaneam, & coactam, scilicet quod spontanea quandoque saltem impediatur restitutionem possessionis beneficij, quod quando contingat dicemus in opp. 7. non autem coacta etiam his casibus, quibus impediret spontanea: negando tamen huius differentie rationem, & causam esse, quod altera sit valida, & altera inualida & nulla: sed secundum aliam longe diuersam, sci-
 14 licet quod spontanea rescindi nequeat, coacta vero sic. Et consequenter concedendo, renunciante metu beneficium non esse restituendum illud, ante rescissionem talis renuntiationis metu factæ. At negando, quod in casibus horum duorum capitulorum restitutio debuerit fieri, aut facta fuerit immediate ante rescissionem renuntiationis tacitam, vel expressam. Nam in hoc c. solum indirecte, & a contrario sensu probatur, renunciante metu non esse negandam restitutionem. An autem illa immediate ante renuntiationis metu factæ rescissionem, an post debeat fieri, non exprimit: & ita per alia iura potest intelligi, eam esse faciendam post renuntiationis rescissionem. In c. præcedenti etiam solum probatur, contra eum, qui spoliatus renunciauit, non esse admittendos testes ad probandam renuntiationem fuisse spontaneam, antequam restituatur: quia præsumptione iuris, & de iure præsumebatur coacte facta quoad restitutio fieret. An autem hæc fieri debeat ante rescissionem, an postea nihil aperit: & eque apte potest intelligi de facienda post rescissionem renuntiationis, ac
 E de facien-

O P P O S I T I O N E S

de facienda ante: ergo ut alijs iuribus concordet intelligendum erit, de
 facienda post eam rescissam. quæ est singularis vera, & noua declaratio.
15 Que quidem responsio pulchre confirmatur per c. ad aures de his quæ
 vi. quatenus habet; eum, qui metu renunciauit electioni de se factæ, pos-
 se præfici illi ecclesiæ, non obstante illa renunciatione, etiam ex iure anti-
 quo, secundum Abbatem, & Panor. cõmuniter probatos. At intelligendum
 est illud secundum eisdem facta restitutione aduersus illam renuncia-
 tionem, quæ plane expositio est quam simillimam nostræ. Ex quibus infer-
 tur primo, solutio quinti contrarij fundati in d. ad aures, scilicet quod
 ibi non dicitur renunciationem electionis non tenere: sed simpliciter, eam
 non obstare, quominus is, qui metu renunciauit præfici possit ecclesiæ,
 ad cuius regimen fuerat electus: quod duobus modis intelligi potest. Pri-
 mo quidem secundum Inno. ex nouo iure, scilicet electione noua quæ ren-
 do. Secundo, & aptius etiam ex antiquo: sed, ut prædictum est, secun-
 dum Abb. quem sequitur Panor. ibi. nu. 2. prius facta restitutione aduer-
 sus illam renunciationem metu exortam: quæ posterior solutio germani-
 or est contextui eius. Neque obstat, quod Fortunius. noster in d. lib. de
 ultimo fin. illat. 2 I. nu. 391. damnauerit hanc solutionem, dicens, præ-
 dictam subauditionem non fieri ex mente illius c. tum, quia id negari
 potest: tum, quia satis est, quod non fiat contra mentem eius, & fiat se-
 cundum aliorum iurium mentem, arg. c. cum expediat de electio. lib. 6.
 l. 1. ff. de inoffi. donat.

Secundo inferitur, iudicem, coram quo est obiecta renunciatio peten-
 ti restitutionem beneficij, postquam probatum fuerit, eam metu fa-
 ctam, prius debere illam recindere; quam restitutionem faciat, vel fieri
 iubeat.

16 Tertio inferitur, iudicem, qui beneficium restituit metu renuncianti
 non obstante renunciatione, quia metu facta erat, videri illam tacite, ac
 prius saltem natura rescindere: & renuncianti, ius quod renunciauit,
 reddere, quasi quoddam necessarium præambulum, & antecedens ad
 restitutionem faciendam. Nam in his duobus cc. præsupponitur, recte
 iudicare iudicem, qui spoliato iubet restitui beneficium, non obstante
 renunciatione metu facta. at id per superius dicta non esset recte factum
 nisi tacite per quandam consecutionem rescindere videretur illam, tam-
 quam quoddam præambulum ad restitutionem necessarium. eo, quod
 volens aliquid videretur velle id, sine quo illud consistere nequit l. 2. ff. de
 iuris. omni. iudi. c. præterea de offic. delegat. Sic & Deus condonaturus
 peccatum mortale propter dolorem peccatoris, prius natura, licet non
 tempore facit eum contritum, secundum gloss. 1. & ea, quæ latius ibi
 diximus in c. dixi. & c. conuertimini. de penit. dist. 1. Et is cui debetur
 hereditas ex testamento, & ab intestato, acceptando eam, tamquam legi-
 timam

timam, & delatam ab intestato prius natura, licet non tempore videatur renunciare illam, tamquam delatam ex testamento. quia acceptatio legitime presupponit delationem ab intestato; cui non est locus, donec fuerit delationi ex testamento, ut pulchre probat. l. illud. ff. de acquir. heredi. Et iudex condemnans aliquem ad restituendam rem alicui eam petenti, tamquam suam tacite, ac prius natura videtur declarare, illam esse eius, secundum Bartol. in l. ex diuerso. nu. 2. ff. de rei vendi. quod communiter receptum esse, testatur Iason in. S. omnium. Instit. de. actio. nu. 140.

17 Quarto inferitur, eum, qui petit a iudice restitutionem beneficij non obstante renunciatione metu facta, videri petere tacite, ac prius natura rescissionem illius renunciationis. Quoniam sententia iudicis conformis esse debet libello, ac petitioni partis, saltem tacite. c. licet Heli. de sumo. c. qualiter, & quando. 2. de accusat. Immo fatuus est iudex, quod super non petitis pronunciat. l. si C. de fideicomiss. libertat. at iudex, a quo petitur restitutio beneficij non obstante renunciatione meticulosa, potest prius illam rescindere; immo videtur id facere tacite, si iubeat illud ei restituere, per dicta in proximo corollario: ergo qui talem restitutionem petit, videtur quoque petere talis renunciationis rescissionem, nec mirum. nam qui agens petitione hereditatis, vel rei vindicatione petit restitutionem rei, videtur petere, ut iudex pronunciet ipsum heredem, vel dominum: quoniam hoc est antecedens necessarium, secundum Bart. in d. l. ex diuerso. ff. de rei vendi. nu. 2. & gloss. sing. & postremam c. constitutus de relig. domi. in princi. quam ibi ad id commendat Anton. nu. 25. quatenus sentit, eum, qui petit iura epopalia videri tacite petere rescissionem contractus, qui eorum petitionem impedire potest, quasi præambulum, & antecedens necessarium: ergo & is, qui petit restitui sibi beneficium, non obstante renunciatione meticulosa, merito videbitur petere illius rescissionem, tamquam præambulum, & antecedens quoddam necessarium.

18 Quinto inferitur, posse quem petere nonnumquam restitutionem beneficij, licet careat titulo, & id confiteatur, modo speret sibi competiturum per restitutionem iuris præteriti, tempore quo restitutio facienda erit sibi. In præsentem enim casu, qui spoliatus post renunciationem metu factam petit restitutionem non habet titulum. Quoniam illum perdidit per illam renunciationem; immo & tacite fatetur se carere illo. At tamen restitutionem petere potest, eo quod ipso facto rescissa renunciatione restitueretur ei titulus ille pristinus, sine alia noua collatione, per c. Abbas. de his que vi. in verb. restituas vniuersa. vbi hoc expresse colligit Panor. not. 2. quod ipsum facit in c. ex parte. infra eod. col. 6. & in c. si vero de iureiur. vltimo notabili, quem ibi sequitur Felin. Quod confirmatur alia

O P P O S I T I O U .

ſingulari deciſione Domi. de ſancto Gemina in c. fin. 61. diſtin. ſcilicet eum, cum quo diſpenſatur ſuper beneficio, abſque canonico titulo per eum obteno, poſſe ſua collationem antiqua, ſine alia noue facta continuare.

- 19 Sexto inferitur, non perdi poſſeſſionem beneficij per omnem renunciationem, per quam perditur eius proprietates. Capitulum enim hoc præſupponit, poſſe quem ſpoliari poſt renunciationem metu factam, & ob id petere reſtitutionem, ſuper quo multa vtilia, & numquam ſatis exerta & aperta prodemus in 7. oppoſitionis abſolutione.
- 20 Septimo inferitur, eum, qui beneficium metu renunciauit, non poſſe iuſte, ac cum bona conciencia tenere illud, & eius fructibus vti. niſi tacite, vel expreſſe id ei conferatur, aut reſtituatur; etiam ſi a poſſeſſione ipſius aliter non diſceſſiſſet, neque deiectus eſſet. quoniam nullum titulum habet; quippe qui per renunciationem perdidit omnem illum, quem habebat, iuxta hanc communem a nobis ſuſtentatam ſententiam: & beneficium ſine titulo canonico non poteſt licite teneri c. 1. de reg. iur. lib. 6. Arbitraremur autem foro conciencia ſatiſfactum iri, ſi iudex competentis, etiam parte non citata reſcinderet renunciationem, ſi & quatenus metu facta eſſet; & renunciantem ad ius priſtinum reſtitueret, per ea, quæ diximus in 5. corol.
- 21 Octauo inferitur, eum, qui metu renunciauit beneficium, non teneri ad pronuncianſdas preces horarias, ſiue horas canonicas, ſi ſola ratione illius beneficij renunciat ad id tenebatur. quia iam non habet beneficiũ, nec ſufficit ei eſſe debitum: alioqui enim præſentatus ante inſtitutionem, & electus ante confirmationem teneretur ad eas, quod nomio concedit.
- 22 Nono inferitur, eiufmodi renunciantem non poſſe ordine ſacro inſigniri ad titulum illius beneficij: quia nullum talem habet. Nec obſtat, quod qui actionem habet, rem videtur habere, regul. qui actionem ff. de reg. iur. Quia illud eſt improprie, vt ſonat verbum, videtur & latius ibi declarat Deci.

Ad ſextum & ſeptimum ſatis abundans reſponſio colligitur ex ſolutione replicationis factæ ſupra contra tertium noſtræ conſiſionis fundamentum. Ad octauum reſpondeo negando, ſimilitudinem quoad hoc inter electionem, & renunciationem: tum quia electio quandam libertatem hoc vel illud optandi præ ſe fert; cui longe plus repugnat metus, quam renunciationi: cui, vt valeat, ſufficit regulariter conſenſus renunciantis: tum quia coactio ad eligendum proximius repugnat vtilitati publicæ, quæ coactio ad renunciandum: tum ob alias diſſimilitudines, quæ facile reddi poſſunt.

Ad nonum reſpondemus negando conſequutionem a contractu matrimonij, & ingreſſu religionis ad renunciationem beneficij: tum quia etiam non inferitur ex eis etiam ad eorundem renunciationem; nam illa conſenſu

consensu partium contrahuntur, quo tamen non dissoluntur: tum quia in illis contrahendis non solum libertas simpliciter, sed plena exigitur, propter maximam, quam contrahens subit captiuitatem; quæ non exigitur in renunciatione beneficij, probante illam superiore; per quam plerumque excutitur seruitus, & libertas queritur, iuxta ea, quæ habentur in c. 1. & c. nisi. de renunciatio.

Tenentes igitur communem opinionem, quæ habet, renunciationem coactam valere, respondemus directo ad quintam oppositionem id, quod ex solutione primi, tertij, & quarti fundamenti pro nostra antiqua opinione adductorum, facile colligi potest; nempe, falsum esse, quod eadem ratione impedire debeat restitutionem renunciatio coacta, qua spontanea; dato, quod vtraque valeat. Quoniam coacta licet valeat, est tamen rescindibilis, & cum rescissa fuerit, nihil impedit: spontanea vero valet, & nequit rescindi. Quod si forte urgeas: ergo saltem donec coacta rescindatur perinde impedit ac spontanea, lubenter concedemus: intelligendo tamen sufficere rescissionem illam tacitam; de qua in solutione tertij, & quarti fundamenti est dictum. Hactenus de oppositione. 5.

S U M M A R I U M.

- 1 **I**uramentum æque obstat agenti possessorio; ac agenti petitorio: & agenti super iure quærendo; sicut agenti super iure quæsito. nu. 3.
- 2 Electo ius ad rem tantum queritur.
- 4 Iurans metu renunciare aliquid, potest id renunciatum repetere.
- 5 Iuramentum confirmans renunciationem beneficij videtur factum post perditam possessionem tenendo cum comu. eam perdi, per renunciationem solam.
- 6 Renunciatio beneficij metu iurata obstat: & non obstat agenti possessorio, obstatante absolute, non obstat post eam.
- 7 Renunciatio metu facta, & metu iurata duplici nomine obstat, etiam agenti possessorio; & ita duo sunt facienda, quo minus obstat.
- 8 Restitutionem petens non obstante renunciatioe meticulousa, tacite petit rescissionem illius: qui autem idem petit, non obstante iuramento meticulouso, non videtur tacite eius absolute petere.
- 9 Intellectus c. si vero. de iureiur.
- 10 Iuramentum de non petenda absolute illicitum, sed non in vniuersum.

OPPOSITIO VI.

OPPOSITIONIS SEX- ta solutiones.

AD sextam ergo transeamus oppositionem, quæ petit concordiam inter hoc c. & conclusionem prædictam summariam ex vna parte, quatenus probant, beneficij renunciationem meticulousam, etiam iuratâ non obstare petenti restitutionem: & ex altera inter c. ad aures. de his, quæ ui. quatenus probat, beneficij renunciationem meticulousam, quæ iurata est obstare reposcenti illud; & confirmationem eius, quæ habet iuramentum, etiam metu factum, si licite seruari potest, esse seruandum c. si uero. de iureiu. Quod speciâtim probat, abiurationem beneficij meticulousam obstare reposcenti illud.

Hanc oppositionem soluimus primo ex mente gloss. illius c. ad aures. scilicet illud de agente petitorio loqui: nostrum autem c. cui concordat. præcedens de agente possessorio. Et constat multa opponi posse contra agentem petitorio; quæ contra agentem possessorio non possunt c. 2. & **I** fi. de ordi. cogni: At hæc solutio refellitur, primo quod iuramentum de non agendo super spolio iam facto ita obstat agenti possessorio, sicut iuramentum de non agendo super petitorio agenti petitorio, iuxta gloss. c. ex insinuatione. de proc. & Innoc. in c. super hoc. de renunciatione. Specula. de peti. & poss. §. fin. vers. 15. decis. Rotæ. 401. quæ in noue rubricatis est 18. De restit. spol. recepta per Panor. in c. præcedenti nu. 16. & cõmuniter alibi ab alijs. Secundo refellitur, quod eadẽ omnino ratio est, cur repelli debeat agens possessorio; ac agens petitorio. quia neutri licet contrauenire iuramento licito, etiam si sit metu præstitum c. si uero & c. verum. de iure iurando.

Secundo, respondebat quidam ex auditoribus nostris perdoctus, quod in c. præcedenti iudex ex officio procedebat, vt ipse dixi ponderando illa verba: *Solicite perquirere cures*: & ita iuramentum partis non poterat opponi iudici, qui non iurauit: in c. uero ad aures. procedebat ad instantiam partis, cui suum iuramentum merito opponitur. sed hæc responsio non est satis firma. Quia primo licet secundum eos, quos sequebamur ibi verum sit in casu. c. præcedentis, iudicem processisse ex officio quo. ad inquisitionem temporis, in quo renunciauit; an scilicet renunciaffet ante vel post spoliationem, qui fuit vnus articulus incidens: nemo tamẽ negat ibi non fuisse processum ad instantiam, & petitionem partis in principali, scilicet restitutionis petitione, quod facile coligitur ex illis verbis: *Sed testes. H. quibus intendit.* & c. Et ideo cum petendo, suo iuramento contraueniret, merito debuit a petitione principali, & per consecutionem

ab omni

ab omni alio incidenti repelli, arg. regulę accessorium. de reg. iuris. lib. 6. secundo contra hanc solutionem facit, quod decisio illius c. non fundatur in eo, quod iudex ex officio suo procedebat: sed quia non videtur renunciaisse sponte, qui spoliatus renunciauit, vt expressus illius contextus habet. Tertio contra eandem facit, quod hoc nostrum c. idem in hoc significat, quod præcedens: at palam est in hoc actum fuisse ad partis instantiam & petitionem.

2 Tertio respondebamus, quod in d. c. ad aures. agitur de eo, qui renunciauit electionem, & ita solum ius ad rem. iuxta decisionem pen. Rotę in nouis quę est 6. in noue rubric. De elect. alias 492. communiter receptam; quidquid gloss. sing. dicat in c. quanto 63. dist. & ita ius querendum: hic vero de illo, qui renunciauit ius in re iam quesitum; quod difficultus tollitur, arg. l. seruus. C. de pactis. coniuncta l. si. C. de adquis. poss. l. 3. C. de here. instit. cum. his, quę ait gloss. & congerit Decius ind. l. seruus. nu. 8. sed etiam hæc solutio refellitur: tum, quia siue de iure querendo agatur; siue de quesito nemo debet contra suum iuramentum admittere. c. si vero. de iureiur. & c. debitores. eo. titul.

4 Quarto respondebat alius auditor noster, quod in c. præcedenti, qui renunciauit, non iurauerat seruare renunciationem; & ita non repetere, sed renunciare, quod postea fecit, vt contigit in c. ad audientiam. de his quę ui. Pro quo ponderabat, quod in d. c. 2. prius de iureiur, quam de renunciatione meminuit; neque ait renunciationem iuramento firmatam fuisse: cum tamen in d. c. ad aures. de renunciatione iuramento firmata agatur. sed neque hoc placet: tum quia illa verba illius c. *Testes alterius partis de iuramento, & renunciatione facta non admittas*, satis aperte significant, textum agere de renunciatione iurata: tum quia c. hoc nostrum de iurata renunciatione agit. attamen hoc idem, quod præcedens significat.

5 Quinto respondebant Pan. & Io. Imol in illo. c. ad aures, quod ibi iurauit antequam spoliaretur: & ita iuramentum extendebatur etiam ad possessionem, quam iurans habebat: in. c. vero præcedenti renunciauit & iurauit spoliatus, & ita non videbatur comprehendi possessio, quam tunc non habebat, quę tamen solutio tollitur. Primo per ea, quę supra in prima oppositione. contra quintam concordiam inter c. præcedens & hoc nostrum adduximus: deinde, quod illud c. habet locum etiam in electione nondum confirmato, vt etiam ipsi sentiunt in gloss. 1. illius. c. & ita in eo, qui nõ possidebat. Postremo, quod iuramentum de non repetendo beneficium renunciatum post renunciationem fit etiam si paulo post. & ita post possessionis amissionem tenendo cum comuni perdi eam per ipsam solam renunciationem: licet nos aliter dicamus in opp. sequenti, at hæc tria c. de iuramento non repetendi beneficium renunciatum agunt: ergo intel-
ligenda

O P P O S I T I O VI.

ligenda veniunt de iuramento non repetendi facto post possessionis amissionem.

- 6 Sexto ergo respondemus id, quod in c. ad aures significatur, scil. ob-
stare renunciationem etiam metu factam, si iurata sit repetenti benefi-
cium, intelligendum esse ante habitam a iuramento absolutionem: id au-
tem quod hic significatur, scil. talem renunciationem iuratam non obsta-
re, si metu est facta, intelligendum esse post habitam absolutionem. Quæ
interpretatio simul iuvat, & iuuatur per aliam ei simillimam, quæ su-
pra in quintæ oppositionis solutione defendendo cum communi, renun-
ciationem beneficii metu factam tenere diximus: id quod habent hoc c.
& præcedens, scil. talem renunciationem factam non obstare petenti resti-
tutionem, intelligendum esse obtenta prius tacita, vel expressa restitutio-
ne; quoniam ante illam nec expresse, neque tacite obtentam obstabit. Ex
- 7 qua duplici interpretatione colligitur noua, & singularis conclusio, scil,
duo esse necessaria, quo non obstat renunciatio meticulousa iurata petenti
restitutionem beneficii: quibus casibus obstaret spontanea, scil. absolu-
tio a iuramento, ne iuramentum obster; & rescissio renunciationis, ne re-
nunciatio obster: sed vnum tantum esse necessarium; cum sola renuncia-
tio meticulousa, sine iuramento interuenit, scil. renunciationis rescissionem
vnum item tantum cum solum iuramentum meticulousum de non repe-
tendo interuenit, scil. absolutionem ab eo. Arbitramur autem, quod licet
petens restitutionem, non obstante renunciatione metu facta, recte pe-
tat; immo tacite videatur petere rescissionem illius renunciationis, & iu-
dex iubens restitutionem fieri non obstante renunciatione metu facta, ta-
cite videatur illam rescindere, per latius dicta in quintæ oppositionis ab-
solutione. nu. 15. & sequent. cum tamen qui petit restitutionem benefi-
cij, quam iurauit non petere, sine addat non obstante, quod id metu iu-
rasset, siue non, peccare, nec videri tacite petere absolutionem: immo po-
tius videri transgredi iuramentum illud metu factum: Quoniam ante
habitam absolutionem contrauenit suo iuramento; quod non licet, iux-
ta cc. prædicta verum. & si vero. de iureiur. cuius verum intellectum hinc
colligas, quatenus magna cum trepidatione respondetur ibi ad quesitum.
- 9 Perinde enim est, quod ibi dicitur, ac si diceret: beneficium non potest
petere, qui abiurauit illud metu ante absolutionem. quia id esset contra-
uenire iuramento. Potest autem petere absolutionem: quia id præter iura-
mentum est. Addo tamen, eiusmodi renunciantem posse petere absolu-
tionem, etiam si iurasset id non facere; quia tale iuramentum illicitum
est, secundum Fel. in c. constitutus. de rescr. nu. 9. & in c. 1. nu. 4. de iuro-
iur. & in c. præterea. 1. nu. 19. de spons. arg. illius dicti sing. Ricardi in 4.
& dist. 38. arg. 9. q. 3. scil. votum, de dispensatione voti non petenda mini-
me valere. Quod tamen, vt restringitur per ipsum: ita & dictum Fel.
restingen-

refringendum est quod in d. c. i. latius dicebam. Posset & septimo dicere quis hoc c. non agere de renunciatione iurata; sed de abiuratione: quod verbum videtur significare, etiam aliud, quam renunciationem cum iuramento, ut apud Plinium in prologo, *abiuratus*, significat, valde coniunctus. Et apud Maronē. *Abiurataeq; rapina* appellantur contra ius ereptæ. Et apud Plautum, *abiurare* est; creditum cum iuramento negare. Et ita non mirum, quod hic significet simpliciter renunciare. Hæc tamen concordia non placet, tum, quia, c. præcedens de renunciatione iurata loquitur; & tantæ difficultatis est conciliare solum illud, c. cum c. ad aures. sicut hoc & illud: tum, quia ultra ea, quæ in 6. oppositionis propositione adduximus ad probandum, iuris canonici peritis, abiurationem, significare renunciationem iurata in materia renunciationis, est casus optimus id irrefragabiliter probans in d. c. si vero. de iureiu.

S U M M A R I U M.

- 1 **R**enunciatio spontanea beneficii obstat agenti super proprietate tantum; vel super petitorio, & possessorio simul, secundum omnes. Et etiam agenti super possessorio tantum, secundum Com. nu. 2. Qua tamen non est tenenda. nu. 3.
- 4 Restitutionem petentem repellit pactum, de non petendo illam, factum post spoliū.
- 5 Per solam renunciationem non inducitur defectus notorius proprietatis ob duas causas.
- 6 Renunciatio beneficii qua ratione videatur respicere possessionem eius.
- 7 Renunciavit, qui beneficium in fauorē vnius, si spoliatur a tertio restituitur.
- 8 Possidere possumus iuste quoad vnum, & iniuste quoad alium. Sed non possumus possidere quoad vnum, quum etiam quoad alium possideamus iniuste, vel iniuste.
- 9 Renuncians beneficium, & nihilominus insistens ei possidere videtur illud; & si spoliatur agit de spolio; maxime, si diu incubuit nu. 13.
- 10 Renuncians dominium an, & quando renunciat possessionem: & quod hodie pauci renunciantes beneficia per hoc solum eorum possessiones perdunt. nu. 11.
- 11 Renuncians beneficium, etiam animo perdendi possessionem, & antequam ea occupetur ab alio rediens ad eam possidere videtur, cum ampliatione vtili.
- 12 Cassador, siue Cassodorus secum pugnantia vbi videatur dicere.
- 13 Occasionem delinquendi non esse dandam.
- 14 Possessio eque continuari, aut noue apprehendi potest virtute tituli renunciati, ac alterius ipso iure ob aliquam causam perditū.

- 17 *Possessio beneficij sine titulo queri non potest.*
- 18 *Possessio beneficij queritur, & continuatur virtute tituli perdiri ipso iure.*
- 19 *Possessio rei non transfertur in alium per clausulam constitui ab eo, qui eam non possidet: sed possessio beneficij fit ab eo, qui ea post renunciationem insitit.*
- 20 *Restitutionem beneficij petenti non obstare plus, ceteris panibus, renunciationem, quam aliam perditionem tituli.*
- 21 *Renunciatio (etiam quibus casibus obstat restitutionem petenti aliam) alia ratione obstat.*
- 22 *Renunciatio non omnis admissa a superiore tollit possessionem. Et e contrario aliqua in manibus eius, qui non est superior tollit eam. nu. 23.*
- 24 *Rota decis. 352. defenditur in vno articulo, & refellitur in tribus.*
- 25 *Renuncians beneficium extra manus superioris an eget nouo titulo? Non.*
- 26 *Collatori datum tempus ad conferendum, quando curret a die renunciationis facta extra manus superioris.*
- 27 *Beneficium collatum a Papa eodem die duobus, in quorum fauorem fuit renunciatum coram notario Cancellaria, debetur ei, cui cum clausula gratificationis fuit collatum; licet posterius in eius fauore fuisset renunciatum.*
- 28 *Renunciatio beneficiarij non facit ipsum perdi ecclesiam, donec illi superior consentiat.*
- 29 *Renuncians beneficium etiam in manibus superioris, sine nouo titulo, redit ad illud antequam admittatur, vel reprobetur.*
- 30 *Renunciationis admissio frequenter pertinet ad aliam, quam beneficij collatio.*
- 31 *Renunciationis admissio a Prelato facta longe aliud est, quam dimissio a iurisdictione.*
- 32 *Renunciatio facta in manibus priuati, & approbata post sex menses praesumitur, vel fingitur fuisse approbata ab initio.*
- 33 *Renuncianti beneficium in manibus eius, qui eam admittere nequit, licet non perdat illud, saepe perdit possessionem: & ob id repellit a petitione restitutionis ipsius. nu. 34.*
- 35 *Intellectus c. Quod in dabijs. de renunciati. nouus Petri Rebuffi rictus.*
- 36 *Denuo verbum, quid significet, & verificari in actu verbali contra Petrum Rebuffum.*
- 37 *Renunciationis realis, & verbalis differentia noua.*
- 38 *Beneficium dimittens, iuxta c. si beneficia de praebend. lib. 6. nec proprietatem, nec possessionem perdit.*
- 39 *Possessionem sub conditione relictam, vel traditam nec perdit, nec querit ante illam impletam.*
- 40 *Conditionem exprimi posse in spiritualibus quomodo?*
- 41 *Acceptatio beneficij indebiti non tollit ius iterum acceptandi debitum, quia tacite conditionalis est.*

- 42 Gometius reiectus . . .
 43 Possessio civilis dat ius libere redendi etiam vi ad rem possessam. au. 43.
 44 Libere quid fieri potest . . .
 45 Intellectus c. si beneficia, quoad unum, & quoad alium, nu. 46, & quoad aliud, nu. 47. & qualis reditus, consulendus, sic dimittenti, nu. 49.
 50 Beneficium dimittens iuxta c. si beneficia, de prebend, lib. 6. quomodo gaudet regula de trienniali possessio . . .
 51 Tempus regula de trienniali continuum esse oportet . . .
 52 Possessio civilis non interrumpitur, cum ex continentis queritur naturalis.
 53 Beneficium dimittente facto tantum, aut verbis, & facto in casu c. si beneficia paria esse, noue . . .
 54 Regula de trienniali quoad d. c. si beneficia, ratio, declaratio, & defensio noua . . .
 56 Possessionem beneficij non perdit, per sententiam priuatiuam . . .
 57 Ioann. Barthac. nonnumquam pro luce tenebras obducit . . .

O P P O S I T I O N I S S E P T I M E ma solutio tractans.

AN, ET QUATENUS RENUNCIATIO obstet petenti restitutionem cum multis contra, & præter communem.

- A**D septimam oppositionem, que fundatur in c. ex transmissa, & in c. in presentia. de renunciatio. quatenus probant, exceptionem renunciationis spontaneæ, etiam non iurate admitti contra agentem super beneficio, cuius contrarium videtur innuere hoc c. dicimus primo, indubitatum esse id, quod opponitur quando agitur super proprietate, ac possessorio simul, vt ibi palam probatur. Neque immerito: quoniam renuncianti iura sua non est dandus ad ea regressus c. quam periculosum. 7. q. 1. queritur. §. si venditor. ff. de edil. edict. Sed hoc nihil obstat nostro capic. quod loquitur de agente tantum possessorio recuperandæ: contra quem non admittuntur ea omnia, que solent contra agentem petitorio c. 2. & c. fin. de ordin. cogni. Dico secundo, verum esse id, secundum communem, etiam quando agitur super possessorio tantum, etiam recuperandæ. Quod tener dicit. Rotæ: 67. Nota, quod resignationis. & 216. Nota, quod existente, in antiquis, & decif. 23. Fuit dubitatum. & 62. Permutanti, & 352. si opponatur. in nouis. & decif. 4. in nouis. quas collegit Guliel. Calsador. nu. 4. de restit. & decif. Capelli. Tholo. q.

492. An agenti. & ibi eius additio, & idem Innocen. communiter receptus in c. super hoc. de renun. tit. 1. & 2. & clarius in c. precedenti supra eo. & clarius in hoc c. receptus per Ion. Andr. Panor. & Imol. Et Gomez. eius in regula de censu. q. 24. pag. 2. & ubi sap.

3. Contra quod tamen videtur tenendum primo, quod renunciatio tituli defectum eius, & rei proprietatis, inducit arg. c. quam periculo sum. 7. q. 1. & sic repellit petentem illam, & non petentem possessionem; quæ nihil habet commune cum ea naturaliter. & nihil commune. ff. de acquit. possess. Secundo, quod conclusio prædicta nullius textus verbis probari videtur. Nam præcipua ratio, quæ ad id fundantur, citantur sunt hoc c. & præcedens, ut videre est in prædictis decis. at verba horum capitulorum non probant: quia non agunt de renunciatione sola simplici, sed de iurata. Neque responderi potest, eandem videri rationem de utraque. quoniam constat longe aliam esse. Nam solum iuramentum absque renunciatione sufficeret ad impediendam restitutionem, iuxta gloss. singul. & receptam in c. ex insinuatione. de procurat. quæ habet, etiam pactum de non petendo ad id sufficere. Quod etiam tenet decis. Rotæ 401. in nouis, quæ in noue rubricat. est 18. de rest. spoliator. ut supra in sextæ oppositionis solutione dictum est. Tertio facit, quod nulla ratione efficaci uidetur fundari posse. solæ enim tres redduntur, quarum tamen nulla est efficax. Non prima, scilicet quod per eam perditur ipso facto beneficium. Quoniam ob alia multa crimina, actiones & negligentias, perditur beneficium ipso facto c. licet canon. c. commissa. de electio lib. 6. c. eum, qui. de præb. eod. lib. Quæ tamen spoliato petenti restitutionem obijci nequeunt, iuxta c. item cum quis. infra eod. & ea quæ latius ibi diximus. Non etiam satisfacit ratio secunda, scilicet quod per renunciationem perditur notorie titulus & color eius: tum quia licet renunciatio esset notoria, non ideo esset defectus proprietatis notorius; quia potuit post renunciationem alium quærisse titulum, vel causari renunciationem esse nullam, ob simoniam, vel aliquam aliam causam; tum quia in prima oppositionis solutione probauimus, multas, immo fere omnes renunciations fieri occultas, aut certe non notorie: & per consecutionem non posse inducere uacationem beneficii notoriam. Quas tamen obijci posse restitutionem petenti tenet communis, nullum ponens discrimen inter renunciationem notoriam, & aliam, modo sit spontanea. Non satisfacit etiam tertia frequentius recepta, scilicet quod omnis exceptio respiciens possessionem potest opponi contra petentem restitutionem, ut copiosius diximus in c. in litteris, infra eod. & per renunciationem non solum perditur proprietates, sed etiam possessio beneficii: & ideo exceptio renunciationis respicere videtur possessionem & spoliū; adeo, ut qui eas opponit spoliato repenti beneficium, tacite negare uidetur, illum fuisse spoliatum;

- spoliatum; quia tacite, siue virtualiter ait, quod non possidebar illud; sed solum detinebat, quando ab eius possessione fuit expulsus. Hæc autem ratio, licet colorata sit, & ei nitatur Inn. hic & in præallegatis locis, cum quasi omnibus supra citatis. Et licet nemo, aliquid ei opponat, destruitur tamen: Primum eo, quod hoc consequeretur, non competere remedium restitutorium ei, qui renunciauit beneficium in fauorem alicuius; & spoliatur a tertio, quod durum esset, & cuius contrarium ait Gulielmus Cassador in 4. decis. de restit. spoli. definitum fuisse in illo celebri prætorio Rotæ, & sanctissime quidem: quod tamen ita definiri non potuisset, si per renunciationem perderetur possessio. Quoniam illud non datur nõ possidenti. l. 1. §. de iur. ff. de vi. & vi armat. c. consultationibus. de offic. deleg. Neque obstat id, quod nos alias respondebamus, scilicet, de cisionem illam procedere in renunciatione admissa Romæ in fauore certæ personæ, cum illa clausula consueta apponi in curia, scilicet: *In fauorem talis personæ; & non aliter, nec alias*: Per quam constat renuncianti non fuisse animum relinquendi, nec beneficium, nec possessionem eius, nisi quatenus essent acquirenda illi, in cuius fauorem renunciauit: & propterea, tertium non posse obijcere illi spoliato renunciationem, quæ quoad illum non fuit facta. Non inquam hoc obest: quoniam replicari poterit, ex hoc consequi, posse quem possidere beneficium, quoad vnum, non possidendo illud quoad alium; quod absurdum videtur. Nam quāuis inueniamus quem possidere iuste quoad unum, & iniuste quoad aliū; adeo, vt spoliatus ab vno possit agere de spolio; & spoliatus ab alio non. Qualis est violentus possessor, qui iniuste possidet quoad spoliatum, contra quem non restituitur, si ex continenti spoliatur ab eod. iuxta. l. 3. §. cum igitur. ff. de vi. & vi armat. & c. fin. de ordin. cogni: Quoad tamen alios iuste possidet, & spoliatus ab eis, potest agere prædicto interdicto. l. 1. §. qui uia me. ff. de ui. & ui arma. Quamuis, inquam, hoc inueniamus: non tamen inuenimus, posse quem possidere quoad vnum, qui nõ possideat quoad alium iuste; aut iniuste. Quarto contra prædictam communem conclusionem, simul & contra prædictam rationem facit, quod renuncians beneficium sponte, si postea incubuerit illi, vsque adeo dicatur illud possidere, vt spoliatus ab aliquo recte possit de spolio agere, non obstante renunciatione, secundum Innoc. in c. super hoc nu. 5. post principium, & clarius paulo post versiculo: Item post. de renunciat; quod ipsum tenet Calde. in conf. 4. de renunciat. & expressius Anton. in fin. huius c. & præcedentis: ergo renunciatio etiam præcedens spoliationem, non concludit, spoliatum non possedisisse tempore, quo fuit spoliatus.
- 10 Quinto etiam tam contra conclusionem, quam contra prædictam. 3. rationem, facit, quod renuncians dominium alicuius rei, non renunciat possessionem, nisi eam quoque velit renunciare l. si quis vi. §. differentia. ff.

O P P O S I T I O U M.

tia. ff. de adqui. poss. Neque eo ipso, quod quis vult perdere dominium, vult etiam perdere possessionem; secundum gloss. sing. illiusmet. §. vbi, licet multa super hoc inuoluant Bart. Pau. Imol. Alex. & Aret. sua conuersus in viscera dextra: illa tamen videtur uerior resolutio, quam Alex. post Imol. posuit ibidem. Nempe, quod uolens perdere dominium, & possessionem rei, vtrumque perdit: uolens autem perdere possessionem tantum illam, & non dominium: uolens autem perdere dominium tantum, neutrum eorum: & in dubio, cum, qui vult perdere dominium, uelle quoque perdere possessionem; nisi quando non obstante voluntate perdendi dominium, insistit ipsi rei. nam tunc videtur nolle perdere possessionem, neque perdit illam. Cum igitur plerique omnes hodie renunciant beneficia sua per procuratores, & ipsi insistant eorum possessioni, per se, vel alios. donec Bullæ, vel tituli eorum, quibus uoluerunt illa cõferri, sibi intimentur: consequens est, eos non perdere possessiones suas, per renunciations illas. Et quod quando possessio perditur propter renunciationem, ideo dicatur perdi: quia renuncians videtur habere animum perdendi expresse. ut dixit Old. consil. 227. De toto. & Ion. And. in addi. Spec. §. fi. & additio. 4. Rot. indecif. 16. in nouis quæ in noue rubr. est 3. de rest. spol. si ergo vel per protestationem expressam, vel insistentiam rei, vel aliam coniecturam constet de animo contrario retinendi eã, non perdetur, arg. c. cum cessante. de appella. & ne dicas, quod secundum hanc resolutionem communem, renuncians beneficium, & nolens perdere possessionem, non perderet dominium eius; cuius tamen contrarium nos præsuponimus: considera quoad hoc, aliud esse in beneficijs ecclesiasticis: aliud in alijs rebus prophanis. Beneficiorum enim dominium renunciari non potest etiam simul cum possessione: etiam ab eo, qui id maxime uellet, sine superioris auctoritate c. admonet, & c. quod in dubijs. de renunciatio. in prophanis autem contra l. 2. ff. pro derelicto. Et ita non est mirum, quod cum superioris auctoritate perdere possit dominium beneficij etiam si possessionem perdere nolit; sicut & prophanorum dominium auctoritate principis ad id accedente perditur, non perditur possessione: ut cum quidpiam donatur, aut venditur ecclesiæ. l. fi. C. de sacrosanctis eccles. & notatur in c. 2. de consuet. & late per recentiores in l. quoties. C. de rei vendi. & alibi sæpe.

Sexto etiam contra conclusionem, & rationem facit, id quod expresse tenet Innoc. in d. c. super hoc nu. 5. versic. Item post; scilicet, cum, qui per renunciationem perdit possessionem beneficij, si antequam occupetur ab alio redeat ad ipsum, incipere iterum possidere: adeo, ut si spoliaretur, agere posset de spolio. Quam singularẽ doctrinam sequuti domini Rote, tria singularia dixerunt in decif. 158. in nouis quæ in noue rub. est. l. de renunciat. scilicet, possessorem beneficij, qui in princ. vel in medio litis renunciat

renunciat

renunciat liti, & causæ, ac beneficio, de quo agitur, condemnandum esse in fructibus per eum perceptis; nisi constet dimisisse ipsum realiter possessionem: & si tali possessione spoliaretur restitui debere; neque actorem posse apprehendere, sine executoris auctoritate possessionem illam ab eo detentam. Neque obstat quod in prædicta decisione habetur, taliter renunciantem perdere possessionem iuris, licet incumbat possessioni facti realiter. Quoniam eorum propositi non fuit dicere, eum solum detinere beneficium sic renunciatum, & non possidere. quia continenter subiiciunt, eum restituendum esse, si spoliaretur, quod palam falsum esset, si solum detineret. quia nudo detentatori deiecto nondatur interdictum unde vi, secundum communem per l. 1. §. deijcitur. ff. de ui. & ui armat. Illud etiam dictum Innoc. secutus Panor. dixit in c. præcedenti. nu. 7.

13 eum, qui renunciauit beneficium, si postea diu detinuit illud, & spoliatur, restitui debere, non obstante renunciatione. Neque obstat, quod ipsemet Panor. ait ibidem, petenti restitutionem beneficij, obstat renunciationem iudicialem, vel aliam notoriam; quia, ut ipsemet ait, ea ratio tunc obstat: quia inducit defectum notorium proprietatis: & non ea quod concludat, eum non possidere post renunciationem, per quam vir doctissimus satis significat, tertiam rationem supradictam parum firmam esse. Neque aliud sentit Antoni. in c. in litteris. nu. 27. coniunctis eis, quæ

14 dixit nu. 26. infra eod. Neque obstat, quod Casador in 4. decis. de restit. spoliati. nu. 4. affirmare videtur, dictum præfatum Innocen. non habere locum in beneficialibus; sed in prophanis tantum: tum, quia Innocen. expresse de renunciatione, ac possessione beneficiorum agit ibidem, ut palam est: tum, quia Casador in illa decisione rei difficultate superatus non semel videbitur secum pugnare illi, qui attente, ac defixis in eius dicta oculis, illam decisionem perlegerit.

Octavo facit, quod conclusio, quæ impugnamus, nempe spoliatum oem repelli a restitutione per renunciationem spontaneam præcedentem; si

15 vera esset occasionem daret spoliandi plurimos, qui sua beneficia renunciant Romæ, vel alibi longe a loco ubi ea sita sunt: non desistentes tamen propterea eorum possessiones. Nam conscij illarum renunciationum possent eas possessiones tucentes occupare, vel notas facere alijs, quorum interesset eas capere per litteras authenticas, quibus constaret, eos renunciassse illa, quibusq; per consequutionem agentes de spolio repelli possent. quæ occasio nullatenus, danda est arg. l. conuenire. ff. de pactis. dotal. c. ex parte de consuet. ergo neq; illa conclusio tenenda.

16 Nono facit, quod nulla ratione, neque textu probari potest; non posse quem continuare antiquam, vel querere nouam possessionem beneficij iuste, vel iniuste virtute tituli perditum per renunciationem, ac virtute perditum ipso iure ob aliquam aliam causam; puta crimen, negligentiam, vel

O P P O S I T I O U N I.

- 17** vel actionem aliam. Quia si aliqua, maxime illa, quod sine titulo colorato non potest queri possessio, iuxta gl. sing. Cle. 1. de causis possess. & ea, quæ copiose tradidimus contra Pan. in c. in litteris. infra eod. at illa ratione non probatur hoc. Quoniam ceteris paribus, titulus coloratus canonicus per renunciationem perditus tam coloratus est; quam titulus coloratus, & forte non canonicus perditus ipso iure per adeptionem alterius incompatibilis, iuxta. c. de multa. de præbend. vel negligentiam assumendi presbyterium, iuxta. c. licet canon. & c. commissa. de electio. lib. 6. & c. item cum quis. infra eod. ergo sicut perditio tituli ipso iure contingens alia de causa, quam renunciationis non facit quem inhabilem, & incapacem possessionis nouæ vel antiquæ; ita neq; perditio per renunciationem: at titulus coloratus canonicus ipso iure perditus per adeptionem alterius incompatibilis, vel aliam similem causam, satis habet coloris ad continuandam antiquam possessionem, & querendam nouam, arg. c. licet. 2. de præb. lib. 6. & tradit Rota in decis. 5. de restit. spoliati. in antiquiorib. quam late sequitur Felin. in c. cum olim. col. 8. de re iudi. & est tex. singul. in c. litteras de concess. præbend. quem cum d. c. licet. paulo amplius aperiemus in. 10. oppositionis solutione. Facit, quod renunci-
- 19** ans suum beneficium, & remanens in eius possessione, potest constituere se nomine alterius possidere: ac ita transferre in alium possessionem, secundum gl. singularem Regulæ Cancell. 34. & probatur in c. cum venisset inf. eod. secundum unum intellectum: at qui non possidet, non potest per clausulam constituti transferre in alium possessionem, per l. quamuis. §. 1. vbi Angel. & Alex. ff. de adquir. possessio. & tradit Deci. in regul. contractus. ff. de reg. iur. ergo qui renunciavit beneficium animo retinendi possessionem, possidet illud. ergo etiam titulus coloratus, & canonicus renunciatus satis coloris ad id habebit.

Concludamus ergo contra communem opinionem, exceptionem renunciationis beneficii etiam spontaneæ, ac præcedentis spoliium, non obstare petenti restitutionem, nisi quando facta fuit animo vero; vel præsumpto perdendi quoq; possessionem, vel induceret notorium defectum iuris. Quam plane conclusionem saltem tacite tenuit etiam ipsa communis, quatenus probat, duo illa dicta Innoc. pro hac citata in 4. & 6. fundamento, ex quibus hæc necessario fluit: & eam affirmat Pan. quo multum lætor in decision. Titius col. 9.

- 20** Ex qua conclusione & fundamentis eius infertur, exceptionem renunciationis, ceteris paribus, primo non plus obstare petenti restitutionem beneficii, quam aliam perditionis tituli ipso iure contingentis. quoniam eadem ratio militat in omnibus. Nam omnis actus, per quem ipso iure perditur titulus beneficii, factus animo vero vel præsumpto perdendi quoq; possessionem, facit eam perdi: sicut actus renunciationis. Et sicut alij

alij actus, quibus perditur titulus ipso iure non tollunt possessionem, si fiant, sine tali animo vero, vel presunto perdendi possessionem: ita neque renunciatio, ut ex prædictis plane inferitur: quamvis negari non possit illa differentia, quod actus renunciationum frequentius fiunt animo perdendi quoque possessionem; quam alij actus, per quos ipso iure perduntur tituli beneficiarj.

21 Secundo inferitur, non vna & eadem ratione, omnem exceptionem renunciationis impedire restitutionis petitionem; sed aliam alia. Nam illa, quam comitatur iuramentum de non petenda illa, ut contingit in casu nostri textus, ideo impedit, quia iuramentum licitum seruandum est. c. si vero de iureiur. Illa uero, quæ est notoria, ideo quia inducit defectum notorium proprietatis eam petentis, quem constat in his spiritibus impedire restitutionem, iuxta. c. quoniam & c. constitutus. de fil. presbyt. illa autem, quæ inducit possessionis amissionem. ideo quia non censetur spoliari, ut restitutionem petere possit. per l. 1. §. de iur. ff. de vi & vi armat. & per ea, quæ in rubrica supra eod. latius diximus. illa uero quæ iurata est, quæque inducit possessionis amissionem duplici ratione. quia scilicet iuramentum est seruandum; & quia non censetur spoliatus. Illa demum, quæ iurata est, quæque inducit amissionem possessionis, & notorium defectum, triplici ratione; duabus scil. præcedentibus, & propter notorium iuris defectum. Quæ resolutio uti noua, ita illustrat materiam hætenus confusam; & non solum tenebrosam, sed etiam tenebricosam: & per eam soluitur etiam nona oppositio, & vna pars decimæ, ut ibi dicemus.

22 Tertio inferitur, aliquam renunciationem in manibus superioris factam, non obstare restitutionem petenti; illam scilicet quæ extra iudicium occulte, vel saltem non notorie ita fieret, in manibus superioris, ut non in duceret defectum proprietatis notorium, iuxta ea, quæ Pan. in c. præcedenti sentit. nu. 7. & Anton. in c. In litteris. nu. 27. neque amissionem possessionis, in xta citata supra. nu. 10. neque vallata iuramento non petendi restitutionem. Et quoniam ut plurimum ita fiunt hodie renunciationes, consequitur, hodie ut plurimum non perdi possessionem, per renunciationem etiam admissam a superiore.

23 Quarto inferitur, dari posse renunciationem beneficij non admissam a superiore maioris effectus, quoad hoc, quam aliam admissam. Quoniam dari potest renunciatio a superiore admissa, quæ non impediatur restitutionem, ut in corollario præcedenti probatum est. Et dari potest alia non admissa, quæ impediatur eam; puta, quæ fieret in manibus notarij, vel alterius non habentis admittendi potestatem animo discedendi a possessione, & perdendi eam. Par talent enim renunciationem, licet non perderetur ipso iure titulus, & proprietates illius, per ea, quæ leguntur, & notantur in c. quod in dubijs, & c. admonet. de renunc. perderetur tamen

O P P O S I T I O VII.

possessio, per resolutionem verior. Imol. & Alex. in d. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquir. possess. supra in 4. fundamento pro nostra conclusione formato relatum.

- 24 Quinto inferitur, defendi posse aliquo casu decisionem Rotæ 352. Si opponatur. in nouis, quæ in noue rubricatis est. 4. de renunciat. quatenus habet, petentem restitutionem beneficij, repelli posse per renunciationem in manibus superioris; quoniam, per talem aliquando perditur possessio renunciantis. & ideo, si antequam eam noue apprehendar, illa occupetur ab alio, non competit ei remedium restitutorium. Quamuis videatur nobis non posse illam defendi, quatenus habet, per talem renunciationem non admissam non solum possessionem semper perdi: sed etiam proprietatem ea ratione, quod admissio Prælati non sit, nisi quædam absolutio, siue dimissio a sua iurisdictione, & quod per eam non confertur, nec auferitur ius, siue titulus in beneficio. & quod renuncianti opus est noua collatione ad regrediendum in illud. Pro qua decisione & illius rationibus allego ipse gloss. a nemine in hoc citatam, & mihi singul. quam hoc nomine donauit ibi Petrus Rauennas, & Pan. dixit, se illam nescire alibi. Gloss. inquam quæ secunda est. c. quod Dei timorem. de statu monacho-
- 25 rum. quæ habet, eum, qui renunciat beneficium extra manus superioris adeo perdere illud quoad se, vt redire nequeat ad administrationem eius, absque superioris consensu. Allego item decis. Rotæ. i. de electio. in antiquioribus, quatenus habet semestre datum ad conferendum Prælati, per c. 2. de concess. præb. currere a die cessionis beneficij factæ in manibus priuati, si ea post illud tempus probetur a superiore; & illam decisionem etiam Cassador probare videtur in 4. decis. Rotæ. tit. de renunciatio.
- 26 Quæ quamuis pro illa decis. 325. faciant; tamen non videtur defendi posse. Nam primo decisio Rotæ Bernardi Bisneti, quæ quarta est in titulo de renunciat. in antiquioribus; clare determinare videtur per resignationem beneficij, quam non est consecuta admissio petita a renunciante illud non perdi. Secundo quod eadem ratio est de renunciatione facta in manibus priuati; & de facta in manibus superioris, antequam ab eo admittatur. Quia vt vtraque valet in præiudicium renunciantis: ita neutra in præiudicium superioris, iuxta c. quod in dubiis, & cadmonet. de renunci. & eis annotata: at, secundum nullum, perditur proprietates beneficij per renunciationem factam in manibus priuati: ergo neque per factam
- 27 in superioris ab eo non admissam. Tertio, quod auctore prædicto Cassador in d. decis. 2. de renunciatio. nuper iudicauit Rota, quendam canonicatum fuisse illius, in cuius fauorem posterus renunciatus fuerat a quodam Cardinali coram notario Cancellariæ de more, per schedulam manu propria subscriptam. Et collatus fuit ei a Papa cum clausula gratificationis eodem die, quo alteri; in cuius fauorem prius idem Cardinalis per

per

per similem schedulam renunciauerat illum ipsum coram eodem notario; eo, quod per neutram illarum renunciationum Cardinalis, desierat esse canonicus, donec fuit admissa a Papa. Et quia vtraque eodem die fuit admissa, & vtrique eodem die collatus canonicatus, merito anteponeendus fuerat is, cui gratificatio facta fuit: cui tamen non fuisset locus, si per priorem renunciationem nondum admissam vacasset canonicatus, vt palam est.

- 28 Quarto facit, quod nullo iure probatur, non posse renunciantem post renunciationem beneficii in manibus superioris factam, antequam admissio fiat redire ad illud, & administrare in eo sine nouo titulo; cum, vt Gofredus receptus ab omnibus in titul. de renunciat. col. 2. dixit, non perdat beneficiarius ecclesiam per renunciationem eius, nisi auctoritas superioris ad id accedat; quod omnes sentiunt in d. c. admonet, & c. quod in dubiis. de renunciat.

Quinto facit, quod alioqui consequeretur, posse quem per renunciationem perdere suum titulum, non solum quo ad se, sed etiam quoad beneficium, volente, nolente superiore. Quia nolente, volente illo potest subditus presentare schedulam continentem renunciationem, antequam ille satis aduertat id in ea contineri. Potest item dicere ei illa verba: *In manibus tuis beneficium tale renuncio*, antequam ille satis intelligat, quid velit dicere.

- 29 Sexto facit, quod is, qui taliter renunciauit sana conscientia, posset redire ad illud beneficium, si superior reprobaret illam, secundum mentem omnium, neque domini Rotæ, qui in illam decidit. concurrerunt id negarent. At reprobatio, que superior non vult admittere renunciationem, non

- 30 est noui tituli concessio; quoniam frequentissime alius est is, ad quem pertinet admissio, vel reprobatio renunciationis: & alius is, ad quem collatio, arg. glossæ receptæ, per Card. Imol. & omnes, quæ penult. est. Clē. 1. de rerum permur. & glossæ in verbo manibus. Clem. 1. de renunc. & eorum, quæ ait Innocent. in d. c. quod in dubiis: receptus per Pan. & Fel. in c. cum ex iniuncto. de hæret. & alios alibi. Ergo etiam ante reprobationem renunciationis durat titulus; & per consecutionem vacatio beneficii, quæ est effectus renunciationis ab admissione, vel ratificatione superioris nascitur, & non a sola renunciatione renunciantis in manibus eius.

- 31 Postremo, quia palam falsum est id, quod assumit Rota pro fundamento, nempe, admissionem Prælati non esse aliud, quam absolutionem quadam, & dimissionem beneficii a iurisdictione sua: tum quia palam est per eam admissionem, clericum non eximi a dimittentis iurisdictione, quamuis onere illi inferuendi libereretur: tum quia per admissionem, & exemptionem illius a sua iurisdictione non perderetur beneficium: alio-

OPPOSITIO VII.

qui familiares Papæ, & alij exempti a iurisdictione ordinariorum perderent beneficia, quæ in eorum territoriis haberent; quo nihil absurdius.

- Non obstant ea, quæ nos citauimus pro Rota. Non primo glossa singularis illius. c. quod Dei timorem, quæ, vt nullo iure suum probat dictam: ita iure reprobatur ibidem a Pan. Non item illa decis. Rotæ. 1. de electione in antiquioribus: tum quia dubia est, & facile negari potest: tum quia loquitur de renūciatione facta in manibus priuati: & ita vel nõ probat, quod per renūciationem factam in manibus superioris, nõdum ab eo admittam, vacet beneficium: vel probat etiam vacare per factam in manibus priuati; quod æque est contra aduersarium, ac contra nos: tum, quia dici potest in casu illius decisionis, non ideo a tempore renūciationis computari cursum temporis conferendi; quia per solam illam vacet ab eo tempore: sed quia propter ratificationem factam post semestre lapsum præsumitur, aut fingitur superior, quoad præiudicium tantum suum a principio ratam habuisse clam saltem, & in fraudem superioris sui tacuisse; vel quod in pœnam superioris, qui tanto tempore neglexit probare, vel reprobare renūciationem, quam post semestre postea probauit, perinde iudicetur de illa renūciatione, ac si a tempore renūciationis vacasset ad effectum deuoluendi collationem ad superiorem ipsius superioris, qui eam tandiu probare neglexit. Quæ clarior responsio est, quam illa Cassadori in decis. 1. de renun.num.6. Ex quibus duabus solutionibus duæ singulares conclusiones colligi possunt. Altera est, quod
- 32 licet regulariter facta non præsumantur, nisi probentur. l. in bello. §. factæ. ff. de capti. & c. cum in iure. de offi. deleg. fallit tamen in approbatione renūciationis factæ in manibus priuati, quoad superioris præiudicium. Quoniam illa præsumitur facta a tempore renūciationis, si eam approbavit post tempus concessum ad conferendum. Altera est, quod licet regulariter beneficium non censetur vacare, per renūciationem factam in manibus priuati: fallit tamen quando illa approbatur post sex menses a superiore, Quia tunc censetur vacare a tempore cessionis in præiudicium, saltem ipsius approbantis: licet subtilius dici possit, non vacare tunc beneficium ob renūciationem factam in manibus priuati: sed potius ob approbationem superioris præsumptam, vel a lege in pœnam ipsius factam.
- 33 Sexto principaliter inferitur, dari posse aliquam renūciationem factam in manibus non superioris; cuius exceptio obstat petenti restitutionem. Quia licet non possit dari aliqua talis, quæ inducat defectum notorium proprietatis: immo neque non notorium; quia illa nequit relinqui, sine superioris auctoritate c. quod in dubiis. & c. admonet. de renuncia. & late proximo corollario probatum fuit: potest tamen dari aliqua, per quam perdatur possessio; illa scilicet, quæ fieret animo perdendi proprietatem, & pos-

& possessionem simul, vel possessionem tantum, iuxta citata supra in hac ead. opposit. nu. 10. Potest item dari vallata iuramento de non petendo illius restitutionem; ergo propositum, per citata in 6. opposit. nume. 6. & 7.

- Non obstat decis. illa singul. Bernardi Bisneti, decis. 3. & 4. de renuntia.
- 34 affirmantis, eum, qui sic cedit posse agere, & beneficium repetere ab intruso. Nec etiam illa singularis Felin. in c. in nostra. col. 34. de rescrip. scilicet, necesse esse facere mentionem de beneficio taliter renunciato in impetratione alterius. Neque illa singularissima Guliel. Cassador. in decis. 1. de renuntiat. scilicet non obstare, cessionem fuisse factam, nisi admissa fuerit per habentem potestatem; etiam si fiat coram notario Cancellarie, aut Camere Apostolicæ deputato ad recipiendos consensus cessionum, & resignationum: quia licet habeant potestatem recipiendi eas; non tamē admittendi. non, inquam, hæc obstant. Quoniam solum probant, non perdi proprietatem beneficij, per talem renuntiationem: ex quo nō inferitur, non perdi possessionem, cuius solius perditio præcedens præteritum spoliū, sufficit ad impediendam restitutionem, per supra dicta in hac ipsa oppositione nu. 6.
- 35 Septimo inferitur, non esse nimium e republica illum intellectum. c. quod in dubiis. de renuntiat. quem Petrus Rebuffus in tracta. de pacif. poss. num. 149. ait ad se vsque iacuisse sepultum, secundum quem probat resignationem beneficij in manu laici, verbo simul, & re factam valere: factam vero verbis tantum minime: tum quia neutra valet, si non probetur a superiore; & vtraque valet, si ab ipso probetur: tum quia ex nullo verbo illius c. hoc colligas: tum quia omnem. resignationem in manu laici factam illius contextus ait esse nullam, per illa verba: *Licet resignatio talium facta laico nullam obtineat firmitatem*: tum quia verbum, denuo, quod ipse ponderat ad significandum priorem partem illius. c. agere, de renuntiatione re, ac verbis facta, nihil facit. Quoniam optime verificatur in eo, qui solis verbis renuntiat in manu laici, & ab eo iterum verbo accipit: Quid enim aliud sonat, denuo, quam rursus, & de nouo? I. cū prior. ff. de distract. pignor. sol. 15. C. de error. calcul. ex qua facile colligas, denuo fieri etiam quod solis verbis tractatur: tum denique quia intellectus recepti non sunt mutandi, nisi ratio aliqua vel vrgens tex. nos ad id moueat. l. minime. ff. de legib. cum vulgatis; quod certe. hic. non cōtingit.
- 37 Rebut: inter dimissionem verbalem simul & realem beneficij; & verba-lem tantum in manibus laici factā, scilicet quod per hanc non videatur perdi possessio vt plurimum; per illam vero sic. Quoniam ex supradictis colligitur, per solam renuntiationem verbalem, etiam in manibus superioris factam, in dubio non perdi possessionem, donec resignans desinat

- nat incumbere illi: per renunciationem vero verbalem, & realem etiam in manibus laici factam sic. Cum enim per illam desinat illi insistere, videtur velle perdere illam; & ita perdit: quia constat posse hoc facere, sine auctoritate superioris.
38. Nono videri potest cluipiani inferri quiddam mirabile scilicet eum, qui dimittit prius beneficium ob posterius, quod probabiliter putat sibi esse questum, non perdere proprietatem, neque possessionem prioris dimissi, nisi sit ei questum illud alterum, quod clare dixit Rota in decis. 101. in antiquis, que in noue rubricatis est 7. de restitut. spoliator. tum quia actus agentium non operantur ultra eorum animum: non omnis. ff. de reb. credi. l. in agris. ff. de acquir. rerum domi. tum quia dominium, vel possessio sub conditione relicta vel tradita nec perditur, nec queritur, nisi conditione impleta. l. si me in vacuam. l. quamuis. §. 1. ff. de acquir. possess. c. olim 1. de restit. spol. quod ibi cum gl. latius probauimus, quidquid ibi Innoc. quem Pan. sequitur, dixisset contra sententiam in predictis legibus probatam & receptam; & contra se in c. inter cetera. de prob. probatum ibi quantum ad hoc per alios; & talis dimissio tacite saltem
- 40 est conditionalis. tum quia nihil videretur perdere, si expresse sub ea conditione relinqueret, quod fieri posset, eo quod etiam in spiritualibus conditio, que tacite inest, exprimi potest, eo saltem omni modo, quo inest iuxta gl. memorabilem c. significasti. de electio. & c. ad audientiam. 2. de rescrip. & alias citatas per nos in c. olim primo inf. eod. communi
- 41 terque receptas: tum quia acceptatio beneficii indebiti expectati non tollit iterum acceptandi sibi debitum, iuxta doctrinam communiter receptam in c. cum in multis. de rescrip. lib. 6. Quia tacite intelligitur fieri sub conditione, si beneficium erat ei debitum, nec refert an illa conditio exprimat, & protestatio fiat nec ne, secundum communem ibidem. Quod etiam tenet Cassadp in decis. mona. mu. 4. de concess. preb. et id omnes apostolici expectantes cum clausula acceptandi, quod volent in-
- 42 tra mentem passim seruare. Quod non ignorans Gometius, nescio an rei difficultate, an Felini auctoritate superatus in d. c. cum in multis. nu. 102. concludit cum Domin. in c. 2. col. 3. de electio. lib. 6. & Felini c. cum contingat. col. pen. de rescrip. acceptationem sub conditione factam minime valere, a quo duplici nomine fugiendum est. Et quod praxis probata Romae vbiq; contrarium sequatur, & quod conditio tacite inherens, etiam in spiritualibus exprimi potest eo modo penitus, quo inest. Sicut ergo acceptatio beneficii expectati videtur facta sub conditione, si, & quatenus acceptandi debitum est: & non refert an exprimat, vel non exprimat ea; & nequo casu quidquam prauidetur acceptanti, si conditio non sit vera: ita videtur quod dimissio vnus beneficii facta ob aliud acceptanti, iuxta d. c. si beneficia tacite sit sub conditione, si ei est questum secundum.

dam. Nec refert an tacite, vel expresse fiat; & per confequutionem neutro cafu quidquam illi prejudicatur, fi conditio non fit vera; cui confequens eft noftra illatio. fcilicet quod nec poffeffionem, faltem ciuilem, nec proprietatem perdit. Que. 4. fundamenta licet urgeant; non tamen concludunt illationem: tum quia is, qui habet animum querendi poffeffionem fimphciter fecundi, ob quod dimittit prius, qualem habet is, de quo loquimur; vt in coroll. 14. dicimus, videtur etiam habere animum relinquendi poffeffionem prioris: licet non proprietatem etiam, fi exprimeret conditionem tacite inherentem; eo modo, quo inest, per quod foluantur primum & tertium. Secundum autem tollitur concedendo, defectum quidem conditionis, qua tacite non inest impedire aflequutionem, vel amiffionem poffeffionis; non autem defectum eius, que tacite inest, vt in d. coroll. 14. dicimus, non innotuitur.

Ad 4. autem refpondeo concedendo quidem illa, que affumuntur in eo id acceptante; procedere quoad proprietatem; non autem quoad poffeffionem, vt in d. coroll. 14. apparebit.

Quare dicimus hanc 19. illationem non inferri efficaciter ex fupradictis; fed esse veram ea ratione quod Ro. Pontif. magna equitate motus induxit per illud. c. fi beneficia fictionem, qua dimiffor prioris, de quo ibi, videatur femper poffeditfe, ac numquam recessiffe a priori, faltem ad effectum, deinde ad illud redeundi, ad fi numquam difceffiffet, quod ibi fenserunt Archid. Iom. And. & Anchar. & Rot. ih. ead. decifi. 101. in antiq. que in noue rubricatis est 7. de refl. ex polia. & Collectarius in c. Relatum nu. 6. de cler. non refi. & per confequutionem fingitur, non reliquiffe poffeffionem: ficut vere non reliquit proprietatem; & confequenter alter, qui illud accepit fingitur, numquam queffiffe poffeffionem ad effectum faltem prohibendi liberum reditum illi dimiffori: ficut vere numquam queffuit proprietatem, tum quia illud cap. fi beneficia, habet huiusmodi dimittentem libere poffe redire ad prius beneficium non obftante collatione alteri facta, vt habet verba *statuimus*. Immo & non obftante assignatione alteri facta, vt ex priore parte colligitur, quod verbum ad poffeffionem refert finis. c. pro illorum de preb. at non poffet libere redire, nifi retineret, aut fingeretur retinere poffeffionem fuam, faltem ciuilem: ratione cuius poffet, fi opus effet pellere etiam vi eius occupatorem; & poffefforem naturalem, iuxta notata in l. clam poffidere. §. qui ad nundinas. & l. fequenti ff. de acquir. poff. Cum hinc dicatur libere aliquid poffe, quod potest non obftante reclamatione, & contradictione alterius, per Extrauag. 1. in hoc mihi fing. de empt. & glof. putatam fine 45. gul. in verbo *libere*. Cle. Dudum. de fepul. tum quia illud c. fi beneficia. preffupponit, illum reditum libere fieri poffe etiam post hebdomadam, mensem, annum, & tantum tempus, cuius parua pars effer plus fatif

noue prouiso ad capiendam possessionem. Quoniam ait, posse redire posteaquam certior fuerit effectus, nihil iuris sibi quaesitum fuisse in secūdo, quod nec facile, nec cito contingere solet. Et noue prouisi, quam cito possunt, etiam videntes diplomate, curare solent, apprehendere possessionem beneficiorum sibi collatorum. Ergo luce clarius praesupponit, redire posse ipsum libere ad suū prius, etiāsi ab alio eius possessio sit occupata; quod tamen facere non posset, nisi ciuilem saltem retineret possessionē.

Postremo, quod absurdum, & iniquum esset, vt qui tam pie, ac æque relinqueret alteri secūdum, certior factus id non esse suum, oporteret per longam litem recuperare possessionem prioris tam pie relictī: ergo non est affirmandum. I. nam quod absurdum. ff. de bonis libertor. c. dudum. de præb. lib. 6. An autem c. illud si beneficia. extendatur ad dimittentem causa permutationis, non disputamus in praesentia. Quia super ipsomet. c. bis olim. & postea in d. cap. inter cetera. de præb. disputauimus.

- 46 Decimo infertur ratio clara, quare huiusmodi dimissioni propria auctoritate potest redire ad illud suum beneficium prius; vt dicit Archid. ibidem; scilicet quia possidet ciuilitate, saltem donec volens redire repellatur, iuxta l. sed & si nolit, cum sine legis praecedentis. ff. de adquis. poss. Quod procedit non solum si a nemine esset occupatum, vt omnes ibi affirmant, sed etiam, quando esset, vt videtur sensisse Archid. probatus a Ioan. Andr. & Petro ab Anch. ibidem: tum quia nihil in hoc distinguitur quia ea ratione ad id mouetur; quod videtur non diuertisse, nec recessisse ab eo. Quamuis Donni. & Perus. ita distinxerint secuti Collectorem decis. Rotæ 101. in antiquis, quæ in noue rubric. est 7. de rest. spoliator. non satis, vt puto affectum prædicta, quæ altius eis doctissimus ille Arch. & Rot. ipsa tota, excepto Collectore, perpenderat.

- Vndecimo infertur neruosa ratio eius, quod singulariter, sed fragiliter fundatim dixit Probus in d. c. si beneficia. col. fin. scilicet, eiusmodi reuertentem ad suum beneficium non incidere in poenam. c. eum qui. de præb. lib. 6. licet auctoritate propria recipiat illud ab alio occupatum, etiā vi adhibita. Ratio enim concludens illa est, quod possidens aliquid ciuilitate, cum primum sciuerit, id teneri, vel possideri naturaliter ab alio, impune potest alium vi depellere, si sponte nolit credere. Non enim incurreret poenam. l. si quis in tantam. C. vnde vi, qui peregre profectus perderet possessionem naturalem suæ domus, quam alius eo abeunte occupasset, & postea rediens eam sibi, sine alia iudicis auctoritate vi reciperet: per ea, quæ leguntur, & annotantur in tex. & gloss. d. §. qui ad nundinas. & pulchre annotauit Ioan. Imol. in c. olim. nu. 6. infra eodem.

- 49 Duodecimo infertur, ei, qui ita dimiserit beneficium longe vilius esse clam, aut etiā vi auctoritate propria, aut iudicis, sine cognitione procedentis, possessionem eius capere, aut continuare; non solum, si adhuc

vcata,

vacat, sed etiam si sibi iam occupatum ab alio, qui nolit eam sibi sponte dimittere, modo id commode facere possit, quam expectare, ut iudex occupatore vocato, cum causae cognitione eam sibi restituat: tum quia tardissime restitutiones hęc fiunt hodie: tum quia non est cur timeat poenam. c. cum, qui. de præb. lib. 6. ut prædictum est: tum quia contra illum occupatorem, si petat restitutionem, potest excipere se non spoliasse eum, sed potius cauisse, ne spoliaretur ab eo sua possessione, saltem civili, quæ veram, licet per fictionem quæsitam habet, quod facile faciet, probato coram iudice non esse sibi ius quæsitum in secundo: & ob id illud omisit, ac ad suum prius rediisse. quæ longe quotidiana sunt.

Decimotertio infertur ratio efficax illius decisi. singularis Petri Rebuffi in tit. de pacif. poss. nu. 143. scilicet, eam, qui triennio possedit beneficium pacificè coniuncto tempore, quo illud possedit, antequam ob aliud dimitteret, etiam tempore, quo possedit posteaquam rediit ad illud, iuxta. d. c. si beneficia. gaudere regula de triennali possessore. Quoniam per prædicta fingitur non amisisse possessionem, saltem civilem. Pro illatione facit illud Collectarij in c. relatum. de cleri. non resid. nu. 6. scilicet volenti redire ita in suam prius beneficium, nõ posse referri quæstionem illam defectus iuris, etiam quia, ut ille ait, fingitur non mutatus. Facit, quod talis acceptio secundi per ignorantiam probabilem facta, & reditus ad prius nihil ei præiudicat, ut illud ipsum etiam habet.

51 Non obstat primo, quod triennium illud debet esse continuum, ut late tradit Gomet. super regul. de triennali poss. q. 16. & q. 20. & 46. Quoniam per prædicta apparet, esse continuum saltem fidei: & quia civilis possessio eius, qui ex continenti postquam scivit aliam occupasse naturalem, recuperat illam, non censetur interrupta, ut diximus in c. olim infra eod. post Ioan. Amb. nu. 6. At is, qui recuperat naturalem, aut viam sponte ab occupatore beneficij a se dimitti, cum primum nouit sibi non esse quæsitam, si etiam, ex continenti videtur eam recuperare, quis tunc primum nouit, se per fictionem veram civilem possessionem habere per prædicta in c. collat.

Non obstat secundo, quod prædictus Petrus Rebuff. ait ubi supra stricto iure verior est eorum sententiam: tum quia hanc nostram appellat, requiorem: tum quia eius fundamenta tolluntur per considerationem possessionis fidei continuatæ: tum quia etiam ipse in eod. nu. 148. sequit hanc nostram opinionem seruandam in eo, qui diuissimè perquisit tantum, & per verba, & æque facile est idem de re quæ sita diuidentur te verbis & factis, ut in summo tenent tantum factis. Quis quoque casu per dimissionem prioris veris perditur possessio eius. & per dimissionem posterioris fingitur non perditur per prædicta: tum quia etiam illa illius c. si beneficia, nullum videtur recipere rigorem aduersus eam sancte dimittentem.

O P P O S I T I O U N I .

- mittentem . Primo prius , ne duo beneficia habeat : deinde posterius , ne alienum occupet , arg. versicul. ne talis, & versic. statuimus illius c.
54. Decimoquarto infertur mirabilis differentia inter dimissionem, & acceptionem beneficij quoad possessionem : & inter dimissionem, & acceptionem quoad proprietatem . Quoniam per eas sub conditione tacite actui inherente factas quæritur, & perditur possessio ; siue illa exprimatür, siue taceatur : & siue verificetur, siue non ; vt vtiliter iuxta ac singulariter colligitur ex decis. Rotæ. 578. Quidam in antiquis, quæ in noue rubricat. est 19. de restit. expoliat, quæ determinat, eum, qui accepit possessionem alicuius beneficij sub conditione expressa, si ei deberetur, & saluo iure alterius, & non aliter ; & post eam acceptam spoliatum, restituendum esse, antequam aduersarius admittatur ad probandum, illud beneficium non fuisse ipsi debitum : & ita non fuisse adimpletam conditionem, sub qua inductus, & admissus fuit in possessionem. Proprietas vero non perditur, nec quæritur per tales dimissiones, vel acceptiones conditionales, nisi purificentur per ea, quæ dicta sunt in illatione nona .
- Decimoquinto infertur, non esse verum, quod ait Bald. in l. quoties. C. de rei vendi. nu. 5. quem sequitur Ioan. Bartha. in verb. possessio. nu. 28. scilicet perdi possessionem beneficij ecclesiastici per sententiam priuatiuam
- 35 contra possessorem latam. Neque id ait Inno. quem ipsi citant in c. cum nostris de concess. præb. Sed neque ipse Bald. id ait in l. i. sub finem. C. de comunia. vtriusque iudi. & in l. traditionibus sub finem. C. de pactis. Neque Angel. in l. ex hoc iure. sub finem. ff. de Iustit. & iur. licet id eis in illis locis tribuat prædictus Ioan. Barthachi. vbi supra ; immo nec, vt arbitror, ipsemet Bald. in d. l. quoties. voluit dicere, quod dixit, sed id quod ait Inno. in d. c. cum nostris. col. 3. scilicet in iuribus incorporalibus, vbi nihil cor-
- 36 porale attingitur ; quales sunt electiones, & iurisdictiones per sententiam priuatiuam, saltem illam, per quam imponitur silentium, adimi possessionem verbo, & queri Vincenti : tum quia pro suo dicto Bal. allegat Inno. in illo c. tum quia Bald. in aliis duobus prædictis locis, & Ang. in d. l. ex hoc iure. in hoc casu loquuntur : tum, quia Innoc. in d. c. cum nostris expressse contrarium ait in possessione beneficij in hæc verba : *Si autem talia, sint incorporalia, vbi aliquid corporale attingitur ; vt in præbenda possessione condemnatus non prohibetur per aduersarium exercere, vt prius, &c.* Et non est verisimile Bald. qui in aliis locis recte intellexit Inno. in eo loco perperam intellexisse : sed potius excidisse illi verbum beneficij, pro
- 37 verbo iuris incorporalis nihil corporale attingentis . Ob quæ obiter admonemus lectorem ; Ioan. Bartha. virum alioqui perdoctum, & laboriosissimum, & qui suo illo indice plurimum lucis attulit iuris peritis, non nihil tenebrarum frequenter obducere, dum sicut in hoc loco auctorum sententiis parum fideliter colligit, & negligentius expedit. Quo
- vito,

vicio, vt plurimum laborare video nostros, qui allegationum copia, & auctorum nomenclatura potius, quam iudicio, & perpendicularo, gloriam sibi comparant.

S U M M A R I U M.

- 1 **A** vti dicitur siue oppositio difficilis.
- 2 **P**ossessionem prioris beneficii non perdit quis eo ipso quod eius dominium perdat, per adeptionem alterius, vel alio modo, & nu. 19.
- 3 **R**enunciatio, vel alia beneficii amissio, sine animo perdendi possessionem presumitur fieri quoties post eam factam insistitur illi.
- 4 **R**enunciare non videtur prius, qui adipiscitur posterius: sed priuatur illo.
- 5 **C**lericus contrahens cum corrupta, vel diu se enormibus miscens, an renunciet privilegio clericali: & qui delinquit, vel contrahit in alicui territorio an proroget.
- 6 **T**itulus coloratus quoad vnum effectum, & non quoad alium.
- 7 **I**n intellectus Clem. Gratia. de rescript.
- 8 **A**rgumentum a iure quaerendo ad quaesitum non valere.
- 9 **B**eneficio ipso iure perduto per non promotionem incumbens per triennium, gaudet regula de triennali possessore & etiam quilibet alius, quo quo modo id perdens. nu. 10.
- 11 **D**isputatio questionis nouae super breuibus ad capiendam possessionem de more solitis concedi episcopis.
- 12 **C**lausula resolutiua breuibus de more inseri solita tenor.
- 13 **E**xtranag. Inuncta tenor, & causa finalis expressa, & nu. 14. & tacita. nu. 39. & 40.
- 16 **P**apa dum quid vult esse infectum irritat consequentia illud.
- 17 **R**enunciatio intra tempus legitimum non publicata quando nulla.
- 18 **P**ossessori non audito sua possessio non tollenda, etiamsi dominium perdidit ante declarationem, nu. 20.
- 21 **D**ubius de iurisdictione sua non iudicat.
- 22 **E**xorbitantia non extendi ad similes casus quando, &c.
- 23 **L**ittera Apostolica qua, & constitutionem praestituentem terminum ad eas expediendas restringendam esse.
- 24 **F**elini lapsus insignis.
- 25 **G**ometij indiligentia, & lapsus communis illius, & Felini.
- 26 **P**ossessio cum sola supplicatione signata prehensa restituenda.
- 27 **S**upplicatio signata sufficit ad absoluendum reum, & probat quoad quid. nu. 28. non autem quoad quid. 29.
- 30 **D**ispensationes signatas, etiam litteris non expeditis prodesse in totum in conscientia foro; in exteriori vero tantum quoad quid.

O P P O S I T I O VIII.

- 31 Ad ministrare possunt etiam hodie sine litteris aliquot Prelati & Pralati.
- 32 Exer. au. agantis, In iuncta, penam exigere presumptionem, & malam fidē praesumentem. Qua lex punit, non punit simpliciter transgredientem. nume. 33.
- 34 Ordinatus inordinate ipso iure hodie suspensus est, & si ante suspensionis sublationem celebrat irregularis cum quotidiana & noua limitatione. nume. 35.
- 36 Cometij lapsus circa extrauag. In iuncta.
- 37 Vacationem inductam per breuia Prelatis concedi solita ad possessionem capicudam, nouam esse.
- 38 Possessio an capiatur nomine prouisi, vel nomine Camera Apostolica plurimum referre in materia extrauag. In iuncta.
- 39 Litterarum expeditio quando includit earum ostensionem.
- 40 Clausula habens rem pro infecta quanto maioris virtutis; quam qua casat.
- 41 Prelati gesta intra sex menses breuis valere, licet nunquam expediat litteras.
- 42 Regulae Cancellariae. 18. & 34. pulchra & noua declaratio. Et quod neutra illarum habet clausulam, qua rem pro infecta habeat contra Cometium. num. 45.

O P P O S I T I O N I S O C T A U A E S O L V T I O.

OCTAVAE oppositionis dilutio etiam ex praedictis infertur. Si quidem illa fundabatur in c. licet 2. de praeb. lib. 6. quatenus secundum intellectum receptum habet, eum, qui per ademptionem beneficij posterioris eiusdemque incompatibilis perdit prius ipso iure, iuxta c. de multa. de praebend. illud renunciare videri, iuxta Clem. Gratiae. de rescriptis: non tamen ob id perdere possessionem eius, neque debere ab ea pelli, antequam audiatur, & iudicetur esse pellendus; immo posse agere de spolio, & restituendam esse, si aliter spoliaretur. Cuius contrarium innuit hoc c. Primo quatenus probare videtur, per renunciationem spontaneam perdi possessionem; & ideo eius restitutionem petentem repelli posse per eam. Secundo quatenus suadere videtur, per amissionem tituli beneficij iure ipso incursum perdi possessionem, eo quod illa in beneficio sine titulo, saltem colorato haberi nequit, arg. gloss. singul. Clem. 1. de causis. possessis: & per talem amissionem tituli perditur color eius, secundum Panor. receptum in c. cum nostris. de concess. praebend. Haec **α'ΥΤΙΛΟΓΙΑ** siue contradictio, & oppositio gemina licet non semel a nobis fuerit

- fuit in hac & Salmannico in Academia in confessu eruditionis præclare
 virorum publice obiecta, numquam tamen satis soluta fuit. Quæ tamen
 per dicta in præcedenti oppositione facile tollitur. Posterior quidem pars
 negando, perdi possessionem beneficij per amissionem tituli eius, etiam
 iure ipso incurram: immo neque perdi colorem eius quoad effectum sal-
 tem continuandi possessionem, vel eam noue querendi, per ea, quæ
 diximus in præcedenti oppositio. nu. 10. & ea quæ singulariter Archid.
 prius, & postea glo. non relato eo, dixerunt in dicto c. licet 2. verb. *Tē*
- 2 *non vocato*, eum, qui perdidit ipso iure beneficium prius per acceptio-
 nem posterioris, non perdere eius possessionem; & dici titulo possiden-
 tem, licet iniusto. Quibus glo. illa singulariter in fine de suo addidit,
 dispositionem illius decretalis, & prædicta omnia dicta de eo, qui per-
 dit ipso iure prius beneficium per adeptionem posterioris, procedere
 etiam in omni alio, qui ipso iure perdit beneficium; prior autem pars
 huius oppositionis tollitur respondendo, dominiū beneficij sapissimè perdi
 posse, & perdi ipso iure non perdit possessionem, non solū per negligentiam,
 delictū, acceptioñ alterius incompatibilis, & alias actiones: sed etiā per ex-
 pressam renunciationem, modo ea fiat sine animo amittendi possessionē. Vt
- 3 præsumitur fieri, quoties beneficiarius non obstante illa negligentia, acce-
 ptatione, delicto, vel renunciatione per se, vel per alium insistit illius bene-
 ficij possessioni, ob ea quæ dicta fuerunt in oppositione præcedere. nu. 9. &
 alijs. 4. sequentibus. Et ita quamuis, sine præiudicio veritatis concedere-
 mus per adeptionem posterioris incompatibilis videri quem renunciare
 prius: tamen quia id facit, sine animo amittendi possessionem, cum non
 desistat per se, vel alium insistere priori, non amittit eius possessionem,
 ad hunc saltem effectum possessionem satis colorandi. Diximus sine veri-
 tatis præiudicio. quoniam nobis verius videtur, eum, qui tale posterius
- 4 beneficium acceptat non renunciare prius: sed perdere potius, & priuari
 à iure; & pati pœnam illam a lege inflictam. Tum quia c. de multa & ex-
 trauiagans, execrabilis expresse habent, talem ipso iure priuari: & non
 habent, videri renunciare. Tum quia non renunciat expresse, sed neq;
 tacite saltem frequenter, cum non habeat, nisi perraro animum id faci-
 endi tacitum; immo retinendi vtrumq;, vt per eadem iura patet. Tum,
 quia si non relinquatur prius, perdit etiam posterius, vel per sententiam,
 secundum tempus c. de multa de præb. iuxta glo. memorabilem. Extraui-
 agans. execrabilis. Ioā. xxij. Qui vero. verb. *ipso iure priuari, vel ipso iure, secun-*
dum tempus hodiernum extrauiag. execrabilis. At si videretur renunciare,
 non incurreret illam pœnam. Quoniam per renunciationem liberatur
 ab illa, vt prædicta Extrauiagans habet, etiam verbalem secundum tem-
 pus c. de multa. vt glo. illius. 2. docet. Quamuis non hodie secundum. §.
- 5 qui vero. prædictæ Extrauiag. Tum, quia verius est, clericum, qui contra-
 hit cum

O P P O S I T I O U I N .

hit cum corrupta non renunciare priuilegio clericali: quia non potest. et si diligenti de foro compet. sed priuari eo, per c. 1. de bigam. li. 6. Tum, quia sicut alias dicebamus in c. perpendimus. de sent. excommunicat. clericus, qui diu se ingessit enormibus, dimisso habitu, & tonsura clericali, perdit quidem ipso iure priuilegium clericale, sine alia monitione, secundum Ioan. Andr. & communem ibi: vel saltem post trinam monitionem, secundum Pan. ibidem: non tamen eo perdit, quod videatur illi renunciare; quod frequenter nec vult facere; neque si maxime vellet, posset; sed perdit per poenam legis, quam merito, volens nolens incurrit. Tum quia, vt in c. dilecti. de foro competenten. declarando ea, quae Panor. scribit ibi notabili. 4. dicebamus, clericum, qui contrahit, vel delinquit in territorio episcopi alieni, eius iurisdictioni subijci quoad ea: sed non per prorogationem expressam, qua nec facit, neq; facere potest, sine consensu sui episcopi c. significasti. illo tit. Neq; fortiori ratione per tacitam, quam non intendit, saltem frequenter facere, neq; si maxime intenderet, posset: cum nequeant illa esse maioris potentiae, quam expressa, argu. notatorum in c. qui tacet. & c. is qui tacet. & c. scienti. de regul. iur. lib. 6. sed per dispositionem legis: quae eum volentem nolentem ob factum suum subijcit alieno episcopo.

6 Ex quibus inferitur primo intellectus Cle. Gratiae. de rescrip. quatenus habet, renunciare videri suae gratiae, qua expectat vnum beneficium, eum, qui alterum illi repugnans accipit. sicut enim illam Cle. in praedicti. & si quando. pagin. 15. vtiliter ampliauimus ad multa, & in his nouissime ad accessus, & regressus quotidianos: ita nunc subtiliter illam, & omnia per nos ibi supradicta declaramus, intelligenda esse non de vera renunciatione expressa, neque tacita: sed de perditione iuris illius ad rem, quae vim renunciationis habet, quoad illum effectum amittendi, de quo loquitur. Quod auctor illius constitutionis satis intellexisse creditur; eo quod non dixit: *Renuncias*, sed: *Renunciare* videris, quod improprietate designat, iuxta l. 1. §. de iec. c. se, adiuncta gloss. verb. videor. ff. de vi & vi armat.

7 Secundo inferitur eneruatio argumenti primo aspectu neruosi cuiusdam aduocati Melchioris relati per Gometi. in regula de triennali posses. q. 10. quatenus ex d. Cle. Gratiae sumebat argumentum ad probandum, renunciare prius beneficium curatum, qui accipit alterum illi simile. Quae tamen argumentatio duobus modis eneruatur: tum, quia, vt praedictum est, negari potest illam Cle. agere de renunciatione: sed de priuatione iuris; quae quo ad effectum perdendi illi equatur: tum quia non sequitur renunciat expectatiuae & iuri ad rem: ergo & prouisioni, ac iuri in re. Quoniam hoc non potest renunciari, nisi in manibus superioris; illud autem sic, vt in d. pag. 15. d. c. si quando. dicebamus.

Tertio

8. Tertio inferitur destructio illius illationis, quam illemet Melchior faciebat, scilicet is, qui accipit posterius videtur renunciare prius: ergo perdit eius possessionem civilem & naturalem: quoniam ex suo antecedente concessio, non sequitur sua conclusio; quandoquidem non per omnem renunciationem perditur possessio, per dicta proxime in hac, & præcedenti oppositione.
9. Quarto inferitur facilis defensio illius conclusionis quotidiane, ac aureæ, quam Gometius vir varia lectione, & rara eruditione clarissimus ait in d. q. 10. post multa placuisse prætorio Rotæ. quam nos quoque ante operum eius editionem affirmavimus, argumento eorum, quæ ait glossa illius regulæ quæ est 33. col. 8. & pen. Conclusionis, inquam illius, scilicet, eum, qui triennio possedit ecclesiam parochialem, sine presbyterio pacifice; posteaquam debuit ad presbyterium promoveri, ut posse beneficio illius regulæ de trienniali possessore, & per eam repellere contra se agentem: Quoniam non obstat illa privatio iuris, quominus insistens beneficio etiam ipso iure perdit, dicatur illud possidere per triennium; si tanto tempore incubuit ei, per prædicta.
10. Quinto inferitur, idem esse dicendum de illo, qui contra dispositionem, & de multa tenuit prius per triennium; vel contra extrauag. Execrabilis Joan. XXI. utrumque pacifice per triennium: & de quolibet alio, qui beneficium perdit ipso iure, siue propter violentiam, iuxta c. eum, qui. de preb. lib. 6. siue ob non solutionem pensionis, vel dimidiatorum fructuum; quæ dimidiatam annatam vocant, siue ob aliquid aliud, quod ad id sufficeret iure communi, vel particulari: & nihilominus ei per triennium insistet. Quoniam hi omnes pari ratione ea se regula defendere possunt longe efficacius per ea, quæ a nobis in hac oppositione, & præcedenti sunt adducta, quam ea, quæ adducit Gomet. ibi rei difficultate superatus non semel veluti labans. Quibus consequens est, idem dicendum de renunciante; modo is, & prædicti allegent titulos novos, vel dispensationes sufficientes, hæc eas non probent, ut Cardin. sentit in c. cum nostris. de concess. preb. q. 12. & Cosmas in statutis Ecclesie Gallican. de pacif. posse. in glos. 1. col. 3. & 8. vel saltem non confiteantur defectum proprietatis. Alioquin enim ille defectus efficeretur notorius, per confessionem illam iudicalem: & ita cum constaret, eum mala fide, & contra conscientiam tenere, merito non debet gaudere beneficio illius regulæ, iuxta ea, quæ tradit Petr. & Rebuffus. in tit. de pacif. possessore. nu. 28. & longe satius esset eo non gaudere, quam mentiri, arg. c. Martheus. de simo.
11. Diximus etiam satis coloratum quoad hunc effectum. Nam quoad effectus illos, de quibus tractatur in c. cum nostris, & c. litteras. de concess. preb. forte non est, ut in opposit. x. iterum tangemus.
12. Sexto inferitur, decisio illius questionis; quæ anno superiore occurrit, cum in aliis,

O P P O S I T I O S U A

in aliis; tum in hac tua Ecclesia Conimbricensi, Reverendissimo Præful, ac Comes longe illustri. Quam prælectione publica proponere, ac rei difficultatem ostendere coram auditorio doctissimo, & ad id vocato, cogit me rumor sparsus, quod in regis, & domini nostri, ac tui, qui eius eras confessorius, gratiam Capitulum quum multis nominibus egregium: simularet dubietatem, quæ non erat, quo minus pronunciaret sedem vacare. Quæstio, inquam, plurimum controuersa, simul & noua fuit. An Capitulum iure debeat, an saltem possit episcopo contradicente administrare episcopatum, tãquam sedes vacet, quod litteræ prouisorie non ostenduntur intra sex menses a die datæ breuis Apostolici de more concedi soliti ad capiendam possessionem Episcopis apud Sedem Apostolicam prouisis, cum clausula illa: *Volimus autem, quod intra sex menses a data presentium computandos litteras Apostolicas super prouisione, & præfessione huiusmodi sub plumba in totum expedire, & iura Camera Apostolica propterea debita persolvere omnia tenearis. Alioquin eisdem sex mensibus elapsis prouisio, & præfessio prædicta nullæ sint, & esse censentur.*

- Fuerunt viri eruditione clari, cum hic; tum alibi, qui dicerent posse, debereq. Capitulum id facere æque, ac faciebat ante illius breuis præsentationem. Pro quibus ipse ita primo colligebamus. Nullus Episcopus, aut superior Prælatus, neq. vllus Abbas, vel prior, qui Abbati æquatur, potest administrare dignitatem illam, ad quam promotus est apud Sedem Apostolicam; neque recipi a Capitulo, sine illius litteris; neque cum illis, nisi prius ostensis, per extrauag. iniunctæ. de elect. quam citauit Pan. in c. no. sti. & c. qualiter. de elect. & in c. in nostra. de rescri. & meliorem mundi appellauit Nicol. Bûer. in lib. de legato. prælud. 5. col. 3. At in nostro casu Episcopus non habebat litteras expeditas; & si habebat, non ostendebat: ergo neque ipse administrare poterat, neque Capitulum, vt id faceret permittere; & per consecutionem per Capitulum, & non per Episcopum tali casu debet Episcopatus administrari.
- Secundo argumentabamur, quod intentio Romani Pont. concedentis gratiam, est attendenda. c. super litteris. de rescri. c. fin. de præb. & c. cum in illis. §. 1. eo. tit. li. 6. At intentio Papæ, qui eiusmodi breuis concedit, est in eo casu, quo non expedirent litteræ intra sex menses; inducere eandem vacationem, quæ fuit ante illud breue concessum; & in illa non potuisset Capitulum recipere Episcopum, neque obedire illi, sine litterarum ostensione: ergo equum in hac re non est, si an. con. de. h. q. ob. 2. n. 2. q. 1. d. 1. 14
- Tertio, quod causâ final, & principalis illius extrauag. expressa est, ne is haberetur Episcopus, de quo dubitaretur, an eilet, vt patet ex præmio ipsius, vnde illa colligi solet, iuxta. c. quia propter de electio. §. 1. fin. ff. de heredi. instit. & tradit Gom. in regula de annali possell. q. 1. at lapsis sex mensibus merito dubitari potest, sit Episcopus, nec ne: ergo necessaria erit litterarum

litterarum ostensio, vt Episcopo Capitulum pareat.

15. Quarto quod caussa finalis tacita illius extrauag. fuit, ne iura Camere Apostolicæ fraudarentur, vel nimium differrentur susceptis Episcopis sine litteris: at si post hos sex menses in breui contentos, Episcopus posset continuare possessionem antea receptam: & Capitulum ei obedire sine litterarum expeditarum ostensione, perinde consequeretur fraus iurium Camere Apostolicæ: ac si ab initio per solam signaturam reciperetur.

Quinto formabamus argumentum, quod nonnullis apprime eruditus fuit insolubile, scilicet quod in materia, vbi agitur de receptione, & obedientia Episcoporum, per litteras expeditas, intelligimus: litteras expeditas & Capitulo ostensas, per d. extrauag. iniunctas: at breue, per quod Episcopo mandatur dari possessio, loquitur de receptione, ac obedientia Episcopi: ergo per expeditionem litterarum, quam exigit intra sex menses, intelligenda est expeditio cum ostensione earum.

16. Sexto facit quod cum Romanus Pontifex ea, quæ iuris sunt positiui vult haberi pro nullis & infectis non solum ea ipsa, quæ vult haberi pro talibus anihilantur: sed etiam facta virtute illorū, iuxta gl. sing. in Cle. 1. verbo pro infectis de censibus. celebratam a multis, in quibus est Card. cum Pan. & Imol. ibidem, & Pan. in consi. 84. primi voluminis, Felin. in c. 1. col. 7. & in c. fin. col. 3. & 4. de constit. & in c. ceterum col. penul. de rescrip. at Romanus Pontifex: per huiusmodi breue non solum vult Episcopos, quibus illud concedit, priuari episcopatibus suis; vel ipsos vacare, si litteras intra sex menses non expectierunt; sed etiam vult prouisiones, & præfectiones prædictas nullas esse, ac tales censerī: ergo prouisio, & præfectio prædictæ; immo & possessio earum virtute accepta, & alia omnia inde secuta erunt nulla. Confirmatur hoc per regulam Cancellariae

17. quatenus habet, renunciationem eius, qui post eam factā in manibus Papæ sex menses, vel in manibus ordinarij vnum vixit, & in possessione moritur, habendam esse pro nulla: at per illam anihilationem perinde perit illa renunctio, & vacatio inde manans cum possessione virtute illius accepta, ac si numquam fuisset facta: ergo etiam per anihilationem prouisionis, & præfectionis per huiusmodi breuia inductam perinde pereunt ille, ac si numquam facte fuissent: at si numquam ille facte fuissent, necessaria esset ostensio litterarum: ergo etiam si facte fuerint. Confirmatur hoc per regulam Cancellariae. 18. de infirmo resignante inductam eodem modo, quo regula prædicta. 34.

His tamen non obstantibus contrarium inferitur ex prædictis id, quod etiam tunc visum fuit nobis iuri consonantius, scilicet neque Capitulum debuisse, neque potuisse administrare hunc episcopatum, ne Reuerendissime Præsul, non consentiente; immo contradicente ac administrare volente.

O P P O S I T I O VIII.

18 Primo quod nemo potest, neq; debet inuitus a possessione sua, praefertim legitime quaesita, repelli: nisi auditus & damnatus c. 1. 2. q. 1. c. 2. de caus. poss. & proprietat. etiam si dominus rei possesse ipso iure illud dominiū perdat, & illa sit beneficiū ecclesiasticū c. licet. in 2. de preb. lib. 6. cum multis alijs, quae nos ad aliud propositum copiose citauimus, in praefect. c. cum contingat. de rescr. pag. 114. At Episcopus in casu proposito quaesuit, & non quomocunq;, sed legitime possessionem per breue praedictum: ergo nec potuit, nec debuit inuitus ea priuari, antequam audiretur & damneretur.

Secundo facit, quod nemo perdit possessionem rei, etiam sit beneficiū ecclesiasticum propterea tantū, quod perdat titulum eius, etiam ipso iure, ob aliquam negligentiam, delictum, aut aliam actionem: nisi animus verus, vel praesumptus perdendi eam intercesserit, vt in oppositione. 7. conclusum est: ergo licet ob negligentiam expediendi litteras Apostolicas Episcopus perdidisset episcopatum quoad proprietatem: non tamen ideo perdidisset quoad possessionem; cum non fuerit ei animus perdendi eam: ergo non vacabat quoad eam episcopatus: ac per consequentiam non poterat Capitulum absq; magna praesumptionis specie decernere eum vacare, & tamquam vacantem administrare.

Tertio quod ea, quae ipso iure perduntur tolli non possunt a possessore antequam per iudicē competentē declarentur esse perditā c. cum secundū leges. de haeret. lib. 6. & l. eius, qui debitorē. in princip. ff. de iure Fisci. At in nostro casu non fuit declaratum per ullum iudicem, episcopatum ipso iure perditum esse: ergo non potuit is tolli ab eo, qui eum tenebat; etiam si vere vacasset per praedictam negligentiam expediendi litteras intra sex menses.

Quarto quod nemo potest iudicare in causa sua. l. 1. C. ne quis in sua causa ius dicat. c. 1. 4. q. 4. Nemo item potest iudicare suam superiorem c. cum inferior. de maior. & obed. & c. inferior. 2. i. dist. Nemo item dubius de iurisdictione sua potest iudicare iuxta doctrinam Bart. in l. multum interest. ff. de conditio. & demonstr. & Petr. ab Anch. & Felin. per illam tex. in c. 2. de off. deleg. & gloss. sing. in c. saepe verb. *peremptoria*. de appellatione: at hoc casu causa erat Capituli, & Capitulum erat inferior, iudicando saltem ratione possessionis; in qua erat Episcopus, & dubitabat de iurisdictione; quia dubitabat de vacatione: ergo neque poterat pellerē eum, sine cognitione, neque cognoscere, an esset pellendus: ergo non potuit declarare, episcopatum perditum fuisse, esseque in se deuolutam eius administrationem.

Quinto facit, quod dispositio conditionalis non habet effectum ante conditionem impletam. c. si pro te. de rescr. lib. 6. l. cedere diem. ff. de verb. signi. neq; virtute illius potest iudicari aliquid prius, quam constet illam

esse impletam, arg. l. duo sunt Titij. ff. de testa. autol. at prædictam brevis
 sic est conditionale, quatenus inducit vacationem. Inducit enim eam
 sub illa conditione, si non expeditur littera intra sex menses: ergo si
 nihil potuit fieri per illud, donec constet, eas non fuisse expeditas intra il-
 los, at hoc in ipso sine sex mensium constare nullatenus poterit: tunc
 quia fieri potuit, ut penultimo, vel ultimo die illorum expeditæ fuissent
 Romæ; tunc quia danda erat aliqua dilatio alleganti eas esse expeditas:
 eo quod multis de causis terrarum, mariumque contingentibus fieri potest, ut lit-
 teræ Romæ confectæ intra sex menses non possint ostendi Comibrice,
 etiam intra 12.

- 22 Sexto facit, quod dispositio a iure communi exorbitans non est exten-
 denda. c. que a iure de reg. iur. lib. 6. præsertim cum non continet mate-
 riam iuris, sed aliquid contra, vel præter ius, secundum Pan. in c. ad au-
 dientiam de cleri. non residen. quem sequitur in notabili casu Gometin
 regul. de triennial. q. 10. pag. 10. Præsertim si etiam sit pœnalis. c. Pœna de
 pœnit. distin. 1. & maxime ad eum casum, in quo non esset ead. ratio: at
 extrauag. illa iniunctæ. exorbitat a iure communi; continet pœnam; dispo-
 nit in materia, quæ est cõtra vel præter ius; & in casu alio a nostro; & in
 quo maior ratio suadet decisionem illius extrauag. Exorbitat, inquam, a iu-
 re communi. Quia illud habet, æque probari posse facta per testes; ac per
 instrumenta l. in exercendis. C. de fid. instrumento. extrauag. autem præ-
 dicta disponit prouisionem episcopatum, & ceterarum dignitatum non
 posse probari nisi per instrumenta, immo neq; per omnia instrumenta,
 23 sed tantum per litteras Apostolicas expeditas, quales solæ bulla munitæ di-
 cuntur c. licet c. quam graui. de crimi. fals. & tradit Felin in. c. ex diligen-
 ti. col. fin. de simon. & Gome. in regul. de non iudi. iuxta form. quæst. 1. a
 pag. 3. & ante illos glo. regulæ Cancell. 69. Continet pœnam immo mul-
 tas pœnas; & contra multos, ut ex eius lectione palam est; disponit de
 casu alio a nostro. Nam disponit de prima, & noua receptione Episcopo-
 rum, & quorundam aliorum: in quo maior ratio suadet, decisionem illi-
 us extrauagantis, quam in continuanda receptione antiqua, arg. c. quem
 admodum. de iureiur. ergo non erit ad eam extendenda. Et in specie,
 quod omnis constitutio, & regula Cancellariæ requirens scripturam ad
 probandum sit stringenda, & non extendenda affirmat Rota in decis. 532.
 quam in ad citat. Ripa in rubr. de constit. nu. 50. & lib. 2. responso-
 rum. c. 1. Et quod illa ipsa extrauagans, iniunctæ, sit restringenda. speciatim
 ait glo. eius verb. *presumat.*

Postremo confirmo hæc per glo. mihi singul. eiusdem. extrauag. quæ
 in verb. *recipiant* ait, ostensionem litterarum esse quidem necessariam a
 principio, cum possessio capitur: non autem postea.

Ad primum ergo fundamentum in contrarium adductum respondeo

O P P O S I T I O T R I I I.

illam extrauag. inducere nouas penas, & agere de receptione prima, & noua: in noſtra autem noſtragi de receptione antiqua continuanda, & de non repellendo iam recepto, & ita eſſe diuerſum caſum a conſentio in ea. & non ſolum diuerſum, ſed in quo non eſt eadem ratio, quæ in illis, ut palam eſt: & ideo non eſſe ad hunc extendendam, per dicta in penult. fundamentis.

In hac ſolutione, & duobus poſtremis fundamentis pro noſtra opinio
 24 ne factis inferitur primo, lapſum fuiſſe Felii. in c. veniens. col. 2. de accuſatio. & in c. ne Deit. col. 2. de ſimo. quatenus per illam extrauag. tenuit generaliter omnes, qui per Sedem Apoſtolicam prouiſi accipiunt poſſeſſionem beneficiorum per ſolas ſupplicationes ſignatas, eſſe intruſos. Cuius auctoritas in hunc diem in multos fallit, ac multo plures forte ſeſel- liſet, niſi nos olim ab hinc, viginti duobus annis in academia Cathur- cenſi a doctiſſimo doctore Antonio de Petruſia, quem aliquando præle- gentem, audiuiſſemus; cuius in ſignis repetitio extat in l. 2. ff. de iureiur. cum ambo ſuper eodem caſu conſuleremur moniti, multa eius conſilia reddita ſecundum illud dictum Felii. reiecta fuiſſe a Senatu Parlemeſto Tho- loſæ reſidenti, poſtea Salmantice idipſum non ſemel auditorium noſtrū monuiſſemus, quod & in hac Academia frequenter fecimus. neque im- merito. Quoniam illa extrauagans eſt exorbitans & pænalis: & ſolum diſ- ponit de Episcopis & Abbatibus ac prioribus, qui loco eorum ſunt, & il- lis æquantur. Neque eſt ead. ratio in alijs beneficijs minoribus, quæ in illis maioribus, propter maius periculum, arg. c. vbi periculum. de ele- ctio. lib. 6. Quod etiam tenuit Blaſius Tholoſanus doctor, quem præce- ptorem habuimus in addit. Gulielm. de Monte Laugd. in regula. 1. de regul. iur. lib. 6. Felii. autem, ut arbitror, falſus fuit ſummario Ion. Fran- ciſ. Pauini, illius & aliorum extrauag. proditoris.

25 Secundo inferitur indiligentia quædam Gometij viri alioqui diligen- tiſſimi, qui in regula de non iud. iuxta formam ſuppli. q. 1. ſequutus Felii. in d. c. veniens. dixit, eum, qui accipit poſſeſſionem alicuius beneficij lit- teris non expeditis; perdere omne ius, quod habet: licet ſupplicationem habeat ſignatam. in qua re ambo bis peccant. Primo quod illam extra- uag. extendunt ad beneficia in ea conſepta; deinde quod præſupponunt, eos, qui contra diſpoſitionem illius poſſeſſionem capiunt, perdere ius ſibi competens, quod nunquam habet illa extrauag. quam in hoc citat Gomet. neq; regula. 25. Cancellarię, quam in id citat Felii. ut palam ex eorum contextu conſtat. Neq; eſt verum, niſi cum violenter accipitur poſ- ſeſſio, quo caſu etiam ſi litteris expeditis id fieret, perderetur ius, per e- um qui, de præb. lib. 6.

Tertio inferitur, longe rectius eſſe illud Caſador. in deciſ. 8. de reſtit.
 26 ſpolicæ ſcilicet regulariter reſtituendam beneficij poſſeſſionem ei, qui
 eam

est cum sola signata supplicatione accepit, per illam extrava. iniun-
 ditur inducant per locum ab speciali: ac si clarius diceret, illam extrava.
 fecerat quidem esse in casibus in ea contentis; non esse autem extra-
 deo ad alios. et ita non esse restituendum eum, qui spoliaretur pos-
 sessione, quam sine litteris expeditis; & ostensis caperet in dignitatibus
 contentis in illa extrava. alios autem, qui aliorum beneficiorum posses-
 sionem caperent sic: Facit, quod signata supplicatio gratiam perfectam con-
 tinet; & tribuit ius c. institutionis. 25. q. 2. & Clem. dudum. §. nos enim
 adiuncta. glol. in verbo. *verbo.* de sepult. tradit Bald. in l. fin. C. de legi:
 Pan. in c. nostri. de elec. & c. in nostra. de rescr. adeo, ut etiam si Papa li-
 gnans statuat moretur; nihilominus duraret gratia; & per mortē eius,
 eam facta esset, conferretur vacare beneficium; sententia Rot. in decis. 882.
 Nota quod ubi gratia. quæ in noue rubr. est 27. de rescrip. in antiquis, &
 tradunt recentiores in rubr. de constit.

27. Quarto infertur, verum esse illud, quod singulariter dixit Cassador. in
 decis. 2. de re iudi. nempe, absoluendum esse in petitorio eum, qui osten-
 dit solam supplicationem signatam, per quam constat non esse ius actoris;
 etiam si vna vel altera sententia esset pro actore lata, non obstante regula
 Cancell. 25. de non iudicando secundum formam supplicationis. Ex
 28 quo subinfert, solam supplicationem signatam facere fidem quoad pos-
 sessorium: & etiam quo ad petitorium ad absoluendum tantum reum;
 quæ conclusio noua & mirabilis est.

- Quinto infertur illud Ioan. Milis in reperto. verb. gratia Apostolica,
 scilicet prouisum a Papa ante confectas litteras, non habere canonicum
 29 titulum, intelligendum esse quoad hoc solum, ut litteris non expeditis
 non possit iudicari canonicus: non autem quoad alia; ut idem Cassador.
 vtiliter declarauit in d. decis. 8. de restit. spoliat. quem sequitur Gometius
 in d. regula. 25. q. 5. memor erroris Felin. & non sui superius relati: licet
 Ioan. Mil. simpliciter sequatur glo. illius regul. & Felin. in c. sciscitatus.
 de rescrip. nu. 23. Quod fuit dictum Rot. in decis. 458. in nouis, quæ in
 noue rubr. est 20. de concess. præbend. Pro comell. facit id, quod sepe cōtra
 multos consului, etiam ante Cassador. & Gometij operum editionē, per
 30 glol. in hoc aptam regulæ Cancell. 13; & aptiorem regulæ 53. Nempe so-
 lam supplicationem signatam, quæ dispensationem ad duo incompatibi-
 lia continet, quoad forum conscientie sufficere sine litteris expeditis; im-
 mo & quoad forum exterius quando in eo non agitur de illis incompati-
 bilibus, sed de alio tertio; immo & si de illis ageretur, modo ante sentē-
 tiam litteræ expeditæ præsentarentur. Quæ pulchre declarat procedere
 Gomet. in d. q. 5. non obstante regula. 53. quæ habet, dispensationem nō
 suffragari, nisi litteris expeditis. Quoniam illa de suffragio, vel auxilio
 iudiciali est intelligenda; & non de quolibet: sed de eo, quod est necessa-
 rium

rium ad finem principalem ipsius per prædicta. Quod non solum in dispensatione duorum incompatibilium: sed etiam in qualibet alia dispensatione paratione dicendum est. quo plurimorum animos scrupulosos confirmare potes. Quamuis idem Gomet. parum sibi constans in qd. p. eiusdem regulæ aliter, sed frigide loquatur.

31 Sexto infertur, eum, qui eligeretur unanimiter a Capitulo, essetq. immediate Pape subiectus, simul & a Curia Romana longe remotus, recipi posse a Capitulo, & administrare etiam hodie litteris non expeditis super electionis confirmatione: tum quia etiam nullatenus confirmata electione recipi posset, & administrare per c. nihil. de electio. tum quia illa extrauagans non debet extendi, vt prædictum est, ultra ea, quæ continet, & solum continet prohibitionem apprehendendæ possessionis, & administrandæ dignitatis virtute provisionis Apostolicæ: ergo non extenditur ad apprehensionem possessionis, virtute alius medij legitimi, quale habet huiusmodi electus: tum quia Oldr. conf. 9. Posito fine præiudicio. determinat Archiepiscopum Brach. nostrum primatem, qui est immediate Sedi Apostolicæ subiectus, distans a Romana curia, vltra 30. dietas, ad magnam instantiam sui Capituli; & propter ecclesiæ suæ necessitatem urgentem, nondum obtenta confirmatione a Sede Apostolica, administrando, & bonorum Ecclesiæ administrationi se immiscendo, non incurrere pœnas illius extrauag. Quod etiam annotauit Ioan. Fran. in glos. fin. illius extrauag.

Septimo infertur, illam extrauagantem non comprehendere illos, qui electi a Capitulis cõfirmantur ab aliis inferioribus a Papa. Illi enim post suas electiones confirmatas poterunt administrare, ac recipi sine litteris Apostolicis, vt Ioan. Monach. aiebat in glo. illius extrauag. Quoniam illa de solis apud Sedem Apostolicam promotis disponit; & non est ad alias prædicta, extendenda.

Octauo infertur, quod licet vero proprius arbitremur, illam extrauagantem locum vendicare sibi, etiam in Abbatissis; quoniam genus masculinũ concipit femininum, præsertim in dispositione legali. l. 1. §. 1. ff. de consti. pecu. l. 3. in princip. ff. de negot. gestis. Quod plerisque omnes affirmare testatur Deci. in regul. 2. nu. 108. ff. de reg. iur. etiam in materia odiosa, & pœnali, secundum Cyn. post Odofre. in l. quicumque. C. de feruis fugit. & Alberi. per illum tex. in l. si quis id, quod. ff. de iuri. omni. iudi. & alia, quæ vbi supra citat, Deci. tamen Abbatissæ electæ possent recipi, & administrare sine litteris Sedis Apostolicæ, vel aliis, iuxta formam c. indemnitatibus. de electio. lib. 6. per prædicta duo proxima corollaria. quæ res est quotidiana.

32 Nono infertur, eum, qui bona fide, sine dolo non aduertens id sibi non licere, administrari, non incurrere pœnas illius. Quoniam illa extrauag.

33 *errauag.* solum punit præsumentem, ac temerarium, vt declarat glos. eius
 in verbo *presumat*: & dispositio punitens aliquid præsumentem, non
 comprehendit eum, qui id bona fide ignoranter, aut imprudens, siue in-
 animaduertens facit, secundum Cardin. singulariter in Cl. 1. de priuileg.
 q. 39. Per quod aliqua dixi. in c. 2. de iudi. & multa in multis casibus re-
 spondi. Quorum vnum quotidianum est, non esse ipso iure irregularem,
 34 per *extrauag.* Papæ Pij, quæ incipit cum ex sacrorum. qui ante legitimam
 ætatem, vel extra tempora iuris, vel sine litteris dimissoriis, ordine sacro
 insigniti in eo ministrant, bona fide, sine dolo, sibi licere putantes: eo
 quod illa *extrauag.* solos ministrare præsumentes noue efficit irregulares.
 Nam iure anteriori, neque ita ministrantes essent irregulares, neque per
 illam inordinatam ordinationem essent ipso iure suspensi: sed suspenden-
 di, per c. vel non est compos. de tempor. ordinandor. Per quod pluri-
 mi ignorantes illam *extrauagantem* respondere solent, non effici irregu-
 lares etiam eos, qui dolo ac scienter in illis tribus casibus inordinate ordi-
 nati administrant. Nec mirum; quoniam omnes qui ad hunc diem com-
 menti sunt in illud c. ac alia ei similia in eo errauerunt, credentes ita ordi-
 ne insignitos non esse ipso iure suspensos: sed per iudicem suspendendos.
 Quod ipsum fecere Theologi in 4. distin. 24. vbi maior. q. 1. parui facit
 peccatum, quod incurrerent celebrando sic ordinati. Quod ante illum
 dixit Diuus Antonin. 3. parte. tit. 14. c. 16. Et vera quidem esset eorum sen-
 tentia, attentis legibus in corpore iuris clausis: non tamen attempta illa
extrauag. quam curauimus nobis Roma deferri, posteaquam illam extra-
 diticimus ex Villadiego in tract. de irregul. §. 10. Longe vero falsa attē-
 ta illa, postquam non solum grauiter peccat, qui sic ordinatus ante abso-
 lutionem a suspensione celebrat: sed etiam incurrit irregularitatem a so-
 lo Papa debilem; nisi, vt prædixi, bona fide putans, id sibi licere, ac alio-
 qui non facturus, id faceret. Tunc etenim non videretur eam incurrere
 propter verbum, *presumpserint* in ea positum, & doctrinam Card. præ-
 dictam quoad forum præsertim conscientiar: neque quoad forum exte-
 rius, si probabilis apparere posset ignorantia. Quæ conclusio firma no-
 bis videtur in eo, qui non solum bona fide ministravit in ordine sacro,
 quo sic insignitus fuit: sed etiam bona fide illum suscepit putans id sibi
 licere. Maius autem dubium fuerit, an idem dici possit de illo, qui teme-
 rarie quidem suscepit ordinem: sed bona fide, facta pœnitētia, illius ma-
 le susceptionis putans id iam sibi licere, in eo ministravit. Quod in hūc
 diem affirmare non ausi fuimus: nunc autem, salua eruditorum sentē-
 tia, videtur posse affirmari: tum quia pœna hæc irregularitatis solum
 imponitur ei, qui præsumperit ministrare. quoniam ei, qui inordinate
 ordinatur alia pœna suspensionis ipso iure infligitur, & in imponenda
 pœna suspensionis non ponderatur præsumptio: in imponenda vero irre-
 gularitate

O P P O S I T I O VIII.

35 gularitate sic: tum quia frequenter bona fides excusat ab irregularitate: quæ tamen non excusat ab excommunicatione, iuxta gloss. sing. quæ penul. est c. solet. de sent. excommunic. lib. 6. quæ habet, eum, qui bona fide putans se iustam habere appellandi causam, appellat, & post appellationem excommunicatus celebrauit, fidens suæ appellationi, esse quidem excommunicatum, si declaratur male appellasse: non esse tamen irregularem: tum quia Panor. in c. pastoralis. §. verum. de appellat. col. 4. dicebat, irregularitatem pœnam esse contemptus: & ideo, eum, qui nescit se excommunicatum, si celebrat, non esse irregularem. Quod proculdubio verum est de eo, qui probabiliter id ignorat: tum quia Domi. in c. is cui. §. 1. not. 1. de sent. excomm. lib. 6. dixit, irregularitatem non contrahi, sine dolo; vt latius scripsi in c. cum contingat. pag. 161. de rescrip.

Decimo infertur, verum videri quod ait glo. prædictæ extrauag. eam 35 fallere in eo, qui prouisus a Papa ob eius obitum non potest litteras expedire, nisi postmultum temporis. is enim qui ob hoc administraret, vel susciperetur sine litteris, non diceretur præsumere, neq; per consequentiam incurreret pœnas eius per prædicta.

Vndecimo infertur, iuste me nuper respondiisse cuidam Abbati, eum non incidisse in pœnas illius extrauag. quoad forum præsertim conscientie eo quod bona fide purans sibi licere, administrauit aliquot pauca eadẽq; satis obscura negotiola abbatia, quæ illi collata erat per supplicationem Papæ signatam.

Duodecimo infertur, tute item me respondiisse Capitulo insigni huius ecclesie, non oportuisse timere pœnas illius extrauagantis, eo quod non pronunciant, sedem vacare in casu prædicto; licet iuste possent id pronunciare. Quoniam tantæ rei dubietas eximebat eos a vitio præsumptionis, sine qua illius pœnæ non incurruntur, vt prædictum est.

36 Decimo tertio infertur, parum caute dixisse Gomet. in d. reg. de non iudi. iuxta forma. q. 9. per illam extrauag. reprobari decisionem Ludouici Roma. in consil. 348. col. 2. scilicet constitutionem, vel regulam de expediendis litteris intra certum tempus non includere episcopatus. tum quia vera videtur & eam probat Felin. in c. eam te de rescrip. col. 3. tum quia illa extrauag. nihil contra illam facit. Quoniam speciatim agit de Episcopis & superioribus. & ideo licet comprehendat eos, & tractet de litterarum expeditione: non tamen probat generaliter constitutionem, & regulam tractantem de litterarum expeditione comprehendere eos: sed solum eam, quæ speciatim disponit de illis: tum quia illa extrauagans non agit de tempore aliquo ad expediendas litteras præstituto: sed de necessitate illas expediendi, quo possessio capi possit, & dignitas administrari. Hactenus de solutione primi argumenti.

37 Decimo quarto infertur solutio. 2. argumenti. scilicet quod per clausulam

lam in eo tactam inducitur quidem vacatio ipso iure: sed non illa, quæ primo erat; sed noua: tum quia pœnalis dispositio ita interpretanda est in dubio; vt quam minimum pœnæ contineat, ag. l. si de interpretatione. ff. de pœnis & aliorum vulgarium: & secundum hanc interpretationem minus pœnæ continet hæc dispositio pœnalis, tum quia æque apte, immo aptius intelligi potest, vt vacatio, quam inducit intelligatur incipere a fine sex mensium; quam a die concessionis breuis: tum quia non habet breue, prouisionem, & præfectionem haberi, pro infectis. Quod maioris virtutis erat, quam anihilatio, iuxta gl. singul. Clem. 1. de immunit. ecclesiarum: tum quia neque disponit, vt sint nullæ, & censeantur esse tales ex tunc; scilicet a die prouisionis, & præfectionis: sed quod sex mensibus elapsis censeantur nullæ, si intra illos non expediantur litteræ; non obscure adiungens anihilationem lapsui sex mensium, arg. l. in delictis §. si extraneus. ff. de noxal. ac per consequentiam significans inducere nouam vacationem contingentem per negligentiam expediendi litteras: & non continuationem vacationis antiquæ, argumento eorum, quæ iusta infra in illat. 21. & 22. dicuntur.

38 Decimoquinto infertur, illi extrauag. locum esse in eo, in cuius fauorem possessio esset accepta, non tamen eius nominè; sed Cameræ Apostolicæ, vsq; ad certum tempus, vel donec illi prouisum esset. quod frequenter fit. Is enim non posset accipere possessionem, neq; administrare in dignitate cõtenta in illa extrauag. virtute solius supplicationis signatæ, sine litteris expeditis, & Capitulo ostensis. Quia eò casu ageretur de receptione noua illius, & de possessione noue illi querenda: licet de antiqua Cameræ Apostolicæ quæsitâ. quod nuper cuidam illustri genere viro respondimus percipientes respondere contrarium, quod ei longe gratius fuisset.

Decimo sexto infertur solutio tertij argumenti; scilicet causam finalem illius extrauag. non esse, ne is, de quo dubitatur, an sit, habeatur Prælatum: sed ne, qui non est, recipiatur noue in Prælatum, vt ex proximo illius colligitur. quæ causa cessat in eo, qui fuit semel legitime receptus, vt palam est.

40 Decimoséptimo infertur solutio 4. argumenti; scilicet non esse causam finalem, sed impulsiuam illius extra illam, ne iura Cameræ Apostolicæ soluenda fraudentur: aut cõtè non esse verum, quod æque illa fraudarentur per antiquæ receptionis continuationem, ac per nouam. Quoniam vero simile est, Sedem Apostolicam ita iuræ Cameræ cauturam, cum eiusmodi breuia concederet ad accipiendam nouam possessionem; vt in illius consequenti continuatione non possint æque, atq; antea, sua iura fraudari.

41 Decimooctauo infertur solutio 5. argumenti; scilicet in omni quidem materia, vbi agitur de noua receptione, & obedientia Prælatorum in illa

O P P O S I T I O U I I I .

extranag. contentorum, per litteras expeditas, intelligi de expeditis, & ostensis eis, qui eos recepturi sunt: at in casu horum breuium non agi de noua receptione Prelatorum: sed de eis expellendis, vel retinendis.

Decimonono inferitur solutio. 6. argumenti, eiusdemq; plurimum vrgentis, scilicet aliud esse decernere, vt aliquid habeatur pro infecto; quod predictum breue non facit: aliud cassare aliquid, & anihilare; & decernere nullum in aliquo euentum; quod predictum breue habet, vt singulariter annotauit Panor. in c. qua in ecclesiarum. de constit. nota. 4. & in fine c. non debet de consang. & affinit. Quod probant singul. duę glos. coniunctę, scilicet glo. singul. Cle. I. de immunit. ecclesiarum, quę recepta per omnes adiuncto tex. probat, omnes effectus etiam iam productos alicuius dispositionis censi reuocatos, cum statuitur, vt illa habeatur pro infecta: & glo. memorabilis. c. debet. de consangu. in uerbo, de cetero, quę probat, reuocata & anihilata constitutione, non censi reuocatos effectus ab ea iam productos.

43. Vigesimo inferitur, omnia facta per Prelatos post acceptam possessionem virtute talium breuium intra sex menses datos eis ad expediendas litteras, esse, ac mansum iri valida; etiam si nunquam eas expediat. Quoniam, vt ex predictis colligitur, prouisiones illorum Prelatorum nõ decernuntur infectę, & a sua origine nullę: sed anihilantur, per illorum sex mensium lapsum. Cui consequens est ordinationes, litteras dimissorias, visitationes, processus iudiciales, sententias, fructuum locationes, & alia id genus omnia, per ipsos intra illos sex menses facta valida mansum iri. quod longe memorabile est, & a nemine, quod meminerim, tactum.

Vigesimoprimo inferitur solutio vltimi argumenti, quod in regula Cęllarię. 18. & 34. fundabatur, scilicet illarum regularum clausulas tacitas, vel expressas minus irritantes esse; quam illa, per quam res habetur pro infecta: plus tamen, quam illa, quę simpliciter cassat actum: eo quod aliquos effectus iam productos a renunciatione, ante eius cassationem, cassat: quod non facit simplex cassatio: non autem omnes, quod facit illa, quę rem habet pro infecta per predicta: nam si is, cui collatio beneficii facta est, per infirmi resignationem, ante 20 dierum lapsum, & infirmi mortem accepta illius possessione, celebrarit, oblationes suscepit, contulerit, vel presentauerit in beneficium ad collationem ipsius spectans, vel aliud id genus aliquid fecerit, omne id valebit, etiam si postea mortuo renunciante intra 20. dies cassetur renunciatio, per quã ipse habuit titulum, arg. regulę, factum legitime. de reguliur. lib. 6. Et ita vides, non omnes effectus productos ab illa renunciatione, quę per illam regulam cassantur, tolli; tolli autem aliquos. Nam collatio virtute illius renunciationis facta, possessio item quesita cassatur: quę est memorabilis,

- bilis; eademq. quotidiana illius regulae declaratio: neque per glossi illius, neque Gometium, neque aliquem alium, quem meminerimus, in hunc diem facta. Gratia breuitatis omittimus monstrare, idem esse dicendum circa cassationem renunciationis inductam, per regulam Caccia. 34. eo quod non fuerit illa intra debitum tempus publicata.
45. Vigesimo secundo inferitur, non satis caute dixisse Gometium, qui obiter tamen, & aliunde ageris sentit in illa regula 18. de infir. resignante. q. 30. col. 2. allegando illam gloss. Clem. 1. de immunit. ecclesiarum. renunciationem eiusmodi resignantis, & intra 20. dies morientis, pro infecta haberi. id enim neque illa regula dicit, neque est verum: tum, quia in proxima illatione monstrauimus, non anihilare illam regulam oēs effectus productos ab illa renunciatione: quod tamen faceret, si eam haberet pro infecta, per praedicta: tum quia ipsemet paulo superius dixit, vacatione illam, quam illa regula fingit venire per mortem infirmi renunciatis, qui moritur intra 20. dies, non esse veram; sed fictam: ergo prima resignatio non habetur pro omnino infecta: quoniam operatur, ut vacatio, quae alioqui vera contingeret per mortem, non contingat nisi ficta: tum, quia ipsemet paulo inferius, ait beneficium ita vacans per mortem infirmi, qui familiaris esset alicuius Card. non comprehensum in sub regula de impetrantibus, per obitum familiarium Cardinalium: & ita fateatur oportet, eiusmodi renunciationis effectum aliquem perdurare, consecrata eius cassatione, ac per consecutionem non haberi eam, pro infecta. Quamquam hanc eius posteriorem decisionem & si non reprobemus; certe in praesentia non approbamus: sicut nec contendimus cum illo, qui dixerit, Gometium intellexisse illam renunciationem habendam pro infecta: quoad quid; non quo ad omnia, modo confiteatur, non satis apte in id allegasse gloss. illam fing. Clem. 1. de immunit. Eccles.

SUMMARIUM.

1. **R**enunciationis beneficii exceptio aliquando impedit restitutionem aliam quando non: & quando impedit, nunc alia, & nunc alia ratione id facit.

O P P O S I T I O N I S N O N A E
S O L V T I O.

AD. nonam oppositionem respondemus negando, exceptionem renunciationis nulla ratione alia impedire restitutionem, quam quia inducit defectum proprietatis: immo dicimus, per eam non impediri re-

O P P O S I T I O U N I I.

stitutionem; cum nihil aliud, quam defectum proprietatis inducit: at quia plerumque inducit defectum notorium proprietatis, vel amissionem possessionis, vel habet vinculum iuramenti non repetendi, & nonnumquam omnia praedicta, vel aliqua ex illis, ideo exceptio renunciationis aliquando non impedit restitutionem, & aliquando sic: & quando impedit, nunc impedit alia ratione, nunc alia, & aliquando duabus, & interdum tribus, ut clare resolutum fuit supra in solutione 7. opposi. nu. 21.

S U M M A R I U M.

- 1 Intellectus. c. licet. de prob. lib. 6. nu. 6. 10. & 31.
- 2 Restitutio non competit omni male expulso.
- 3 Restitutionem quandoque impedit exceptio defectus dispensationis. quod declaratur. nu. 14. & 19.
- 4 Possessio qua non colorata, qua colorata, & varia. nu. 23.
- 5 Restitutionem impedit reservatio. Quando nu. 44. & sequen.
- 6 Possess. colorata non perdit colorem, perduto titulo, & nu. 12.
- 8 Possessio, nec color eius perditur semper renunciatione.
- 11 Spoliatus priori beneficio ipso iure perduto restituitur non ostensa dispensatione.
- 15 Intellectus c. constitutus. & c. quoniam de filijs presbyt. discussus. & resolutus. nu. 17.
- 16 Possessionem beneficii non impedit ius commune contrarium.
- 18 Beneficium patris numquam datur immediate filio, & c.
- 20 Didaacus Couarrunias laudatus.
- 21 Intellectus c. ad decimas huius tituli. lib. 6.
- 22 Restituitur beneficium perditum per c. de multa, non autem perditum per extrauag. execrabilis idem, nu. 31. & quare, nu. 32.
- 24 Possessio, qua parit restitutionem, non semper anihilat provisionem illam tacentem, neque e contrario.
- 25 Annalis possessio quid pariat, & quid triennis violenta, non violenta. num. 26.
- 26 Intellectus regul. de annali possessore, & regula de trienniali. nu. 27.
- 28 Simoniacus quando restituendus.
- 29 Spoliatum litigioso beneficio, quando, & quare non restitui.
- 30 Beneficium reservatum quousque tale manet, & litigiosum non esse tale.
- 32 Beneficium vacans per c. de multa. retentum ultra tempus extrauag. execrabilis non est reservatum: licet, & c.
- 33 Beneficia vacantia per promotionem ad alia restituenda, nec reservata regulariter, nisi sit Papalis. nu. 34.
- 35 Guiliel. Cassador laudatus.

Reservatio

36. *Reservatio obstat restitutioni, & quare contra Aretin.*
 37. *Intellectus, c. si, eo tempore, de electio. lib. 6.*
 38. *Reservatio impedit possessionis affectuionem, licet non inducat notorium defectum, nu. 39. Et restitutionem etiam non probata, ex continenti, s. l. 1. q. 2. Et etiam generalis est odiosa. Et quinque axiomata singularia de illis, nu. 43. & 44. & 45. & 46.*

OPPOSITIONIS DECIMAE
 SOLVITIO.

AD decimam oppositionem, quatenus fundatur in eo, quod nulla ratio alia reddi potest, quare petenti beneficij restitutionem obster renanciano, nisi quia per eam inducitur notorius defectus proprietatis responderi potest per dicta in coroll. 2. solutionis. 7. oppositionis; scilicet id falsum esse. Quoniam possunt reddi etiam alia duæ ibi relatæ, & paulo superius probate. Quatenus autem proponit, falsum esse, quod defectus notorius proprietatis impediatur restitutionem beneficij ecclesiastici, per c. porro, de divortis. respondemus negando in casu illius c. intervenisse defectum notorium proprietatis, ut nove, late, simul & clare demonstramus in c. in litteris. infra eod. Quatenus autem adducitur probatio ex c. licet. 2. de præb. lib. 6 qua parte probat, eum, qui adeptus est beneficium curam animarum habens annexam, non posse pelli ab altero quod prius habebat simile illi, antequam audiatur: licet adeo credatur illo ipso iure priuatus, ut episcopus conferre possit illud alteri, etiam eo non vocato; non obscure significans, restituendum eum esse, si ab eo pellatur non auditus: cum tamen contra ipsum restitutionem petentem sit ius commune contentum in c. de multa. de præb. & in extrauagan. Ioan. XXI 1.

1. Ad hanc oppositionem respondemus. Primum meminisse nos bis negare in publica disputatione, ex eo. c. colligi, eum, contra quem est ius commune, restituendum esse. Dicebamus enim ibi non probari, restituendum esse ante omnia eum, qui post adeptionem secundi spoliatur priore, quia ibi solum dicitur, malefactorum Episcopum, qui eum sine causæ cognitione possessione talis beneficij, priuauerit: at ex eo non inferitur, eum ante omnia esse restituendum. Quoniam multis male expulsi non competit restitutio ante omnia: tum quia qui sine villo titulo te vi expelleret a beneficio, quod tu quoque sine titulo detines, & illud sibi acciperet male quidem faceret: & duplici nomine; nempe, quod sine titulo id capit, contra c. 1. de eo, qui mittitur in possess. caul. rei seruã. lib. 6 Et quod vim tibi facit contra totum titulum. ff. & C. ad leg. Iul. de

ui. Atta-

ui. attamen non restitueris; si tuam possessionem nullo titulo iustificare, siue colorare possis, iuxta glo. singul. receptam Cle. 1. de caus. poss. Quod in hac ipsa specie singulariter decidit Rota in decis. 160. Reus in nouis. 2. tum quia male fecerit iudex; qui causa cognita contra iustitiam, illique sua possessione priuauerit. c. 1. de re iudi. lib. 6. at ille priuatus, nisi appellatione, vel alio iuris remedio sibi prospexerit, per restitutionem iuvari non poterit, iuxta glo. singul. c. presentium. 7. q. 1. & iuxta ea, quae in c. coque-
 rente. infra eod. latius diximus. Ex quo infertur, eos, qui dicunt in casu il-
 lius. c. licet. non competere restitutionem male priuato possessione, non dicere aperte contra illud c. sicut incaute dixit Aeneas in tractatu referua.
 q. 4. immo quod non solum hoc non sit aperte contra illud c. neque contra
 vllum aliud; sed quod sit verum. facit. Primo illa determinatio Vincer-
 centii, quem sequuntur Anton. Aretin. Felin. & clarius omnibus Panor.
 colum. penul. in c. ex parte. sub finem. de for. compet. scilicet quod contra
 rescriptum impetratum ab spoliato altera ex duabus dignitatibus, quas
 tenebat, super spolio illius, expressa ea causa; quod dispensationem habe
 3 ret eas tenendi; potest opponi exceptio defectus dispensationis per viam
 subreptionis, licet tangat proprietatem: eo quod illa causa non expressa,
 non fuisset illi concessum rescriptum etiam super spolio. Ex quo Pan. ibi
 dem. col. pen. pro indubitato colligit, nec refellitur ab vlllo, spoliatum al-
 tera ex duabus dignitatibus, etiam si spoliatur a priuato, non esse resti-
 tuendum, nisi facta fide, saltem quali quali de dispensatione.

Secundo faciunt & neruose quidem c. constitutus, & c. quoniam. de fil.
 pres. qua parte probant. eum spoliatum, contra quem est ius commune,
 non esse restituendum; probant enim, filium, pres. spoliatum beneficio
 paterno non esse restituendum; quia ius commune vetat talem succes-
 sionem.

Tertio facit c. ad decimas. hoc tit. lib. 6. quod habet, spoliatum decimis,
 quas contra ius commune tenebat, non restitui ante omnia.

Quarto facit decisio illa sing. Rotae 371. Nota quod vbi. in nouis, quae
 habet spoliatum altero duorum beneficiorum incompatibilium, quae vl-
 tra tempus statutum in extrauag. execrabilis. Ioan. xxij. tenuit, non debe-
 re ante omnia restitui: eo quod apparet talia beneficia non posse iure
 teneri.

4 Quinto facit c. litteras. de concess. praeb. qua parte probat, possessione
 praeb. prioris eius, qui alteram similem accipit in eadem ecclesia, non esse
 coloratam; dum ait, impetrationem illius validam fuisse, etiam non fa-
 cta de illa possessione vlla mentione: quae tamen non fuisset valida, si
 fuisset colorata: cum de possessione colorata meminisse oporteat. c. cum
 nostris eod. tit. de concessio praeb. Et quod talis possessio non sit colorata
 affirmat etiam Domini. in c. licet 2. col. 2. de praeb. lib. 6. & in conf. 86. col.

fin.

fm. iure cassante colorem tituli, secundum eundem utrobique. Id ipsum affirmat Fel. in c. in nostra de rescr. coroll. 36. in principio post alios, quos ibi refert, præsertim Roman. consil. 499. In præmissa. qui vitiole ibi citatur.

Sexto facit, quod non restituitur is, qui cum titulo ordinarij, accepta possessione beneficij, super quo litigabatur, non auditus, nec vocatus expellitur mandato executoris virtute sententiæ late super possessione: eo quod contra ipsum est ius commune; scilicet c. si hi contra quos. vt lit. pend. lib. 6. vt singulariter, ac vtiliter determinat Rota in decis. 429. Nota nunquid. in antiquis. que in uoue rubricat. est 17. de restitut. spoliat. & in decis. 4. Bisneti. de restit. spoliat.

- 5 Septimo facit, quod reseruatio beneficij cum decreto irritanti facta non solum inficit collationem beneficij: sed etiam possessionem, secundum decis. Rotæ. 16. in nouis; quæ in noue rubricat. est 3. de restit. spoliat. & prædictam. 4. Bisneti. de restit. spoliat. & Egidiuum conclusio. 536. in possessorio. & Anton. Corset. in tractat. de potestate, ac excell. regia. qd 72. in 42. limitatione illius regulæ. Quod spoliatus ante omnia. & c. & Pan. in c. in litteris col. penul. infra cod. vbi diximus, & tradit Aeneas de Falcon. in tract. de reseruat. q. 4. & 1. nu. 11. & 41. effectu, & Rom. in d. consil. 499. in præmissa cõsultatione: at beneficia incompatibilia, que tenentur contra extrauag. execrabilis Ioann. xxij. non solum vacant ipso iure: sed etiam videntur reseruata, per §. qui vero. eiusdem extrauag. ergo spoliato altero illorum non competit restitutio ante omnia, neq; per consecutionem ei, contra quem ius commune facit.

- 6 Contra tamen hunc modum intelligendi prædictum c. licet 2. de præb. lib. 6. & quod in casu illius c. pulsus a suo beneficio, antequam audiat, ante omnia sit restituendus, multa vrgent. Primum, quod in penul. notab. illius c. Domi colligit, possessionem nemini esse auferendam, nisi discusso iure possidentis. Vnde infert contra executores litterarum Apostolicarum, qui vocatos possessores beneficiorum, & paratos ad allegandum sua iura non curant audire: sed illico mittunt impetrantes in possessionem eorum. Cui addit Perul. ibidem. 3. notabili, possessionem sic sine ordine iudiciario, & ita de facto datam, reuocandam esse, sine ordine item iudiciario, iuxta glo. memorabilem. l. minor. §. 1. ff. de euiction. que a plurimis putata singular. similem habet in c. Primates. 2. q. 1. & in l. 1. verb. infirmabitur ff. de fer. Etia sine citatione, secundum Inno. in c. querelâ. de electio. per quæ pro indubitato præsupponit restitutioni ante omnia lo cum esse in illius c. casu. Id etiam clare præsupponit Deci. in consil. 191. in causa col. pen. & Aeneas de Falcon. in tract. reseruat. in q. 4. effectu. 41. Idem præsupponit Oldr. consil. 227. relatus, & probatus ab addit. 4. decis. Rotæ 16. in nouis. quæ in noue rubric. est 3. de restit. spoliator. Cuius consilij

O P P O S I T I O X.

consilij verba non citato auctore probauit, & posuit Ioan. Andr. in. addit. Specul. de petit. & possessio. § fi. Idem Anton. in c. precedenti. col. fin. & Panor. in c. litteris. nu. 29. infra eod. non tamen Alexandrinus in c. quo iure col. 3. distin. 8. licet eum quidam in hoc citent. Id ipsum præsupponit cum multis alijs citatis per se Felin. in c. cum olim. col. 8. de re iudi. & Nicol. Milis in repertor. verb. *beneficium*, quo quis. & Guliel. Casador. in decif. 1. de restitut. spoliat. nu. 7. & in decif. 14. super regul. Cancell. nu. 7.

- 7 Secundum quod pro hac communi sententia, omiffa doctorum auctoritate, est, quod possessio semel quaesita titulo colorato non perdit colorem per solam priuationem iuris non notoriam, vt late probatum extitit in oppositione præcedenti a numero. 6. vsq; ad 20. & est sententia Archid. in d. c. licet. verbo. *conferre*, allegantis in hoc casum c. litteras. de concef. præbend. vbi, ait hoc manifeste probari, quatenus habet. eū, qui habet vnam præbendam in aliqua ecclesia, & nanciscitur dignitatē simul & præb. in ead. perdere quidē ipso iure priorē præbendam quoad titulum: non autem quoad possessionem. Habet enim ille tex. eiusmodi præbendam vacare quidem iure: non autem facto. & quod possessio non perdatur perditio titulo, per sententiam iuris, neq; per sententiam hominis ante executionem affirmat ultra prædictos in opposi. præcedenti Anton. in c. præced. col. final. dicens, hanc esse causam, quare in casu. d. c. licet. non potest tolli possessio priuato ante vacationem. Quod ipsum tenuit late Oldr. in d. consil. 227. & Ioan. And. in addit. Specul. § fin. & additio. 4. Rota in decif. 16. in nouis. & talem possessionem esse coloratam affirmat Card. in c. cum nostris. de concef. præb. q. 6 & 18.
- 8 Tertium quod etiam per renunciationem expressam, etiam in manibus superioris factam, & admissam non perditur possessio nisi inducatur defectum iuris; aut vere, vel presumptiue id fiat animo perdendi etiā possessionem, per ea, que late, ac efficaciter comprobamus in solut. 7. oppositionis. Quartum quod intentio Rom. Pontificis in illo. c. licet. videtur fuisse declarare, non solum Episcopum malefactorum, qui sine causæ cognitione expulerit prius possidentem: sed etiam expulso competitorum remedium restitutorium
- 9 Quintum quod contraria conclusio aperiret viam spolijs multis, grauibus delictis, & seditiosis scandalis contra legem conuenire. ff. de pactis dotalibus, & c. ex parte de consuet. quod in simili ponderabat Casad. in decif. 1. nu. 6. de restitution. spoliat. Multas item grauissimas lites suscitet contra. c. finem litibus. de dol. & contum.
- 10 Videtur ergo dicendum. Primo verum ac germanum sensum prædicti c. licet. esse, quod non solum peccat, & malefacit Episcopus, qui tollit possessionem prioris beneficij curam animarum habentis alicui, secundum

cūndum simile adepto, non audito, neq; vocato, sed quod etiam ille esset restituendus. Secūdo quod est restituendus, sine vlla dubitatione, si demōstret dispensationem ad duo incompatibilia, etiam per solam supplicationem signatam. Quoniam illa sola, sine litteris aliter expeditis sufficit ad iustificandum titulum tantum, quantum satis est ad restitutionem faciendam, vt in oppositio. octaua, a. nu. 25. vsque ad 30. tractauimus: & seruat prātorium Rotæ; vt præ omnibus attestatur Guliel. Cassador in decis. 8. de restitut. spoliat. respondens ad regulas Cancellariæ contrariū innuentes, vt in d. oppositio. 8. respondimus ad aliud propositum.

- I 1** Tertio, quod restituendus est, etiam si solum alleget, & non probet, dispensationem, vel aliam causam specialem, ob quam possent illa duo simul teneri; qualis est illa c. dudum. 2. de electio. & c. super eo, & c. si tibi concessio. de præben. lib. 6. eo quia defectus dispensationis, vel alterius causæ similis, causam proprietatis tangit & non possessionis: & ita sine illius discussione restitutio est facienda. c. 1. supra eod. tum quia ratio, quare ipse non debuit priuari possessione antequam vocaretur, fuit: quia potuit sibi competere ius in illo beneficio. Cum ergo etiam post spoliū possit ei competere illud, & ostendat aliunde colorem tituli, cuius virtute petit restitutionem, reponendus erit in illo statu ratione pari;
- I 2** arg. l. illud. ff. ad l. Aquil. tum quia perduto titulo beneficij per sententiā iuris, non perditur color possidendi, vt in 2. fundamento pro hac parte adducto est ostensum; & omnes pro hac parte supra citati hoc sentiunt.

Quarto dico, eum restituendum, etiam si nihil causæ iustæ retinēdi ea alleget, modo non fateatur, se illam sine vlla causa iusta tenere: sed dicat sufficere sibi titulum coloratum quoad restitutionem, & cū de proprietate agetur ostensurum se causam iustam ea retinendi. quod eisdem rationibus, quibus præcedens dictum confirmari potest.

Ex his quatuor dictis & sex fundamentis pro hac parte adductis inferitur. Primo solutio primi fundamenti pro altera parte adducti, scilicet de cisionem illam Vincen. & corolla. Pan. ex ea illatum, relata in eo, non vindicare sibi locum in duabus dignitatibus retentis, contra dispositionem. c. de multa. de præb. modo non vltra tempus extrauag. execrabilis. Ioan xxij. nam tunc esset locus dicendis mox in illat. 7.

- I 4** Secundo inferitur, solutio secundi arg. scilicet restituendū esse quandoque aliquem antequam demonstret dispensationem; licet id quod sibi petit restitui contra ius aliquod commune tenuisset; antequam spoliaretur, & tenebit posteaquam fuerit restitutus: & ita restringenda esse alio modo c. illa duo constitutus. & quoniam. de filiis presby. quatenus contrarium probare videntur: vnde glos. eiusdem c. constitutus dixit, illud procedere, quando agitur petitorio, siue super proprietate: vel secundum alios petitorio simul, & possessorio. Sed hæc limitatio non congruit

O P P O S I T I O , X .

- prædicto, c. quoniam . eiusdem tit. quod palam de solo possessorio agit, quatenus habet, clericum, qui est notorie filius eius, qui immediate fuit beneficiarius alicuius Ecclesiæ, posse ab illa expelli sine testibus, & sine ulla cognitione causæ; & nullum ei ob id dari remedium restitutorium, per quod ante omnia restituatur. Quare secundo quidam dixerunt, restringenda esse illa ad casus, in quibus ius commune a principio repugnat tit. spoliati: dictum vero c. licet, cum his, quæ supra adduximus ad alios, in quibus a principio nihil repugnat titulo; sed post adeptionem possessionis cœpit repugnare. Sed etiam hoc refellitur: tum quia repugnantia iuris communis non impedit possessionis asecutionem, ut probat. c. cum de beneficio. de præb. lib. 6. quatenus habet, fieri posse beneficium regulare sæculare, & e contrario per præscriptionem, quam constat non currere sine possessione. c. sine possess. de reg. iur. lib. 6. tum quia ex hoc responso sequeretur, clericum sæcularem spoliatum beneficio regulari; vel e contrario, regularem spoliatum sæculari; vel minorem 25. annis spoliatum beneficio curam animarum habente; vel canonicum ecclesiæ cathedralis, qui nondum haberet 14. annum completum pulsum a canonicatu non esse ante omnia restituendum: licet titulo iustificaret, siue coloraret possessionem, nisi etiam dispensationem prius probaret. Quod est contra decis. Rotæ. 114. Nota, quod ubi regularis canonicus in antiq. quæ in noue rubricatis est 9. de restitut. spoliator. Et contra Pan. receptum in c. In litteris. infra eod. col. 8. ubi latius diximus, & alienum ab omnium doctorum doctrina, & praxi.
- 17 Tertio igitur noue, sed vere respondeo, illa duo capitula esse limitanda procedere in casibus, in quibus quis petit restitutionem contra tale ius commune; cui numquam, vel perraro solet Papa derogare; quale est edictum, de quo agunt, scilicet ne filij presbyterorum succedant patribus
- 18 immediate; cui numquam in hunc diem est derogatum. Quoniam & si multa beneficia patrum videamus venire ad filios, neque videamus vllum alium inter illos medium; nullum tamen venit immediate. Quoniam patres solent renunciare primum in fauorem amicorum, quibus fidunt; quique postea non expeditis litteris, ut sumptus vitentur virtute solius signaturæ renunciant in fauorem filiorum eorum: & ita mediate, & non
- 19 immediate succedunt patribus sui filij. Capitulum vero licet, & supraddicta procedunt in casibus, quibus contra petentem restitutionem est tale ius commune, cui facile Papa derogat: sicut in simili id, quod sine permissione principis fieri non potest, dicitur impossibile; cum id non est solum fieri ab eo, per l. apud Iul. alias idem Iulianus. §. constat. ff. de leg. 1. non autem, si est solitum, per l. intercidit. ff. de conditio. & demonstratio. & l. quidam. ff. de rebus. dub. Quod olim in c. super eo. de conditio. appof. Salmanticæ latius tractauimus post alios ibi, & in d. §. constat. & Adrian.

Adrian. in 4. de matrimonio. 10. dubio, & alios alibi, quoad matrimonium a confanguineis contractum sub conditione; si Papa dispesauerit. Quod nunc noua eademque, ni fallor, vera consideratione, quæ omnes rem cõ trouerentes conciliaffet, illustrassemus; nisi uestra, longe illustris cõcio, 20 humanitate nimium abuteremur: et ni doctissimus Didacus Couarruias doctor Salma ticensis nuper summatim; sed diligenter id attigisset in 2. parte. c. 3. suæ, tum uilis, tum doctæ in quartum librum epitomes; in quo, quæ modestia eius fuit, non erubuit donare nos præceptoris nomine, memor potius illius temporis, quo potuit doceri: quam huius, quo docere: et nisi propediem edere, diuina ope, pararemus commentaria ordinaria totius huius tituli, in quorum ea parte, qua interpretamur. c. litteras. infra eod. id inferimus.

Tertio infertur solutio tertij argumenti pro contraria parte adducti, 21 scilicet restringendum esse c. ad decimas. huius. tit. lib. 6. ad tale ius cõ mune; quale est illud, de quo loquitur. Quod scilicet non solum faciat contra petentem restitutionem: sed etiam pro negante illam: qui cõmunis intelligendi modus est tam glo. in verb. eundem clericum, & doctorum ibidem, quam Panor. in c. in litteris, & c. item cum quis. infra eod. & in disput. Titius. nu. 7. Iason cum Communi in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poss. nu. 47. & sensit Deci. consil. 449. Visis duobus, quatenus. nu. 20. per illud dicebat, non esse restituendam spoliato possessionem, cum manifeste constar, proprietatem pertinere ad spoliatam: cuius gloss. intellectum, diuersas super ea opiniones conciliandõ; intellectum item glo. antepen. & effectum quoad hoc, defectus proprietatis notorii, cum intellectu c. porro. & c. significasti. de diuort. & c. si cõ stiterit. de accus. non omnino indiligenter tractamus in c. in litteris. infra eodem.

22 Quarto infertur solutio 4. argumenti, scilicet quod aliud est petere restitutionem beneficij obtenti contra. c. de multa. solum, quod nos dicimus iniustum, aliud petere restitutionem beneficij retenti ultra tẽpus extrauagantis execrabilis Ioan. xxij. quod Rota dixit iniustum in illa decis. 375. Nota quod ubi. in nouis, alias incipit. Fuit dubitatum. De procurator. in nouis; quæ in nou. rubr. est 27. Nam priore casu est locus restitutioni, vt in 1. illat. dicebamus; quia nihil aliud obstat eam petenti, quam quod ius commune est contra ipsum: posteriori vero non est locus restitutioni: quia non solum ius commune est contra ipsum: sed etiã reseruatio, quæ munita decreto irritante beneficium sic retentum reseruat dispositioni Papæ: vt habet illa extrauag. in §. qui vero. vers. quæ omnia, & singula. Et inter alia, quæ obstant petenti restitutionem beneficii est reseruatio Papalis, vt tradunt. Pan. & alij citati in ultimo argumento pro priore parte adducto. Quod latius in 7. illatio. vbi illud solue-

O P P O S I T I O X

mus, dicam.

- 23 Quinto infertur solutio 5. argumēti, scilicet possessionem prioris præbendę ipso iure vacantis per adeptionem secunde fati coloris habere quoad vnum effectum: non autem quoad alium. Habet quidem quoad petendam restitutionem, si ea spoliaretur, iuxta d. c. licet. 2. non habet tamē quoad impediendum valorem prouisionis Papalis; quę nullam de illa faceret mentionem, iuxta illud c. litteras. de concess. præben. Non enim habet tantum coloris quoad hoc, quantum exigit. c. cum nostris. de concess. præbend. cum ibi late notatis per omnes, & per Cofinam in statutis ecclesię Gallicanę. tit. de pacif. posse. in verbo coloratum, & Gomet. in regula de trien. q. 27.
- 24 Et ne hoc mireris considera primo, quod etiam econtrario datur possessio, aut certe detentatio, quę non parit fructum remedij restitutorij spoliato: parit tamē fructum annihilationis prouisionis habitę a Papa,
- 25 non facta de illa mentione; nempe, possessio annalis beneficij referuati virtute tituli ordinarij accepta. Illa enim spoliatus non est ante omnia restituendus, vt in illatio. 7. dicam: annihilat tamē prouisionem habitam a Papa, non facta de illa mentione, per ordinationem quandam Papalem descriptam in Cancellaria, & relatam in decis. Rotę. 783. in antiquis, quę in noue rubricatis est 78. de rescript. Dic, quod ordinatio Papalis. de quo frigide agit Aeneas de Falco. de referuat. q. 4. effectu. 1. sub finem, & factis confute Fel. in c. in nostra. de rescr. coroll. 36. versic. Tertio nota. quod
- 26 rum dicta facile illustrabis, si dixeris, eam ordinationem non solum con firmari hodie, per regul. Cancel. de annali posses. quę est. 33. sed etiam extendi ad omnem aliam detentionem annalem, siue sit vera possessio cū titulo colorato accepto: siue nuda detentatio beneficij referuati; de qua loquitur ordinatio illa, siue alterius, ut facile colligas ex Gom. in ead. reg. q. 6. 8.
- 27 Considera secundo inueniri possessionem, quę quoad vnum parit remedium restitutorium, & non quoad alium, iuxta ea, quę diximus in 7. oppo. nu. 8. Considera. tertio, quod possessio quę sita per spoliationem, sine violentia, parit fructum regulę de annali possesore, vt singulariter ait Gome. in commento reg. de annali poss. q. 64. non tamen parit fructū reg. de trien. vt late concludit idem in regul. de trien. q. 11. An autem vllū spolium contingere possit, sine vlla violentia: & an, si quid tale inuenitur definiatur else id, quod contingit, sine violentia quoad naturalem possessionem: non tamen quoad ciuilem, in rub. supra eod. tracto, declarādo obscuram decis. Rotę. 417. in nouis colū. 2. & 3. Si pro spoliato suspensio. quę in nou. rubri. est 10. de caus. posses. & proprietar. & dicta Domi. & Peru. in c. eum, qui. de præb. lib. 6. & aliorum alibi, vnde huius subtilis differentię veritas pender, licet id non animaduertat Gome. Considera. 4. quod

28 quod possessio simoniaci, cui non obstat notorius iuris defectus, parit fructum remedij restitutorij spoliato, iuxta ea, quæ in c. item cum quis. infra eod. resoluiimus: non tamen parit fructum regulæ de triennali, vt exprimitur in ipsamet regula, & latius tractat Gomet. ibidem. q. 12. quâuis differentia, quam ponit inter manifestum, & nõ manifestum, parum placeat, nisi per non manifestum intelligas eum, qui non potest probari simoniacus: qua tamen expositione, insipida redditur illa differentia cui uis erudito.

29 Sexto infertur, solutio. 6 argumenti, scilicet ei, qui apprehendit beneficium litigiosum virtute tituli ordinarij, negandam quidem restitutionem: sed non ideo solum, quia qualecunque ius commune est contra illum; sed quia tale, quod habet clausulam decreti irritantis expresse tales titulos, & etiam possessionem, saltem tacita iuxta intentionem tacitam illius. c. si hi contra quos. vt lit. pend. lib. 6. vt declarat decisio illa Rotæ. 429. Nota nunquid in antiq. quæ in nouæ rub. est 60. eod. tit. & 4. Bisacti. de restit. spol.

Aliter respondebat, & adeo colorate, quidam perdoctus vir, vt multis doctis satisfaceret, scilicet quod beneficium litigiosum est referuatum Papæ, per c. 1. & 2. vt lit. pend. lib. 6. & Clem. 1. vt lit. penden. & ideo nihilo plus quærit possessionem eius prouisus ab ordinario, quam possessionem alterius alio modo referuati. Quæ tamen solutio minime placet: tum
30 quia nulla verba illorum capit. sonant referuationem: tum, quia beneficium semel referuatum, semper manet referuatum, etiam si cesset causa, cur fuit referuatum secundum decis. Rotæ. 181. in nouis, & in noue rubricatis est 10. de præbend. & cuius hæc sunt verba. *Beneficia collectorum, vel subcollectorum semel referuata, licet desi crint esse collectores, & officium eorum cesset, semper manent referuata: nec aliquis de eis disponere potest, præterquam Papa, propter decretum Papæ; quia semel fuerunt affecta; quæ affectio nunquam tollitur, nisi per collationem Papæ postea subsequuta.* Cum ergo beneficia litigiosa, finita lite, definant esse referuata, & conferri possint per ordinarios, secundum omnes, consequitur, ea non esse referuata; licet eorum collatio, lite pendente, inhibeatur cum decreto irritante expresse prouisiones, & tacite etiam possessiones, vt prædiximus.

Septimo infertur, solutio 7. argumenti, scilicet quod d. c. licet. & nostra conclusio verificantur. Primo in suo casu, scilicet in beneficio priori animarum cura onerato; quod vacat ipso iure per adeptionem posterioris similis, iuxta. c. de multa. de præb. antequam retineatur ultra tempus contentum in extrauag. execrabilis. Ioan. xxi 1. Quoniam constat id non esse ob id referuatum: argumentum autem in solis referuatis uiget. Secundo, verificatur ratione pari in omnibus dignitatibus, & officiis, quæ per

O P P O S I T I O X

- per adeptionem similibus vacant virtute illius. c. de multa, nec retinetur
- 31 ultra tempus dictæ extrauag. Tertio, in omnibus prædictis beneficiis sic vacantibus, licet retineantur ultra illud tempus: quoniam per hoc non censentur reseruata. Nam per. §. qui vero d. extrauag. citatum in argumento, non reseruantur beneficia priora, quæ per adeptionem posteriorum vacant virtute. d. c. de multa: sed solum posteriora, quæ vacant virtute illius extrauag. propter retentionem indebitam priorum tanto tē pore, iuxta gl. 3. Zenzelini mihi singularem in eodem. §. verbo. Vt præmittitur, & ea, quæ tradit Felin. in c. causam quæ col. 5. de rescr. quidquid glo. Gulielmi de Monte Lugd. dicat in eodem. §. eiusdem extrauag. inter communes.
- 33 Quarto, verificatur in beneficiis vacantibus ipso iure, per adeptionem episcopatus, iuxta c. cum in cunctis. §. I. de electio. quæ etiam non sunt reseruata; nisi promotio fiat per Papam, vt dicemus in illat. seq.
- Quinto, in beneficiis simplicibus vacantibus per adeptionem alterius vniformis sub eod. tecto, iuxta tex. singul. in d. c. litteras. de cõcess. præb. etiam si secundum vniforme sit annexum alteri difformi eiusdem ecclesiæ, iuxta ampliacionem singularem Clem. fin. de præb. Quinto in aliis multis casibus, quibus beneficia priora vacant ipso iure, per adeptionem posterioris iure, statuto, priuilegio, aut consuetudine id dictante, non incidentia per hoc in reseruacionum retia.
- Octaui inferitur non esse locum. d. c. licet. & nostræ conclusioni, quatenus habent, spoliatum priori beneficio vacante per adeptionem posterioris, restituendum esse in posterioribus, quæ propter nimis longâ retentionem priorum, vacant virtute. d. extrauag. execrabilis: quia illa
- 34 sunt reseruata, per d. §. qui vero: neque pari ratione in his, quæ vacant per promotionem Romani Pontif. quia etiam sunt reseruata, per extrauag. in hoc singularem ad regimen. tit. de præb. siue pronuncietur a Papa vacare illa a tempore promotionis, vt de more fieri solet in promotionibus ad Episcopatus, & alias superiores dignitates, siue postea vacet decurso tempore ad id canonibus præstituto, iuxta. c. cum in cunctis. §. cum vero, vel iuxta. c. de multa. de præbend. adiuncto. c. si tibi concesso. eo. tit. lib. 6. cum similibus, vt singulariter declarat Casador in decis. 2. de constitut. Quoniam, ablatio possessionis quæ sita in beneficiis reseruatis auctoritate ordinaria, non producit restitutionem, vt citata in illo 7. argumento probant: & ita semper fuisse obseruatum in illo celeberrimo prætorio Rotæ testatur Collector. in decis. 16. in nouis, quæ in nouæ rubric. est 3. eod. tit. & nunc etiam obseruari affirmat Guliel. Casador vnus, qui fuit ex
- 35 auditoribus illius, non tam episcopali dignitate, quam absoluta iuris per-
- 36 ritia longe illustis in decis. 1. huius tituli. & merito. tum quia decretum Papæ reseruacioni appositum necdum inficit titulum; sed etiam possessionem,

tionem, arg. eorum, quæ leguntur & notantur in c. vt nostrum. de appel lat. & c. si eo tempore. de electio. lib. 6. secundum quæ decretum Papæ efficit, vt possessio beneficij contra eam obtenta careat omni iuris effectu: & ita sit potius detentatio nuda & iniusta, quam possessio, iuxta Rotæ sensum in decis. 16. maxime in add. 2. tum quia per dictam reseruationem videtur constare clare defectus iuris petentis restitutionem; qui fortius excludit petentem eam in materia beneficiaria, quam defectus tituli colorati, iuxta decis. 14. Rotæ in nouis. Fuit dubitatum. quæ in noue rubr. est 2. de restitut. spoliator.

Aret. tamen in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poss. col. vltima, contrarium tenet & responderet his duobus fundamentis. Priori quidem, quod c. si eo tempore. de electio. lib. 6. quatenus habet, omnia, quæ reseruationem sequuntur, carere effectu, licet electio quæ præcedit eam valeat, intelligendum esse de his, quæ sine electione, quam sequuntur, consistere nequeunt; qualis est confirmatio, & translatio veri iuris in illo beneficio: non autem de alijs, quæ sine illa consistere possunt; qualis est possessio, quæ potest haberi in beneficio, sine vero iure.

Sed hæc responsio tollitur a Barthol. Soci. in l. rem, quæ. ff. de acquir. poss. q. 9. ea ratione, quod licet quæraratur possessio beneficij reseruati, vt 38 dicit Aretinus; non tamen cum iuris effectu; sed quia secundum mentem Rotæ vbi supra, ac communem opinionem, falsum est id, quod ait Soc. scilicet quæri possessionem beneficij reseruati. Aliter & efficacius respondemus id, quod ait Aret. sine iure quæri possessionem, verum esse in prophanis, & etiam in spiritualibus alijs a beneficijs; & etiam in his, intelligendo de iure vero: non autem intelligendo de iure colorato. Hoc. n. necessarium est, per supradicta: & reseruatio non solum efficit, vt collatio ordinarij consecuta sit nulla, & inutilis: sed quod etiam sit colore vacua: & per consecutionem etiam ad possessionem quærendam inutilis. 39 Secundo fundamento respondet Aret. negando, quod per reseruationem constet notorie de non iure agentis: quia potest esse subreptitia, & id ei opponi potest & obijci defectus intentionis cõcedentis; licet esset munita clausula, motu proprio, iuxta, c. si motu proprio. de præb. li. 6. & Cle. si Romanus Pontifex. eodem titul. potest item opponi falsitas, etiam post sententiam, iuxta. c. cum venerabilis. de exceptio. Et ita multis modis impediri, ne rem notoriam efficiat: sicut etiam instrumentum negatum non facit rem notoriam, secundum Bald. receptum in l. etiam. nu. 3. C. de execut. rei iudi.

Hæc tamen responsio tollitur. Primum, quod per eam non tollitur prius fundamentum, quod solum efficaciter fundat communem opinionem. Deinde, quod hæc responsio solum excluderet reseruaciones occultas; non autem notorias; neque illas, contra quas nihil coloratum opponeretur,

O P P O S I T I O X.

neretur, iuxta ea, quæ in simili de instrumento notat Ioan. And. in addit. Specul. tit. de exceptio. §. dicto. vers. sed an reus, & alij in c. super litteris. de rescrip. & in c. pastoralis. de exceptio, & alij alibi.

40 Octavo inferitur, reseruationis exceptionem impedire restitutionem, etiam si non probetur ex continenti: dum modo intra tempus competes id fiat. Quia hæc exceptio directo respicit possessionem, & per eam negatur in effectu saltem spoliū, secundum decis. Rotæ. 7. Nota quod ibi, quæ in noue rubricat. est 2. de appellat. & 56. Nota quod vbi aliquis, quæ in noue rubric. est 3. vt lit. pend. Incipit: Si lite pendente, & 471. Nota si quæ in noue rubric. est 4. De confessis, & 16. in nouis. Et nullo iure cauetur, hanc deberi citius probari, quam alias eiusdem naturæ respicientes ipsum possessorium: ergo non est affirmandum, arg. c. 2. de translat. prælat. §. consideremus. Auth. de trienn. & semel. collation. 3. Non obstat, quod contrarium determinauit Rota in decis. 275. Nota quod vbi. in antiquis quæ, in noue rubric. est 11. De restitutione spoliatorum quam simpliciter sequitur AEneas in lib. de reseruat. q. 4. effect. 11. Pro quibus, licet ipsi id non dicant, videri potest facere, quod ea ratione reseruatio impedit restitutionem quod defectum iuris spoliati efficit notorium secundum Soci. in d. l. rem quæ q. 9. versicul. Sed tu considera. ff. de acqui. pos. At per notorium iuris defectum non impeditur restitutio, nisi probetur id ex continenti, secundum Pan. receptum in c. in litteris.

41 col. 10. inf. eod. Non inquam, hoc obstat: tum quia ratio principalis, & peculiaris quare reseruatio impedit restitutionem, non est illa, quam putauit Soci. sed alia, scilicet quod non solum inficit titulum ordinarij: sed etiam possessionem virtute illius acceptam, vt habent prædictæ decis. & affirmat Cassador. in 1. decis. de reseruation. nu. 5.

Arbitramur tamen, quod si reseruatio parum verisimilis opponeretur spoliato, nec ex continenti offerretur probatio, facile præsumi posset malitiosa, ob idq. repelli, iuxta ea quæ diximus supra in 3. oppo. nu. 7. 8. & 9. duplici coniectura in id concurrente; scilicet quod exceptio opposita agenti de spolio facilius præsumitur, malitiosa, quam opposita agenti super petitorio, vt late diximus supra in 3. oppo. nu. 9. Et quod res cum primis odiosa videtur reseruatio, duabus rationibus, iuxta gl. memorabil. c. præfenti. verb. finitur de off. legat. lib. 6. quam non solum arbitror procedere in speciali reseruatione: sed etiam generali, arg. c. mandatum. de rescr. & c. peruenit. 11. q. 1. vt clare sentit Cassador in decis. 3. de reseruat. nu. 5. licet contrariū dicat AEneas, immemor illius gl. in lib. reseruat. in 2. præl. quo casu saluari posset illa decis. Ro. 275. petenti se restitui quæ in noue rubricatis est 12. de restitut. spoliat.

43 Nono inferitur, reseruationem beneficiorum in octo mensibus Papæ vacantium, impedire restitutionem eorum, qui ab ordinarijs de illis, prouisi

prouisi possessionemq; affecti ac spoliati, se petunt restitui: quod nuper determinauit Ro. auctore Cassador. in decif. I. huius tituli. Nec obstat primo, quod, testante eodem, quatuor auditores, quorum de numero videtur ipse fuisse contrariū senserunt. Quia septem ei, quod dicimus, subscripserunt. Non obstat 2. quod Collector prædictæ decif. I 6. quæ in noue rubricatis est 3. de restitut. spoliator. dixit, reseruatiōem quidem specialem certi beneficij obtinere petenti restitutionem: non tamen generalem; qualis est illa octo mensium, de qua nostra illatio agit. Non inquam, id obstat: tum quia non affirmat illud: tum quia non ait, non fuisse seruatum idem in generali, quod in speciali; sed raro uidisse id seruari in generali: tum quia nulla ratio efficacis differentiæ quoad hoc inter illas posset reddi. quod facile monstraremus, ni nos amor finis ab eo reuocaret. tum quia licet generalis non tam notorium efficiat defectum iuris spoliati, ac specialis; non minus tamen inficit possessionem, cum æqualis potentiæ decretum irritans habeat vtrumque: tum quia Cassado. in d. decif. I. huius tit. ait, maiorem partem auditorum Rotæ affirmasse, nullam esse in hoc differentiam inter generalem, & specialem.

- Obstat tamen tertio omnium fortissime illa, cui, vt ex Cassador. colligo, non potuit tota Rota satisfacere, decif. singularis, & quotidiana; scilicet quod illud decretum irritans, quod in expectatiuis inseritur non adeo inficit possessionem a prouiso, auctoritate ordinaria in beneficio expectato, acceptam, vt expectans eum spolians, cogatur ante omnia ei restituere possessionem. Quod quotidie fieri videmus; quodq; pro indubitato habere Rotam præsupponit idem Cassador. Cur ergo decretum irritans in reseruatiōibus inficiat possessionem? Obstat etiam quarto alia
- 45 singul. decif. scilicet, quod decretum irritans de more inferi solitum prouisioni Papali super beneficio vacante non irritat possessionem, auctoritate ordinaria acceptam, etiam post datam illius: quod quotidie accidit, & pro indubitato habere Rotam præsupponit Cassador. in 2. decif. huius tituli. Quo non omnino vili habeas, candide lector, obidque facile obliuiscare tot canonum antinomias, noue nos supra conciliaſſe; quoq; ingenium exerceas, dum edimus commentum c. in literis inf. eod. illuc nostram de hac duplici antinomia relego sententiam. Vtq; id
- 46 vtilius facias adijcimus tria axiomata, quæ vix vllus neget. Primum, reseruatiōem, quo specialior est, & certius corpus beneficij respicit: eo in hoc esse potentiorē; quod affirmauit Collector deci. Rotæ nouarum sub finem I 6.

Secundum reseruatiōem, ac decretum irritans in accessibus, regressibus, & coadiutorijs hodie apponi solita, inficere non solum collationes contra illa factas: sed etiam possessiones virtute illarum apprehensas: adeo vt spoliato, qui virtute coactionis ordinariæ possessionem accepisset,

M set,

O P P O S I T I O X.

set, agenti de spolio restitutio sit neganda, vt singulariter decidit Casfa. in 2. decif. huius titul. Tertium referuationem, quo notior est, eo else in hoc validiorem: & ita referuationem c. 2. de prebend. lib. 6. omnium validissimam videri. Quod Collector illius decif. 16. que in noue rubric. est 3. eod. titulo. subindicauit, & Socin. rei difficultate superatus id d. l. rem que q. 9. veluti labans satis affirmavit. Quæ tria consequitur aliud; scilicet dubitari posse, cur harum alia aliæ in hoc præstet; cum fieri possit, vt per nullam earum inducatur defectus iuris notorius spoliantis, & omnibus insit decretum irritans? Dubitari quoque posse qua in re alia alijs præstet, si per omnes restitutio impeditur. Sed iam plus satis prata bibere. Dixi.

τω θεω δόξα και χαριτες.

F I N I S.

ORNATISSIMO, CLARISSIMOQUE
viro ac Domino D. Henrico a Cueva

MARTINVS SALVADOR AB
Azpiclueta. S. D.

*U*n superioribus diebus, Henrice ornatissime, summorumq. ducum imaginibus clarissime, Dominus & auunculus meus, preceptorq. noster communis, hanc suam præclarissimam relectionem typis excudendam curasset: huius indicis in ordinem digerendi onus ab eo mihi impositum, obuys (quod aiunt) vlnis, merito suscepi: tum vt tanto circumstrepentium negotiorum, & in horas pullulantium, mole oppresso, vel hac in parte essemus vsui, & adiumento: par est nimirum, vt omnes rem pulcherrimam ac saluberrimam conantem, pro sua quisq. facultate adiuent. : tum vt tuam illam admirandam, in concinnando indice relectionis c. Inter verba. eiusdem auctoris, ingenij dexteritatem, vel sectarer; cum eam non modo facultate (quæ exigua est) consequi: sed nec cogitatione complecti non immerito desperem. Congessi itaq. in seriem litterariam cuncta huius aurei voluminis, dignissima equidem, quæ Minerva in arce collocentur: vt longe a quouis inquisitionis labor absit: vtq. in pratis his saluberrimis, ac viridarijs amantissimis facili cuiq. negotio versari liceat. Sed cuiam potissimum hanc nostræ lucubratiunculæ opellam, dicarem, nulla subijt animura hæsitatio: cum tu, mi optatissime Henrice, vnus; quoquo me verterem, occurreres: tum, inquam, quem omni vita puritate, & vnd: quaq. absoluta eruditione exornatum, maiorum tuorum clarissimis flemmatibus decoratum, eidem auctori ac au-

unculo meo amicitia longe Christiana coniunctum; & de me
deniq. quouis sub caelo nato quam magnificentissime, multis, &
amplissimis nominibus meritum; & amari semper, & colui.
Hoc igitur mei erga te amoris, ceu monumentum non satis a
me condigne erectum, boni consule. Quod superest, Deum
Opti. Max. precamur, vt sua dona quæ largissime in te, no-
strum numquam intermoriturum decus, contulit, seruare, tue-
ri, & augere dignetur. Bene vale, Henrice humanissime, &
Martinum tuum tibi addictissimum, mutuo, quod facis ama.

Index rerum, & verborum breuiter collectus.

A

<i>BIVRARE Ecclesiam quid.</i>	fol. 4.	nu. 10.
<i>Abiuratio aque admittenda aduersus agentem interdito vnde vi, & agentem retinenda.</i>	9	1
<i>Abiuratio ante possessionem adeptam facta non potest opponi agenti super ea.</i>	11	7
<i>Abiuratio quæ obstat agenti adipiscenda, obstat agenti recuperanda.</i>	13	6
<i>Abiuratio non admittitur etiam contra agentem adipiscenda; cum conuincitur malitiose opponi.</i>	13	7
<i>Acceptatio beneficii indebiti non tollit ius iterum acceptandi debitum, quia tacite conditionalis est.</i>	27	41
<i>Administrare possunt etiam hodie sine litteris aliquot prælati, & prælata.</i>	35	31
<i>Agenti per viam attentatorum, licet opponatur defectus notorius proprietatis: non tamen defectus coloris tituli.</i>	10	5
<i>Neque abiuratio spontanea.</i>	10	6
<i>Agenti super restitutione iniuriam beneficii non obstat eius renuntiatio.</i>	11	9
<i>Quod quando sit verum tractatur ibi.</i>		7
<i>Αντιδωγία sine oppositio difficilis.</i>	30	1
<i>Annalis possessio quid pariat. Et quid triennis violenta.</i>	42	25
<i>Argumentum a contrario sensu multis modis solui.</i>	3	4
<i>Argumentum a iure querendo ad quæsitum non valere.</i>	32	8

B

BENEFICIUM collatum a Papa eodem die duobus, in quorum fauorem fuit renunciatum coram notario Cancell. debetur ei, cui cum clausula gratificationis fuit collatum, licet posterius in eius

I N D E X.

<i>eius fauorem fuisse renunciatum.</i>	fol. 25. nu. 27
<i>Beneficium dimittens iuxta . c. si beneficia. de præb. lib. 6. quomodo gaudet regula de trien. poss.</i>	29 50
<i>Beneficium dimittens, iuxta . c. si beneficia. de præbend. lib. 6. nec proprietatem, nec possessionem perdit.</i>	27 38
<i>Beneficium dimittere factò tantum, aut verbis; & factò, in casu . c. si beneficia paria esse.</i>	29 53
<i>Beneficio ipso iure perduto per non promotionem incumbens per triennium gaudet regula de triennali possessore: & etiam quilibet alius quoquomodo id perdens.</i>	32 9
<i>Beneficium patris numquam datur immediate filio, & c.</i>	41 18
<i>Beneficium reseruatum quousque tale manet, & litigiosum non esse tale.</i>	43 30
<i>Beneficium vacans per c. de multa. retentum vltra tempus extrauag. execrabilis non est reseruatum: licet. & c.</i>	43 31
<i>Beneficia vacantia per promotionem ad alia restituenda, nec reseruata regulariter, nisi sit Papalis.</i>	43 33

C

C ASSADOR siue Cassadorus laudatus.	fol. 43. nu. 35
<i>Qui secum pugnantia vbi videatur dicere.</i>	24 14
<i>Cedere cogitur, qui facultatem id faciendi pctit.</i>	4 5
<i>Conditionem exprimi posse in spiritualibus quomodo.</i>	27 40
<i>Collatori datum tempus ad conferendum, quando currat a die renunciationis factæ extra manus superioris.</i>	25 26
<i>Clausula resolutiuæ breuibus de more inseri solita, tenor.</i>	32 12
<i>Clausula habens rem pro infecta quanto maioris virtutis; quam qua cassat.</i>	37 40
<i>Clericus contrahens cum corrupta: vel diu se enormibus miscens, an renunciet priuilegio clericali. Et qui delinquit vel contrahit in alio territorio, an proroget.</i>	31 5

D

D ENVO verbum quid significet, & verificari in actu verbali contra Petrum Rebuff.	27 36
<i>Didacus Couarruias laudatus.</i>	42 20
<i>Dispensationes signatas, etiam litteris non expeditis prodesse in totum in conscientia foro: in exteriori vero tantum quoad quid.</i>	35 30

Dispu-

I N D E X.

<i>Disputatio quæstionis nouæ super breuibus ad capiendam possessionem de more solitis concedi & piscopis.</i>	32	11
<i>Dolor peccatorum prius natura, licet non tempore, sit contritio, quam remittat peccata.</i>	17	16
<i>Dubius de iurisdictione sua non iudicat.</i>	34	21

E

E LECTO abiuranti suam electionem, obstat abiuratio.	3	3
<i>Electio metu facta ipso iure nulla.</i>	15	4
<i>Electio solum dat ius ad rem.</i>	15	5
<i>Electio metu factam nullam esse, cur non concludit renunciationem quoque nullam esse.</i>	18	23
<i>Electio ius ad rem tantum queritur.</i>	20	2
<i>Exceptio renunciationis etiam spontaneæ non impedit restitutionem.</i>	2	4
<i>Exceptio peremptoria proponi potest post probationem intentionis actoris, nisi &c.</i>	2	5
<i>Exceptiones plures admittuntur contra petitorio agentem quibus contra possessorio.</i>	3	1
<i>Exceptio spontaneæ renunciationis an obstat.</i>	4	6
<i>Exceptio omnis, & sola quæ respicit possess. admittitur contra petentem restitutionem.</i>	8	9
<i>Exceptio renunciationis etiam iniuratæ, non admittitur contra spoliatum, cum præsumitur malitiose proponi, donec restitutio fiat.</i>	8	11
<i>Exceptio renunciationis, quæ præsumptione iuris, & de iure præsumitur coacta non admittitur contra spoliatum.</i>	8	13
<i>Exceptionis vim habens, remedium non repellit agentem, cum proponitur per viam actionis.</i>	10	3
<i>Exceptio tractata ante sententiam coram vno iudice, non potest coram eodem post illam iterum tractari.</i>	12	1
<i>Exceptio renunciationis vnius tituli non repellit agentem super spolio ratione duorum titularum.</i>	12	2
<i>Exorbitantia non extendi ad similes casus quando.</i>	34	22
<i>Extraneantis Iniunctæ tenor. Et causa finalis & expressa. Et tacita.</i>	32	13
<i>Extraneag. Iniunctæ pœnam exigere præsumptionem. Et quæ lex malam fidem præsumentem punit, non punit simpliciter transgredientem.</i>	35	32

I N D E X.

F

F ELINI lapsus insignis.	34	24
Fortunius laudatus.	15	3

G

G OMETIUS laudatus.	34	25
Gometius relictus.	27	42
Gometij indiligentia, & lapsus communis illius, & Felin.	34	25
Gometij lapsus circa Extrauagan. Iniuncta.	36	36
Gulielmus Cassador laudatus.	43	35

I

I NTELLECTVS Clem. 2. §. sanc. de pœnis.	16	8
Intellectus verborum c. super hoc. et c. ad audientiam. de his qua vi & Cle. 2. de pœnis. collactus.	16	10
Intellectus c. ad aures. de his qua vi, fortificans intellectum nouum huius c. & c. precedentis.	17	14
Intellectus. c. si vero. de iureiur.	20	9
Intellectus. c. quod in dubijs de renunciat. nouus Petr. Rebuff. reie- ctus.	27	35
Intellectus. c. si beneficia. quoad vnum.	28	45
Et quoad aliud. nu. 45. Et quoad aliud. nu. 47. & qualis redditus con- sulendus sic dimittenti.	28	49
Intellectus Clem. Gratia. de rescript.	31	7
Intellectus c. constitutus. & c. quoniam. de filijs presbyt. discussus; & resolutus.	41	15
Intellectus c. licet. 2. de præben. lib. 6.	39	1
Intelle. c. ad decimas. huius titul. lib. 6.	43	21
Intell. regul. de annali possess. Et regul. de triennali.	42	26
Intell. c. si eo tempore. de electio. lib. 6.	41	17
Interdicta licet sint personales actiones, tamen cum competunt ad be- neficia, causam proprietatis quodammodo habent annexam.	7	6
Ioan. Barthachi. nonnumquam pro luce tenebras obducit.	29	57
Iura non esse trabenda ad gratiam.	6	2
Iudicem, qui iubet restitui beneficiũ ei, qui renunciauit illud, eo, quod metu renunciaasset, tacite rescindere renunciationem.	17	15

Iura-

I N D E X.

<i>Iuramentum meticulousum valet, nisi cum interponitur super actu alio qui nullo, secundum communem, qua an sit vera alibi disputatur.</i>	16	11
<i>Iuramentum aequè obstat agenti possessorio, ac agenti petitorio, & agenti super iure querendo: sicut agenti super iure quasito.</i>	19	1
<i>Iuramentum confirmans renunciationem beneficij, videtur factum post perditam possessionem, tenendo cum comuni eam perdi per renunciationem solam.</i>	20	5
<i>Iuramentum de non petenda absolutione illicitum: sed non in uniuersum.</i>	21	10
<i>Iurans metu renunciare aliquid, potest id renunciatum repetere.</i>	20	4

L

L EX generalis restringitur quando.	3	2
<i>Libere quid fieri potest.</i>	28	44
<i>Litteræ Apostolicæ quæ, & constitutionem præstituentē terminum ad eas expediendas restringendam esse.</i>	34	23
<i>Litterarum expeditio quando includit earum ostensionem.</i>	37	39

M

M ATRIMONIUM tam spirituale; quam carnale, metu contractum, nihil valere.	15	6
<i>Malitia facilius præsumitur contra excipientem aduersus agentem possessorio; quam petitorio.</i>	8	12
<i>Malitia opponentis in c. post electionem. de concess. præb. vnde conijciebatur noue.</i>	13	8
<i>Malitia leuius præsumitur contra opponentem abiurationē aduersus agentem possess. quam petitorio.</i>	13	9
<i>Multa noue collecta ex c. post electionem. de concess. præb.</i>	13	10

N

N OVITAS multa commendat: non tamen scripta.	3	7
---	---	---

O

O CCASIONEM delinquendi non esse dandam.	24	15
<i>Oratio clamoriosa aptiori vbi præstat.</i>	2	3
<i>Ordinatus inordinate, ipso iure hodie suspensus est: Et si ante suspensionis</i>	N	sionis

I N D E X

fiones sublationem celebrat, irregularis, cum quotidiana, & noua limitatione.

36 34

P

P APA cum quid vult esse infectum annihilat consequentia illud. fol. 33.	num. 16
Peccant magis, ceteris paribus, qui bis peccant, quam qui semel.	16 9
Renunciationem ob solam, non inducitur defectus notorius proprietatis, ob duas causas.	22 5
Restitutionem petenti, non obstat renunciatio: qua non obstante renunciatio insistit beneficio renunciato.	11 10
Possidere possumus iuste quoad vnum, & iniuste quoad alium: sed non possumus possidere quoad vnum, quin etiam quoad alium possideamus iuste, vel iniuste.	23 8
Possessio aequae continuatur, aut noue apprehendi potest virtute tituli renunciati, ac alterius ipso iure ob aliquam causam perditum.	24 16
Possessio beneficij, sine titulo quaeri non potest.	24 17
Possessio beneficij quaeritur, & continuatur virtute tituli perditum ipso iure.	24 18
Possessio rei non transfertur in alium per clausulam constituti ab eo, qui eam non possidet: sed possessio beneficij sic ab eo, qui ei post renunciationem insistit.	24 19
Possessio civilis dat ius libere redeundi etiam vi ad rem possessam.	28 43
Possessio civilis non interruptitur, cum ex continenti quaeritur naturalis.	52 29
Possessio cum sola supplicatione signata prebensa, restituenda.	34 26
Possessio an capiatur nomine prouisi, vel nomine Camerae Apostolicae plurimum referre in materia extrauag. Iniuuncte.	37 38
Possessio quae non colorata. quae colorata & varia.	39 4
Possessio colorata non perdit colorem, perditum titulo.	40 6
Possessio quae parit restitutionem non semper annihilat prouisionem illud tacentem: neque e contrario.	24 42
Possessionem sub conditione relictam vel traditam, nec perdi nec quaeri ante illam impletam.	27 39
Possessionem beneficij non perdit per sententiam priuatiuam.	29 56
Possessionem prioris beneficij non perdit quis eo ipso, quod eius dominium perdat, per ademptionem alterius, vel alio modo.	31 2
Possessionem beneficij non impedit ius commune contrarium.	41 16
Possessori non audito, sua possessio non tollenda. etiam si dominium perdi-	

I N D E X

<i>perdiderit ante declarationem.</i>	33	18
<i>Prælati gesta intra sex menses Breuis valere, licet nunquam expediat litteras.</i>	37	41
<i>Præsumitur aliquid præsumptione iuris, & de iure vsque ad certum tempus, & non post illud.</i>	8	14

R

R <i>EGVLAE de triennali quoad. c. si beneficia. ratio, declaratio & defensio noua.</i>	29	54
<i>Regula Cancellariæ 18. & 34. pulchra, & noua declaratio. Et quod neutra illarum habet clausulam, quæ rem pro infecta habeat, contra Gomet.</i>	37	42
<i>Renunciatio spontanea beneficij obstat agenti super proprietate tantum; vel super petitorio, & possessorio simul, secundum omnes.</i>	22	1
<i>Et etiam agenti super possessorio tantum, secundum communem.</i>	22	2
<i>Quæ tamen non est tenenda.</i>	22	3
<i>Renunciatio beneficij qua ratione videatur respicere possessionem eius. fol.</i>	22	6
<i>Renunciatio beneficij metu facta valet.</i>	6	1
<i>Renunciatio beneficij etiam facta in manibus priuati nunquam tollit possessionem, licet non tollat proprietatem.</i>	6	3
<i>Renunciatio per viam actionis proposita non repellit agentem.</i>	10	4
<i>Renunciatio spontanea, & meticulosa non sunt paris effectus.</i>	14	1
<i>Renunciatio coacta quare non impedit restitutionem, etiã in casu, quo spontanea impediret.</i>	16	12
<i>Renunciatio non omnis tollit possessionem.</i>	18	19
<i>Renunciatio beneficij metu iurata obstat, & non obstat agenti possessorio: obstat ante absolutionem, & non obstat post eam.</i>	20	6
<i>Renunciatio metu facta, & metu iurata duplici nomine obstat etiam agenti possessorio; & ita duo sunt facienda, quo minus obstat.</i>	20	7
<i>Renunciatio quibus casibus obstat restitutionem petenti alia; alia ratione obstat,</i>		21
<i>Renunciatio non omnis admissa a superiore tollit possessionem. fol.</i>	15	22
<i>Et econtrario aliqua in manibus eius, qui non est superior tollit eam. fol.</i>	25	22
<i>Renunciatio beneficij non facit ipsum perdi ecclesiæ, donec illi superior consentiat.</i>	24	28
<i>Renunciatio facta in manibus priuati, & approbata post sex menses præsumitur, vel fingitur fuisse approbata ab initio.</i>	32	31

I N D E X

Renunciatio vel etiam beneficij amissio, sine animo perdendi possessionem praesumitur fieri quoties post eam factam insistitur illi.	31.	3
Renunciatio intra tempus legitimum non publicata, quando nulla.	33	17
Renunciationis admissio frequenter pertinet ad alium, quam beneficij collatio.	26	30
Renunciationis admissio a Praelato facta longe aliud est, quam dimissio a iurisdictione.	26	31
Renunciationis realis & verbalis differentia noua.	27	37
Renunciationis beneficij exceptio aliquando impedit restitutionem, aliquando non: & quando impedit nunc alia, & nunc alia ratione id facit.	38	1
Renunciationem metu factam non valere, quae ratio potissimum olim persuasit auctori.	15	1
Et quae capitula.	15	3
Renunciationem metu factam valere, vel non valere plurimum refert contra Deci.	15	2
Renunciationes hodie paucae inducunt notorium defectum proprietatis.	7	4
Renunciauit qui beneficium in fauorem vnius, si spoliatur a tertio, restituitur.	23	7
Renunciare non videtur prius, qui adipiscitur posterius: sed priuatur illo.	31	4
Renuncians proprietatem beneficij non renunciat semper eius possessionem. Et qua ratione videretur renunciare illam, eadem quoque videretur renunciare remedium illam recuperandi.	7	5
Renuncians etiam metu beneficium non potest vti eius fructibus, donec expresse vel tacite restituatur.	18	20
Et ideo nec tenetur dicere preces horarias.	18	21
Neque ordine sacro insigniri ob titulum illius beneficij.	18	22
Renuncians beneficium, & nihilominus insistens ei possidere videtur.	23	9
Et si spoliatur agit de spolio; maxime si diu incubuit.	24	13
Renuncians dominium an, & quando renunciat possessionem.	13	10
Et quod hodie pauci renunciantes beneficia, per hoc solum eorum possessiones perdunt.	23	11
Renuncians beneficium etiam animo perdendi possessionem, & antequam ea occupetur ab alio rediens ad eam, possidere videtur cum ampliatione vtili.	23	12
Renuncians beneficium extra manus superioris an egeat nouo tit.	25	25
Renuncians beneficium etiam in manibus superioris, sine nouo titulo redit ad illud antequam admittatur vel reprobetur.	26	26
Renuncianti post spolum, & petenti restitutionem non opponitur renunciatio:		

I N D E X

nunciatio : sed pactum de non petendo restitutionem sic.	7	7
Renuncianti metu beneficium non restituitur illud , ante rescissionem renunciationis, saltem tacitam .	17	13
Renuncianti beneficium in manibus eius , qui eam admittere nequit , licet non perdat illud , sæpe perdit possessionem. Et ob id repelli potest a petitione restitutionis ipsius .	26	33
Restitutio non competit omni male expulso.	39	2
Restitutionem petenti obstat spontanea abiuratio. in proæm.	2	1
Restitutionem beneficij petens repellitur obiecto defectu notorio proprietatis.	4	9
Restitutionem petenti obijcitur pactum de non petendo, & iuramentum de non molestando.	8	10
Restitutionem beneficij metu renunciati petens tacite videtur petere renunciationis rescissionem .	18	17
Restitutionem beneficij petere quem posse aliquando: licet confiteatur nullum se titulum , cum petit, habere.	18	18
Restitutionem petens, non obstante renunciatione meticulosa , tacite petit rescissionem illius: qui autem idem petit non obstante iuramento meticuloso , non videtur tacite eius absolutionem petere.	20	8
Restitutionem petentem repellit pactum de non petendo illam, factum post spoliū .	22	4
Restitutionem beneficij petenti non obstat plus , ceteris paribus , renunciationem , quam aliam perditionem tituli .	24	20
Restitutionem quandoque impedit exceptio defectus dispensationis . Quod declaratur.	39	3
Restitutionem impedit reservatio quando.	40	5
Rotæ auctoritas magna: sed non firma.	4	7
Rotæ decis. 3 & 2. descenditur in vno articulo, & reprobat in tribus.	25	24

S

S ENTENTIA super possessione qua ratione quandoque interlocutoria, quandoque dicitur definitiva .	9	2
Sententia , qua indicatur ut titulus agentis suum sortiatur effectum videtur lata super interdito adipiscendæ, non recuperandæ .	12	5
Sententiarum trium conformium executio non impeditur per restitutionem in integrum , etiam ecclesie , vel minoris .	8	17
Simoniacus quando restituendus.	43	28
Summa communis præstat Panormitana .	3	6
Supplicatio signata sufficit ad absoluendum reum . Et probat quoad quid.		

I N D E X.

<i>quid: non autem quoad quid.</i>	35	27
<i>Suum cuique pulchrum in proæ.</i>	2	2
<i>Spoliatus priori beneficio, ipso iure perduto, restituitur non ostensa dispensatione.</i>	41	11
<i>Spoliatus auctoritate superioris, quando non restitui.</i>	7	8
<i>Spoliatum litigioso beneficio, quando, & quare non restitui.</i>	43	29
<i>Spoliatur nemo qui non possidet.</i>	4	8

T

T EMPVS regula de triemali continuum esse oportet.	29	51
<i>Titulus coloratus quoad vnum effectum, & non quoad alium.</i>	31	6
<i>Tituli saltem colorati defectum obycere potest agenti adipiscendæ quilibet clericus ecclesiæ, cuius est illud.</i>	12	4
<i>Titulis pluribus eiusdem beneficij niri quis potest, non solum defendendo: sed etiam agendo.</i>	12	3

V

V ACATIONEM inductam per breuia Pralatis concedi solita ad possessionem capiendam nouam esse.	36	37
<i>Verbum, decernimus, ius nouum significare.</i>	15	7

F I N I S.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Fol.	Pag.	Lin.	
3	2	13	nostram autem, delete ad.
6	1	11	opponi.
7	2	8	quia ex titulo beneficij.
11	1	27	hoc vero de renunciatione.
17	2	8	quam simillima nostræ.
17	2	16	metu extortam
31	1	18	possessionem.
31	2	15	facere
32	2	19	ipsi ita colligebamus.

REGISTRUM.

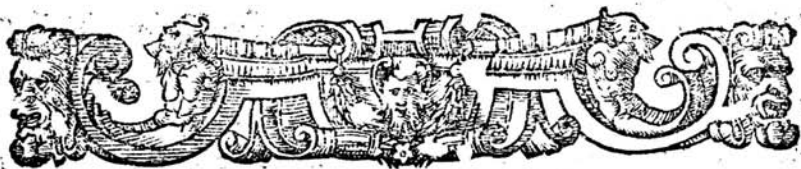
(A B C D E F G H I K L M N .

Omnes sunt Duerniones.

R O M A E,
APVD OFFICINAM ACCOLTIANAM.

M D LXXX.

GEORGIUS CALANDRVS
IVRIS CONS. LVSITANVS
CANDIDO LECTORI S.

CRIPSERAM tibi nuper, candide lector, in vltima editione *Manualis confessorum* aliqua, qua te volui esse admonitum de operibus tam editis; quam edendis *D. Martini* ab *Azpilcueta* Doctoris *Nauarri* olim praceptoris mei. Nunc vero, cum sciam, eundem dominum meum velle typis recudere repetitionem, quam ante annos triginta, magno apparatu & pari applausu, me praesente, coram frequentissimo auditorum concessu super *c. Accepta. de resti. spoliat. Conimbricæ* pronunciauit, & postea typis excusam legi & deinde sensim alia frugis plena commentaria ad *c. Si quãdo*, & ad *c. Cum contingat. de rescrip.* non potui me continere, quin tibi ijs litteris significarem incomparabilem nostro seculo virum, ne dum mores perditos, multis libris editis, restituisse: sed ne, siue opibus egeret mores, etiam opes perditas hoc vno libello restituere voluisse. Ut qui forum poli iamdudum aperuerat, ignem de calo ferens, quasi nouus *Prometeus*; idem forum
rum

rum fori reserauerit Foroneum referens, siue Trimegistrū, Solonem, Licurgum, Nummā, aut Romulum. Parum quippe interest, candidè lector, leges edere; aut editas interpretari, & ad genuinum legislatoris sensum deducere; quæ passim scriptorum vitio alios ac alios sensus deuios acceperunt. Quo fit, ut ijs postremis operibus additis, non habeat anima quid insultet corpori, non corpus, quid inuideat animæ. Ecce ferunt Ninphæ Calathis tibi lilia plenis. Ecce utrumq. præstat tibi, magnus Nauarrus. Cernitur in corpore vis ignita animæ cernitur in anima solida vis corporis. Congregant alij allegationum myriadas, opinionum centurias. Aprobant) (reprobant, conciliant, agunt, satagunt, ad finem latet veritas. & vix vna scintilla relucet inter tot carbones. Hi libri toti micant veritate, toti doctrina vndiq. fulgent. Et adhuc frigide laudo, culpa ingenij. Si volunt ij libri satis laudari, laudent seipsos. omnis enim etiam suprema laus extra semper illis exit inferior. Bene vale, & fruerè.

